

Biblioteca Municipală B.P. HASDEU

Elena BUTUCEL

UNIVERSUL LECTURII
LA BIBLIOTECA
MUNICIPALĂ „B.P. HASDEU”

ELENA BUTUCEL

UNIVERSUL LECTURII LA BIBLIOTECA MUNICIPALĂ „B.P. HASDEU”

Colecția *Professional*

Colecția *Professional* a Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu” este instituită în scopul oferirii unor lecturi profesionale esențiale, bazate pe studii și cercetări biblioteconomice și alte discipline socioumane, pe traduceri ale unor lucrări de referință semnate de autori notorii ai domeniului, realizate de cercetători ai bibliotecii.

Colecția va include: enciclopedii, dicționare, glosare, monografii, manuale, ghiduri, cataloage, sinteze ale rezultatelor cercetărilor, materiale ale conferințelor, rezumate ale comunicărilor științifice, suporturi de curs, culegeri de practici de calitate.

Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu” a lansat și alte colecții care, la fel, oferă lecturi esențiale pentru bibliotecari precum: *Bibliographica*, *Chișinăuiana*, *BiblioEseu*, *Exegeze literare*, *Antologii*.

Biblioteca Municipală B.P. HASDEU

calea ta spre cunoaștere!

Elena Butucel

**UNIVERSUL LECTURII
LA BIBLIOTECA MUNICIPALĂ
„B.P. HASDEU”**

Chișinău
2021

CZU 028:027.52(478-25)

B 97

Autor: Elena Butucel

Coordonator și redactor de specialitate: dr. conf. Lidia Kulikovski

Responsabil de ediție: dr. Mariana Harjevschi

Redactor: Genoveva Scobioală

Lector: Ivan Pilchin

Coperta: Valeriu Herța

Tehnoredactare: Ion Vârlan

Tipografia: SC Garomont Studio SRL,

Str. Alba lulia, 75. Tel.: 076706887; 022 508 616

e-mail: garomont@promovare.md, garomont_print@promovare.md

DESCRIEREA CIP A CAMEREI NAȚIONALE A CĂRȚII DIN REPUBLICA MOLDOVA

Butucel, Elena.

Universul lecturii la Biblioteca Municipală "B. P. Hasdeu" / Elena Butucel ; coordonator și redactor de specialitate: Lidia Kulikovski ; responsabil de ediție: Mariana Harjevschi ; Biblioteca Municipală "B. P. Hasdeu". – Chișinău : S. n., 2021 (Garomont Studio SRL). – 157 p. : fot., tab. – (Colecția "Professional", ISBN 978-9975-134-31-6).

Referințe bibliogr.: p. 155-157 (26 tit.). – 100 ex.

ISBN 978-9975-3479-9-0.

028:027.52(478-25)

B 97

Prezenta lucrare este pusă la dispoziție prin Licența Atribuire – Necomercial – Distribuție în Condiții Identice 4.0 Internațional (CC BY-NC-SA 4.0) <https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/deed.ro>

© Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”, 2021

© Elena Butucel, 2021

CUPRINS

CULTURA LECTURII

LA BIBLIOTECA MUNICIPALĂ „B.P. HASDEU”

(dr. Mariana Harjevschi) 7

INTRODUCERE. 9

1. LECTURA – ELEMENT DISTINCT

ÎN FORMAREA PERSONALITĂȚII 14

2. BIBLIOTECA – SPAȚIU INSTITUȚIONALIZAT

AL LECTURII 24

2.1. *Programul de lectură „Chișinăul citește”* 29

2.2. *Provocare estivală* 73

2.3. *Lectură și agrement prin poveste* 100

2.4. *Concursul de lectură „Bătălia cărților”* 110

2.5. *Cenacluri și cluburi literare – promotoare active ale lecturii* . . . 120

2.6. *Proiectul „Vreau să-mi citești”* 131

2.7. *Inițiativa comunitară „Citim Eminescu”* 137

3. CERCETAREA LECTURII. 142

4. LECTURA ȘI LUMINA CĂRȚII (POSTFAȚĂ) 151

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE. 155

CULTURA LECTURII LA BIBLIOTECA MUNICIPALĂ „B.P. HASDEU”

Nu există un loc mai atractiv decât bibliotecile. În acest sens, rețeaua de filiale a Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu” a reușit, pe parcursul anilor, să fortifice acest concept. Biblioteca a căutat mereu să cultive, să inspire și să provoace cultura lecturii. Serviciile, proiectele și inițiativele implementate au fost dezvoltate să susțină ideea ambițioasă că locuitorii capitalei fac parte din comunitatea bibliotecilor publice. Așa credem noi, o echipă de sute de bibliotecari, că acesta este modul în care formăm și educăm generații de chișinăuieni pe care puterea cărților le transformă și le modelează.

Lucrarea demonstrează demersul și capacitatea instituției noastre de a identifica și a aplica instrumente cât mai eficiente de stimulare a interesului chișinăuienilor pentru lectură. Izvorâte din experiențele acumulate de-a lungul anilor, acestea au convins că lectura, după cum menționează autoarea Elena Butucel, a devenit „o sarcină foarte incitantă și atractivă, abordată de Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”, care de-a lungul timpului și-a perfecționat constant activitatea cu cititorii, oferindu-le cunoștințe și resurse, programe și proiecte de lectură captivante și motivaționale”.

Un punct de plecare în identificarea unor abordări de stimulare a lecturii au fost serviciile și programele inițiate. În acest volum veți regăsi abordări experimentate și exemple de bune practici, eficiente și bine realizate: „Chișinăul citește”, „Bătălia cărților”, „Să reazim povestea”, „Trolleybook”, „Rucsacul de vacanță”, „Provocarea verii”, „Vreau să-mi citești” și altele. Fără a avea pretenția unui studiu științific, această carte este, în esență, rezultatul unei necesități de a explora experiența Bibliotecii Municipale, dar și de a analiza, într-un mod pragmatic, conceptul de lectură pe care bibliotecarii o fac din

pasiunea pentru carte și cititor, ca act de voință, fără a fi constrânși de iminența unor concurenți sau lectori reticenți. Corelată, în primul rând, cu cererea culturală a societății noastre, dar și cu strategiile naționale și cele instituționale, lectura a oferit bibliotecii prilejul de a propune soluții de stimulare a interesului pentru citit, punând accentul pe rolul formativ pe care îl au serviciile de bibliotecă bazate pe lectură și importanța formelor inovative în acest sens.

Privită din perspectiva spațiilor și a colecțiilor deținute de bibliotecă, lectura devine, desigur, familiară instituției, mai cu seamă Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu”. Conceperea acestei publicații este consemnată de *Anul Lecturii*, dar și de prioritatea *Biblioteca creează comunități inteligente* anunțate în 2020, ambele inițiative derulate la nivel național. Noi nu am dorit să rămânem doar la nivelul unui simplu semnal de alarmă cu privire la fenomenul tot mai îngrijorător al scăderii numărului celor care mai citesc de plăcere, ci venim cu posibile analize și soluții, menite să-i ajute pe cei implicați în formarea viitorilor adulți ca lectori independenți, activi și funcționali pe tot parcursul vieții. Elena Butucel a reușit să transmită acest mesaj prin conținutul prezentei lucrări, evidențiind cele mai de succes programe care au rezistat în timp și au adus bibliotecii un plus de valoare.

Între timp, există o mulțime de idei și resurse care așteaptă să fie explorate și testate la Chișinău, să fie aplicate de Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”, iar impactul pe care îl poate aduce biblioteca merită efortul, așa cum este descris elocvent în strategiile noastre instituționale: „Construim o comunitate... Construim conexiuni între membrii acesteia. Este un mod atractiv pentru chișinăuieni să învețe să cunoască biblioteca”.

Recomandăm această carte, în primul rând, bibliotecarilor, dar și celor care sunt preocupați de sociologia lecturii, de practicile culturale într-ale cititului și de carte ca formă de dăinuire, căci indiferent de format, cărțile sunt sinonime cu existența ideatică a lui *Homo sapiens*.

Dr. Mariana HARJEVSCHI,
director general, Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”

INTRODUCERE

O persoană intenționată spre a fi multilateral dezvoltată pune la temelie acestui deziderat mult efort și pasiune. Realizarea acestuia nu este pur și simplu un scop în sine, ci o tendință de a îmbogăți orizontul de cunoaștere atât printr-un studiu sistematic al domeniului, cât și prin năzuința de a vrea mai mult, de a se avânta mai sus, ca, după ce a cucerit o înălțime, să meargă în ascensiune spre o altă treaptă, mai înaltă, mai stâncoasă, mai greu de escaladat. De un real folos în această nobilă încercare sunt lecturile, nu doar cele obligatorii, dar și cele pe care le faci din propria dorință și din îndemnul sufletului.

„Cum ar fi dacă am putea să controlăm lumina și să călătorim prin intermediul acesteia?” se întreba celebrul autor al teoriei relativității Albert Einstein, unul dintre cei mai străluciți oameni de știință ai universului, căruia în 1921 i s-a decernat Premiul Nobel pentru Fizică. Sigur că toate acestea au fost posibile datorită dragostei pentru carte, pasiunii ardente pentru a citi și a descoperi, talentului de a observa fenomenele și a le descrie conform deducțiilor sale fundamentate pe concluzii, generalizări convingătoare. La numai 10 ani, Einstein începe să studieze singur matematica și științele naturii. Încă de mic copil avea interes pentru natură, precum și abilitate de a înțelege concepte matematice dificile. Era capabil să învețe de unul singur mai mult decât la școală. Prima sa lucrare științifică o scrie la vârsta de 16 ani. Am oferit acest exemplu pentru a motiva tinerii să citească, să frecventeze biblioteca și să-și facă din aceasta o permanență. Or, instituția cărții are cu ce să atragă cititorul – de la cele mai vechi și rare scrieri până la romanele bestseller din literatura universală de ieri și de azi.

În aceeași ordine de idei, este mai mult decât relevant exemplul poetului național al tuturor românilor Mihai Eminescu. Lectura cărților a deprins-o încă de acasă, din familie, pe când avea doar cinci ani. Iar când s-a înscris la gimnaziul din Cernăuți, frecvența des biblioteca gimnazială sau a profesorului său Aron Pumnul, unde citea mult. Pasiunea cititului uneori îl făcea să lipsească de la lecțiile plicticoase, de aceea se retrăgea în bibliotecă și se afunda în cititul cărților. La acea vreme, adolescentul Mihai Eminescu a dobândit o pregătire spirituală serioasă. Având o pasiune mare pentru cărți, făcea economii chiar și din puținii bani ce-i poseda, ca să-și procure cărți vechi de la anticariat. Astfel și-a format o bibliotecă personală, care mai apoi a devenit ambulantă.

Lecturile formează, lecturile înnobilează. Dragostea pentru carte vine din familie, din fragedă copilărie, unde părinții sau bunicii sunt model pentru cei mici. Cărțile de pe masă, lecturile cu voce tare, învățatul pe de rost al poeziilor trebuie să constituie accesoriu principal și ocupația zilnică în casă, de unde căile vor continua spre bibliotecă. Aici micul cititor se va întâlni cu o mare de cărți, o grandioasă împărăție a eroilor din povești, va cunoaște semeni de-ai săi pentru care lecturile au devenit necesitate, și astfel putem fi siguri că biblioteca este locul potrivit unde își dă întâlnire viitorul frumos al societății.

Pe lângă faptul că Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”, prin însăși misiunea sa de a oferi acces liber și echitabil la informație, educație, idei, opinii, lecturi, încurajează, susține interesul și libertatea de a cunoaște, asigură și livrează servicii moderne și necesare dezvoltării chișinăuienilor, aceasta este și un promotor al celor mai noi și mai eficiente programe și campanii de lectură, cum ar fi: „Chișinăul citește”, „Bătălia cărților”, „Provocarea verii”, „Să reauzim povestea”, „Lecturi cu voce tare”, „Voi stați acasă, noi povestim” etc. Sunt de un real folos pentru cei interesați propunerile și recomandările de lectură ce vin din partea bibliotecarilor sau a personalităților versate în materie de carte, fie acestea din domeniul profesional sau, pur și simplu, din beletristică. În acest scop, Biblioteca Municipală a instituit o nouă inițiativă de a ține cititorul

aproape de bibliotecă și carte, intitulată sugestiv „Recomandări de lectură”. Aici pot fi găsite recomandări de lectură pentru dezvoltare personală și recomandări de lectură ale publicațiilor elaborate de angajații instituției și editate de BM „B.P. Hasdeu”. „Citiți cartea...!” – o provocare la lectură din partea conf. univ. dr. Lidia Kulikovski, director adjunct cercetare și inovație din cadrul Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu”.

Echipa bibliotecii Hasdeu este un colectiv prietenos cărții, care respectă cu strictețe strategia și obiectivele BM, proiectele și programele elaborate fiind orientate spre satisfacerea necesităților comunității chișinăuene. Rețeaua, care include 27 de filiale, are o arie de cuprindere pe întreg municipiul Chișinău, creând un ansamblu coerent și funcțional și formând o instituție patrimonială de documentare și cercetare. BM are un aport substanțial la dezvoltarea unei societăți de oameni culți, preocupați de cultură, arte, frumos; sprijină identitatea și diversitatea culturală prin realizarea cu succes a diverselor proiecte.

„Așa cum profilul Bibliotecii Municipale este universal, de la ediții de referință la monografii, de la beletristică la literatură științifică, de la cartea de artă la volume pentru copii, fondul tradițional și cel electronic formează un adevărat tezaur național și universal care cuprinde 1 milion 200 mii de volume puse la dispoziție tuturor solicitanților”, susține dr. Mariana Harjevschi, director general al Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu”. Miza pe modalitățile de utilizare – directe (consultarea pe loc sau împrumut la domiciliu), la distanță (pagina electronică, baze de date, poșta electronică) și gratuitatea reușesc să atragă anual circa un milion de vizite. Impactul acestor performanțe rezultă în informarea, documentarea și formarea celor circa 140 mii de utilizatori activi cu o mare diversitate de preocupări (elevi, studenți, intelectuali, funcționari etc.), cărora li se oferă un complex de servicii pentru instruire și destindere. Drept rezultat al interesului manifestat pentru lectură și carte, acestea constituie repere concrete pentru chișinăuieni, dar și pentru toți vizitatorii bibliotecii, contribuie la edificarea societății moderne, când fiecare

om devine o personalitate erudită, instruită, cultivată, educată, morală etc.

Lectura este o problemă globală care îi frământă atât pe scriitori, cât și pe bibliotecari și profesori. Toți sunt în căutare de soluții concrete de promovare a lecturii de calitate. Un lucru este cert: pentru a obține rezultate vizibile în dezvoltarea culturii lecturii și promovarea acesteia, provocarea la lectură este o necesitate specifică bibliotecilor, care sunt mereu în căutare de noi forme, tehnici și metode pentru a fi atractive comunității și pentru a obține succes în spațiul vieții sociale și educaționale.

Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu” este instituția care își desfășoară activitatea concentrată pe procesul lecturii în sine, dar și pe o multitudine de servicii de informare, culturale, educaționale etc. Toate acestea au un mare număr de solicitanți, interesați de oferta bibliotecii, ceea ce ne demonstrează și indicatorii statistici. Acestea sunt necesitățile caracteristice secolului XXI, care, totodată, impun și o schimbare permanentă de idei, de forme și chiar de imagine. Realitatea ultimilor ani ne demonstrează că utilizatorii frecventează biblioteca pentru a beneficia de serviciile oferite (în mare parte cele de utilizare a tehnologiilor informaționale), având un interes tot mai redus pentru lectură și activități culturale. Cu toate acestea, reducerea preocupărilor cetățenilor pentru carte și lectură, ne mobilizează să găsim soluții, să luăm atitudine și să acționăm pentru remedierea situației. Să provocăm comunitatea cu cele mai inspirate metode de promovare a lecturii, pentru a o avea aproape, pentru a răspunde la necesitățile ei, pentru a avea o conexiune puternică.

Cuprinzătoare și grăitoare, în acest sens, sunt filele de istorie a activității BM în anii de referință 2015-2019, un studiu ce vine să dea notă activității bibliotecarilor, să valorifice unele programe, inițiative, campanii de lectură, forme și metode eficiente de implementare a tuturor acțiunilor, care, finalmente, contribuie la creșterea calitativă a numărului de cititori și la dorința de a prefera lumea minunată a cărții, pe care o pune la dispoziție, necondiționat și neamânat, biblioteca. Așadar, vom încerca să facem o succintă

retrospecție a muncii de promovare a culturii lecturii prin cele mai diverse proiecte și programe desfășurate la Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu” în ultimii cinci ani. Promovarea lecturii rămâne și azi o problemă centrală, care îi frământă pe specialiștii din domeniul biblioteconomiei, aflați mereu în căutare de proiecte, programe inovative care să placă comunității, să fie utile și să deschidă calea unei evoluții pline de succes.

1. LECTURA – ELEMENT DISTINCT ÎN FORMAREA PERSONALITĂȚII

Fiecare dintre noi a descoperit cartea încă înainte de a merge la școală sau la bibliotecă. Se întâmpla la o vârstă foarte fragedă, când prevala curiozitatea proprie micuților, iar mai apoi dorința de a afla ce se ascunde între filele acesteia. Apoi, odată cu trecerea anilor, am devenit prieteni cu biblioteca și ne-am străduit să-i trecem pragul cât mai des. Anume la bibliotecă am simțit căldura apropierii dintre noi și carte, am urcat treaptă cu treaptă pe scara valorilor umane și am descoperit frumusețea unei lumi fascinante, fiind în mijlocul eroilor din romanele, nuvelele, poveștile și povestirile citite. Dar, ca să cunoști și să te simți bine în această lume a cuvintelor ascunse în coperti, cu desen cât mai sugestiv, trebuie să fii contaminat de lecturi. Fenomenul este unul de studiat, începând cu gustul pentru citit, domeniile preferate, autorii îndrăgiți, genurile cele mai populare. Și această prietenie cu cartea, cu biblioteca trebuie menținută precum ai menține focul în vatră, tot punându-i câte un vreasc-do-uă ca să nu se stingă. Pentru că doar lectura ne dezvoltă spiritual, ne poate îmbogăți cunoștințele și lărgi orizontul și, deci, ar trebui să nu uităm, să nu o plasăm pe un plan secundar, ci să abordăm această activitate, situând-o printre preocupările noastre de bază.

Calea spre cunoaștere și dezvoltare este de neimaginat în afara lecturii. Trebuie să citim zilnic pentru a acumula un bagaj de cunoștințe valoroase, or, cu cât mai mult vom lectura, cu atât mai largi vor fi orizonturile pe care le vom putea cuprinde. Primul izvor de cunoaștere și învățare la care vom apela este cartea în toate formatele acesteia. Dar cel mai bine se citește, se răsfoiește pe în-delete, se studiază la bibliotecă, unde este un spațiu adecvat și o atmosferă îmbietoare la lectură. Cel mai mult apelează la cartea din bibliotecă pentru a o citi, pentru a se informa, pentru a cunoaște

și a se instrui, a se dezvolta ca personalitate studenții, doctoranzii, masteranzii, dar și copiii.

Pe bună dreptate, *lectura* sau *cititul* este un proces cognitiv complex. S-a accentuat în repetate rânduri faptul că lectura dezvoltă limbajul, ajută la o comunicare eficientă, la schimbul de informații și idei. Interacțiunea dintre text și cititor este modelată de cunoștințe, practici, experiențe. Procesul de lectură necesită o preocupare continuă care se dezvoltă și se rafinează în timp. În plus, cititul necesită creativitate și analiză critică. Lectura este un proces complex și de aceea nu poate fi limitată la o interpretare sau două. Lectura nu are reguli concrete. Ea permite cititorilor să își creeze propriile interpretări. Acest proces de interpretare permite o explorare profundă a textelor.

De regulă, în mare parte, la înțelegerea textului și subtextului se lucrează cu cititorul la bibliotecă, unde este acel spațiu de explorare pentru a lectura, a studia, a cunoaște mereu ceva nou și interesant. Iar lectura este înviorată prin concursuri, jocuri de rol, exerciții vesele asupra limbajului, dicției, citirii expresive, prin discuții asupra celor lecturate, pentru a pătrunde în conținut. „Lectura se definește generic ca o modalitate de comunicare a autorului cu cititorii (tradițional înțeleasă unidirecțional; în epoca modernă și postmodernă implică în mai mare măsură instanța cititorului)”, menționa Paul Cornea în lucrarea sa de referință *Introducere în teoria lecturii*. Fiind unul dintre cei mai importanți interpreți ai fenomenului literar, autor a numeroase lucrări în domeniul precum teoria și istoria literaturii, critica literară, literatura comparată, specialist în preromantismul și romantismul românesc și a romantismului, doctorul în filologie Paul Cornea (1924-2018), fost cercetător la Institutul de Istorie și Teorie Literară „George Călinescu”, secretar de stat în Ministerul Educației Naționale după 1990, decan al Facultății de Litere, (Universitatea din București), între 1990 și 1993, rămâne a fi mai mult decât un profesor de la care au învățat multe generații de studenți români.

„Condiția minimală a lecturii este existența unui cod (coduri, mai precis) împărțit de autor și de cititor”, susținea savantul

român, accentuând pe faptul că „trebuie să ținem seama și de diferitele *intenții* ale acestor două instanțe”. Explicarea fenomenelor cognitive și a influenței lor în deprinderea cititului și practicarea lui, optimizarea tehnicilor și sporirea motivațiilor lecturii, creșterea numărului cititorilor cu o competență superioară în abordarea celor mai dificile texte sunt probleme care suscită interesul cercetătorilor în domeniul teoriei lecturii. Preocupările acestora se regăsesc însă multiplu potențate de avalanșa informațională contemporană, de noutățile ce intervin într-un ritm din ce în ce mai alert în domeniul tehnologiei informaționale, de concurența pe care alte suporturi o fac admirabilei și milenarei cărți.

Paul Cornea definește șase tipuri de lector, dintre care „o importanță considerabilă” o au lectorul virtual și cel real. Cel dintâi, idealizat de unii teoreticieni, nu e, în ultimă instanță, „decât pseudonimul cercetătorului împărtășindu-i opțiunile și prejudecățile, iluziile și eșecurile, în alte cuvinte, ideologia și condițiile de istoricitate” [7, p. 68].

Definind competența literară ca „totalitatea cunoștințelor necesare citirii și înțelegerii textelor”, Paul Cornea afirmă că aceasta, totodată, „presupune cunoașterea de coduri și experiența transtextualității”, că trăsătura ei definitorie o constituie creativitatea, deoarece „în orice lectură literară nu e vorba doar de utilizarea (adecvată „situației”) diverselor convenții, care informează genul, stilul, gruparea, autorul, ci și capacitatea de a inventa sensuri complementare, de a stabili legături și a produce interferențe. Căci orice obiect se înscrie într-o zonă a posibilului literar, pe care n-o epuizează, practic, niciun sistem de convenții” [7, pp. 96-99]. Inspirat de aceste teorii, doctorul în filologie, profesorul Constantin Șchiopu vine cu o idee ce merită să o menționăm:

„Dacă opera literară este o expresie esențializată a umanului, a ceea ce este mai profund, mai caracteristic și mai durabil în ființa umană, o receptare a acesteia impune o pedagogie/didactică a lecturii. Percepută ca un „eveniment al cunoașterii”, lectura este un act de educație și de formare, astfel încât cititorul trebuie să aibă conștiința că mesajul estetic al operei literare nu este numai traductibil, ci și

transmisibil. Din partea cititorului, opera nu este numai așteptare, ci și provocare, nu numai receptare, ci și angajare” [23, p. 83].

În acest context, autorul face referință și la un alt teoretician celebru al domeniului, germanul Wolfgang Iser (1926-2007), cunoscut pentru contribuțiile sale majore la fundamentarea unei teorii a receptării literare. Teoreticianul german propune o hermeneutică a lecturii în care dialogul dintre cititor și text devine factorul esențial în geneza semnificației operei. Autor al unor studii cu privire la opera lui Shakespeare, Lawrence Stern, Henry Fielding, Beckett, profesorul Iser și-a câștigat notorietatea internațională prin volume ca *Prospecting: From Reader Response to Literary Anthropology* (1989) și *The Range of Interpretation* (2000). Publicată în 1976, marea sa sinteză teoretică intitulată *Actul lecturii (Der Akt des Lesens. Theorieästhetischer Wirkung)* stabilește raporturile între text și cititor și modurile în care acestea sunt modelate în interacțiunea lor comunicativă:

„Descrierea interacțiunii dintre text și cititor trebuie să se refere în mod primar la procesele de constituire prin care textele sunt receptate în procesul lecturii. O asemenea experiență anticipează întotdeauna orice semnificație atribuită operelor, deoarece aceasta izvorăște din ele” [10, p. 85].

Este important să menționăm și următorul pasaj:

„Lectura, ca activitate dirijată de către text, pune în relație procesul de prelucrare a textului cu efectele acestuia asupra cititorului. Această determinare reciprocă va fi denumită interacțiune... Există anumite condiții ale interacțiunii, care pot fi identificate, ele fiind valabile și în cazul relației dintre text și cititor...” [10, p. 347].

Respectiva deducție poate fi argumentată și printr-un moment concret, generat, bunăoară, de lecturarea romanului *Țesut viu. 10x10*, de Emilian Galaicu-Păun, volumul fiind o provocare deosebită prin cuprinsul textului, sintagma limbajului abordat. Este un roman al memoriei, deoarece sunt secvențe din perioada deportărilor staliniste, dar este prezentat și un altfel de 7 aprilie 2009. Este un roman-bibliotecă, deoarece se fac multe trimiteri la cărți și autori preferați. Este un roman incomod, deoarece nu se ține seama de

conveniențe sociale și lingvistice. Totuși, mai mult este un roman trăit, un roman-biografie, a vieții sale, în care se regăsesc părinții, bunica, prietenii de copilărie și de studenție. În același timp, conține și istorii ale vieții unor persoane necunoscute, istorii excepționale, ieșite din comun, pe care le-a auzit de la diferite persoane.

Este tocmai ceea ce desprindem din teza lansată de profesorul Paul Cornea, precum că „problematika lecturii formează un câmp de activitate vast și complex, investigații din diverse perspective și cu multiple mijloace, care are numeroase implicații în viața socială, în învățământ și cultură” (citată din Postfața la cartea *Introducere în teoria lecturii*).

Actul lecturii poate fi definit din mai multe perspective. Fiecare variantă are dreptul la existență, depinde de faptul cum abordează acest proces și cum îl interpretează. Edificator în acest sens poate fi considerat următorul citat:

„Lectura e un multiplicator pentru experiențele noastre, căci, dacă ne-am mărgini la ceea ce putem trăi sau vedea în jurul nostru într-o viață de om, am fi foarte săraci; cititul furnizează o enormă cutie de rezonanță, în care întâmplările trăite de noi se confruntă cu cele imaginate de alții și în care, prin comparație, semnificațiile le sporesc considerabil. Fiecare carte conține o imagine nouă a lumii, permite accesul la un univers infinit” [16, p. 34].

Lectura simbolizează cunoașterea și setea de absolut, factorul primordial și calea prin care cititorul își poate da frâu liber imaginației. Setea pentru lectură vine pe parcursul aprofundării acestei arte. Și, cu adevărat, trebuie să privim cititul ca pe o artă, pentru ca după ce lecturăm un text sau o carte, să ne simțim ca și cum am fi parte a conținutului operei citite și că de noi depinde ca mesajul acesteia să fie transmis mai departe. Lectura în sine înseamnă un proces care trebuie să devină o necesitate pentru toată lumea, indiferent de statut social, stare familială sau vârstă. Și, grație muncii angajaților din sistemul biblioteconomic, pe an ce trece, se observă o mișcare ascendentă, înregistrându-se tot mai mulți cititori.

Precum susține dr. conferențiar cercetător Maria Hadârcă, lectura, ca activitate intelectuală, dar și ca necesitate spirituală de

formare-dezvoltare a personalității, ocupă locul central, de aceea competența de lectură a fost considerată dintotdeauna o condiție a reușitei copilului și un mijloc de acces la cunoașterea generală și specializată. De aici rezultă importanța culturii lecturii în paradigma generală a învățării și necesitatea formării și evaluării autentice a competenței de lectură – o competență-cheie necesară atât copilului, cât și adultului pe parcursul întregii vieți. Prin urmare, competența de lectură trebuie urmărită ca una dintre finalitățile de bază ale educației, în general, și ale educației lingvistice și literare, în particular.

Aceste obiective și le-au propus și bibliotecarii activi și ingenioși în implementarea diferitelor programe și proiecte de lectură, căci actul lecturii presupune o implicare creativă în utilizarea diverselor metode și tehnici de lectură. Obișnuința de a citi cărți nu este doar o manifestare a curiozității omului pentru ce va afla nou din această carte, dar și pentru mesajele ce le promovează, pentru personajele care ne sunt prezentate ca model de a fi sau a nu fi în societate, exemple de moralitate și comportament. Lectura este un reper important în formarea și cultivarea propriei personalități, în răspândirea unei sume considerabile de cunoștințe și valori, ce stau la baza dezvoltării individului aparte și a societății în general. Pentru că, și este imperios necesar să reținem acest adevăr, trăim într-o lume a cunoașterii, care se află într-un proces continuu de comunicare și informare și totodată de schimbare.

Volumul de informație este atât de mare și divers, încât suntem puși în situația de a ne putea descurca în tot acest torent informațional și, fără a avea lecturi bogate, riscăm să nu ne dezmeticim în această avalanșă de știri, dispoziții, statistici, concluzii și generalizări, care de multe ori pot avea un caracter manipulativ. Iată de ce soluția cea mai bună pentru fiecare dintre noi este lectura și promovarea acesteia pe toate căile, iar Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu” își asumă rolul de garant al asigurării unei bune organizări a acestui proces. Precum sublinia în lucrarea *Arta de a pasiona cititorii* publicistul și cercetătorul Vlad Pohilă (1953-2020), „în cărți, în lecturi, în bibliotecă, am putut găsi cel mai des

și cel mai sigur conținuturi, forme și expresii ale cultelor pe care le-am admis, le-am protejat, le-am consolidat – uneori fără a-mi da seama chiar de aceasta – și grație cărora mi-am îmbogățit conținutul cunoștințele, mi-am ascuțit abilitățile și sensibilitățile, putând ajunge a fi cel ce sunt: un om al scrisului, un om împlinit și fericit prin creație, prin acumulări intelectuale, prin contact și comunicare cu oameni dragi care, vreau să cred, prețuiesc eforturile mele, uneori chiar beneficiind de ele” [17, p. 3].

Cărțile din seria „Biblioteca pentru toți” sau cărți SF, din domeniul paranormalului, cărți de aventuri, romane polițiste, cărți de cercetare a universului, cărți pentru copii, pentru adolescenți din seria „Biblioteca școlarului”, cărți semnate de savanți, personalități cu renume din domeniul psihologiei, ingineriei, dincolo de ceea ce se referă la literatura artistică preponderent citită – toate acestea sunt menite să contribuie substanțial la îmbogățirea noastră spirituală.

Se întreba regretatul ziarist Vlad Pohilă în editorialele semnate pentru revista de specialitate *BiblioPolis* – „Cine-și imagina, cu două decenii în urmă, că ar putea exista la noi, de exemplu, categorii diferite de cititori?... Având în vedere faptul că și lecturile pot fi pe interese și conform unui nivel de pregătire a cititorului”. Mai mult ca atât, rețeaua de biblioteci din cadrul BM „B.P. Hasdeu” a fost creată în corespundere cu spectrul divers al celor ce constituie comunitatea chișinăuiană. Și, referindu-ne la același autor, desprindem următorul argument convingător:

„Fără exagerare, putem vorbi azi despre chișinăuieni ca de o categorie specifică de cititori, atât la nivel național, cât și într-un context mai larg, poate chiar mondial. Imaginea utilizatorului de biblioteci de la Chișinău se conturează cel mai pregnant din rapoartele anuale ale Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu”. Chișinăuianul cititor este, în primul rând, un om cu adevărat avid de carte, de lectură, de informație, de documentare, aproape al doilea locuitor al municipiului trece pragul bibliotecilor” [17, p. 16].

În această ordine de idei, trebuie să accentuăm că strategia BM se orientează spre cititorul cult, avid de lecturi, dar care știe să facă o selecție din tot ce i se pune la dispoziție atât de pe rafturile

bibliotecilor, cât și prin rețele sociale, bibliotecile online etc. Cine poate să-l îndrume mai bine cum să facă această selecție dacă nu bibliotecarul, care este el însuși, în primul rând, un cititor avizat și care, în cunoștință de cauză, poate face recomandările de rigoare în materie de lectură?

Edificator în această privință ar fi eseul intitulat *Spune-mi ce citești*, semnat de Teodor Ardelean, director al Bibliotecii Județene „Petre Dulfu” din Baia Mare, și publicat în cartea *Pietre unghiulare pentru o...bibliotecă de idei*, în care autorul susține „că se citește prea puțin, că nu se prea citește, că se publică ce nu ar merita publicat și, în consecință, se mai citește ce nu ar trebui citit”.

„La români este o zicere veche, poate tot atât de veche precum cărțile, o zicere devenită pentru unii „zicală”, pentru alții „proverb”, oricum, o zicere foarte înțeleaptă: „Spune-mi ce citești, ca să-ți spun cine ești”. Altfel spus, omul se cunoaște după citit... Și nu numai. Până și instituțiile se cunosc după „încercătura” de lectură și calitatea lecturilor indivizilor care prestează în aceste structuri ale societății. Citești o știre într-un ziar, ascuți o dezbatere la televizor și poți realiza ce și câte lecturi stau la baza unei culturi. Sau, poate, a unei subculturi, a unei stări departe de cultură, pentru că o cultură nu se poate dobândi, precum diplomele, prin unele universități. Nu e important ca pensionarii să citească. Ei au făcut-o și la vremea lor activă. E mult mai important ca cei ce reprezintă viitorul acestei nații (elevii, studenții, profesioniștii tineri să uzeze de acest „pom al cunoașterii”, care este lectura. Să citească, să studieze, să cerceteze, să aprofundeze...” [1, p. 11].

Este de reținut pentru noi toți insistența domnului profesor Teodor Ardelean asupra ideii lecturii selective într-o formarea unui cititor de calitate, implicit a unei personalități rafinate. Or, în consecință, „asemenea unor pietre de înțelepciune, care au fiecare în parte valoare și consistență de necontestat, cele 206 tablete din această carte alcătuiesc un întreg armonios, ale cărui constante sunt, printre altele, nevoia de modele, românii și românismul, rolul bibliotecii și al lecturii în definirea personalității...Teodor Ardelean nu se lansează în critici fără acoperire, ci identifică

oportunități, face propuneri, trăiește, fierbe, se îngrijorează și se frământă pentru țară” (Ștefan Vișovan, coperta a IV-a a cărții).

Este o apreciere merituoasă a acestei cărți, dar și un îndemn (pentru profesioniști, cel puțin) de a o lectura și de a extrage, așa cum spune și titlul acesteia *Pietre unghiulare pentru o...bibliotecă de idei*. Cartea este o comoară fără de preț, în care unii oameni își adună cele mai frumoase gânduri, pentru ca alții să le poată folosi în voie; cartea este obiectul care te conduce la bine, te face să trăiești anumite emoții de bucurie, de întristare, de îngrijorare. De-a lungul anilor mulți scriitori au dovedit cu prisosință influența pe care o exercită asupra educării și formării omului acest dar prețios – cartea.

Lectura operelor literare, ca mijloc de instruire și educație, are o importanță deosebită în pregătirea tinerilor la intrarea în viață, în alegerea profesiei și a modelului de urmat. Cercetătorul Adrian Marino (1921-2005) stabilește următoarele modalități de lectură: lectura-informație, lectura-refugiu (formă de evaziune), lectura-plăcere, lectura-cultură, lectura-existență. Ca alte forme se pot aminti, de asemenea, lectura-drog și lectura-tranchilizant, privite ca valori terapeutice. Cu cât mai mult se experimentează lectura, ea avansează de la o formă la alta, ea trece de la lectura de nevoie la cea de plăcere, afirmă reputatul savant. Cititul din plăcere este, alături de studiu și educație, unul din factorii care prezic succesul în viață. Copiii care citesc din plăcere tind să aibă ambiții mari și să reușească în viață, iar modalitatea cea mai simplă prin care îi poți încuraja să citească este să le propui cărți despre subiectele care îi interesează, oferindu-le apoi ocazia să-și aleagă singuri și alte cărți.

Conform unui studiu în ajutorul activității de promovare a cărții și lecturii ca bază pentru cunoaștere, știință și cultură *LecturaCentral* (alcătuitor Vera Osoianu-Filip, BNRM), „în ultimii ani se vorbește tot mai mult despre criza lecturii, deși trebuie de menționat că părerile specialiștilor sunt foarte divizate. Cert este faptul că îngrijorarea privind starea lecturii, ca bază a cunoașterii, este una de proporții internaționale. Problema este cu atât mai

mare, cu cât și o mare parte dintre cei care citesc nu înțeleg sensul celor citite” [14, p. 5]. Din același studiu desprindem faptul că „tot mai multe națiuni încearcă să mobilizeze eforturile necesare pentru a schimba starea lucrurilor. În acest sens sunt elaborate și aprobate legi și strategii, sunt create fundații, instituții, agenții – ele având menirea de a promova lectura pe toate segmentele de vârstă și poziționare socială” [14, p. 6].

„Cititul este pentru minte la fel ca și exercițiile fizice pentru corp” – acest gând este argumentat de studii serioase și confirmat de personalități, care au încercat, cu diverse ocazii, să demonstreze acest adevăr. Tot mai multe studii, realizate pe diverse meridiane, demonstrează influența benefică a lecturii asupra minții. Se accentuează, în special, importanța lecturii textelor mari și învățarea textelor, în special a poeziilor, pe de rost. Tot mai multe voci se pronunță asupra importanței lecturii de plăcere, care se face în timpul liber și nu este impusă de necesitățile profesionale, cum este lectura motivațională care predomină clasamentele. Mai rămâne ca aceste adevăruri să ajungă la mintea și înțelegerea a cât mai mulți potențiali cititori. Nu este greu de pătruns în esența îndemnului scriitorului Michel Tournier: „Citiți, citiți, cititul vă face fericiți și inteligenți”. „Privitor la inteligență, totul este foarte clar. Cât privește fericirea, aceasta poate fi gândită și prin prisma faptului că lectura oferă șanse egale pentru cunoaștere și dezvoltare, care este esența existenței conștiente” [14, p. 11].

Conștientizând rolul și importanța lecturii pentru comunitatea chișinăuiană, în special, dar și pentru întreaga societate, în general, Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu” își asumă sarcina responsabilă de a veni în întâmpinarea tuturor celor interesați să citească cu programe diverse, bine fundamentate și argumentate.

2. BIBLIOTECA – SPAȚIU INSTITUȚIONALIZAT AL LECTURII

A citi înseamnă a învăța. E o formă de experiență sau, mai bine zis, un multiplicator pentru experiențele noastre: căci dacă ne-am mărgini la ceea ce putem trăi sau vedea în jurul nostru într-o viață de om, am fi foarte săraci.

Nicolae MANOLESCU

Lectura este un instrument unic de dezvoltare a gândirii, de lărgire a orizontului, de studiu și descoperiri. Este un act de mare complexitate ce presupune nu doar textul, contextul și cititorul, dar și interacțiunea armonioasă dintre aceștia. Obiectivul strategic al Bibliotecii din toate timpurile îl constituie accesul la lectură și procesul de promovare a actului lecturii. Bibliotecarul singur și-a asumat această activitate în calitatea sa de îndrumător, sfătuitor, ghid în lumea cărților, fiind preocupat de orientarea lecturii spre valori literare. Și-a propus să construiască comunități de cititori activi, să dezvolte abilități de lectură prin promovarea lucrărilor de o înaltă ținută artistică, să dezvolte cultul pentru lectură și a abilităților de muncă asupra cărții care este un act responsabil și complex, incluzând înțelegerea profundă a celor citite.

Scopul primordial al bibliotecilor este să contribuie la formarea cititorului activ prin cultivarea interesului pentru lectură. Iar la realizarea lui este necesar să folosim un întreg arsenal de metode, apelând de la bun început la cele mai simple și nepretențioase. Bunăoară, copilului care este adus de mic la bibliotecă, i se explică neapărat că în momentul în care citești mai multe cărți, afli lucruri nebanuite, lucruri pe care ai vrea să le trăiești, întâmplări și locuri pe care ai vrea să le cunoști. Desigur, ar trebui să fii pregătit ca să-i răspunzi micuțului la torentul de întrebări care poate să

urmeze, știindu-l curios. Astfel, curiozitatea acestuia se amplifică. El își va dori să citească cât mai mult și să-și lărgescă orizonturile. Doar lectura ne face oameni dezvoltăți spiritual, ne poate îmbogăți cunoștințele. De aceea ar trebui să plasăm această activitate printre preocupările noastre de bază.

Maturizându-se, copilul va căuta singur drumul spre bibliotecă și își va selecta cartea preferată. Dar apare întrebarea: cum să alegem cartea, cărui domeniu să-i dăm preferință. Bineînțeles că putem citi orice, deoarece e bine să fii multilateral informat, să știi din toate câte ceva. Și nu ceva pur și simplu, ci, grație nivelului intelectual dezvoltat prin lectură, să te poți descurca în toate împrejurările. Doar nu e un secret faptul că oamenii care citesc au o cultură generală demnă de invidiat. Citind, viața devine mai frumoasă, mai interesantă și mai ușoară.

„Cu fiecare carte citită ființa umană deschide câte o fereastră spre libertate. Citește și fă ce vrei”, sună legea fundamentală a filosofiei lecturii. Într-un anume sens, moment important de altfel, o carte deschisă e o invitație la libertate: în spațiul vieții reale nu avem posibilitatea să ne rescriem destinul, în timp ce, în spațiul realității textuale, lectura poate fi reluată, iar conținutul cărților poate fi modelat după chipul psihologic, educațional, hermeneutic și filosofic al fiecăruia dintre noi.

„Cărțile nu fac zgomot dar produc seisme culturale și științifice, dau naștere unor neașteptate vibrații spirituale, te îndeamnă cu tainic cântec de sirenă să le răsfoiești, să le redeschizi...” [16, p. 9].

Cultura lecturii este o sarcină foarte incitantă și atractivă de abordat mai cu seamă în cazul Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu”, care de-a lungul timpului și-a perfecționat constant activitatea cu cititorii, oferindu-le cunoștințe și resurse, programe și proiecte de lectură captivante și motivaționale, ca în ultimii cinci-șase ani, de exemplu, să obțină rezultate concludente în această privință, cu indicatori reductibili, la care ne vom referi pe parcurs, aducând argumente convingătoare. Pornim de la faptul că în procesul de dezvoltare a competențelor de lectură se recomandă combinarea mai

multor tipuri și forme de activități într-un mod eficient, întrucât activitățile să-i determine pe cititori să se implice activ, să fie profund interesați de conturarea și dezvoltarea propriei personalități. Cele mai utilizate tehnici la filialele BM sunt: lectura expresivă, lectura în lanț, interpretarea de rol ce evidențiază gândirea, personalitatea, imaginația, creativitatea. Utilizatorii, fiind apropiați de lectură, devin conștienți de avantajele pe care le facilitează lectura, de valorile care trebuie promovate și dezvoltate, de tezaurul național și universal.

Finalitatea primordială a procesului lecturii este de a forma cititori avizi, oameni cu deprinderi de a citi zilnic, capabili de a aborda o poziție personală față de cele citite și față de procesul lecturii în sine. Lectura este elementul indispensabil al omenirii, fără el nu putem să dezvoltăm toate aspectele științifice și culturale ale civilizației. Subiectul *lectura azi* se pune în discuție la nivel mondial. O lume întregă este în căutare de noi forme și metode de atragere spre lectură. Conform afirmațiilor regretatului publicist și filolog Vlad Pohilă, „când vorbim ori scriem despre carte, evocăm în primul rând «vrejul de lumină» pe care îl emană, mai simplu spus punem în evidență, primordial, virtuțile ei intrinseci de lucrare cu caracter informativ/cognitiv, estetic sau documentar, instructiv și educativ, tăria (și trăinicia) mesajului transmis de autor, originalitatea discursului scriitoricesc și multe altele asemenea” [18, p. 98].

Este adevărat, cartea, fiind mai presus de toate o lucrare a spiritului uman, nu poate fi pusă în rând cu orice produs material, susține Vl. Pohilă. Conform autorului, „cu trei-patru decenii în urmă, la Chișinău doar un sfert din locuitori dacă frecventau bibliotecile, pe când în prezent, fiecare al doilea chișinăuian este, într-un fel sau altul, cititor al uneia din cele 27 de filiale ale Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu”. Or, în capitala republicii funcționează și alte biblioteci importante, care atrag cititorii: câteva de rang național și academic, apoi ale liceelor, școlilor etc. Iar dacă oamenii cumpără cărți, fiți siguri că și le citesc, în cel mai rău caz le dăruiesc altor persoane, mai pasionate de lectură. Cât despre cei care

împrumută cărți de la bibliotecă... – aceștia, cu certitudine, sunt și niște conștiincioși cititori”, conchide Vlad Pohilă, încurajând cât mai mulți chișinăuieni, și nu numai, să citească.

Dezideratele educării unui cititor activ sunt alimentate și de viziunile oamenilor iluștri din toate timpurile, care au contribuit, prin exprimarea acestora pe pagini de carte, la cimentarea unei atitudini corecte vizavi de lectură. Și ne referim doar la două citate care exprimă dacă nu totul, atunci esențialul:

„Cititor înseamnă cine înțelege o carte” (Nicolae Iorga);

„Fiecare cititor este, atunci când citește, propriul său cititor. Opera scriitorului nu este decât un fel de instrument optic pe care îl oferă cititorului pentru a-i permite să discearnă ceea ce, fără acea carte, nu ar fi văzut poate în el însuși...” (Marcel Proust).

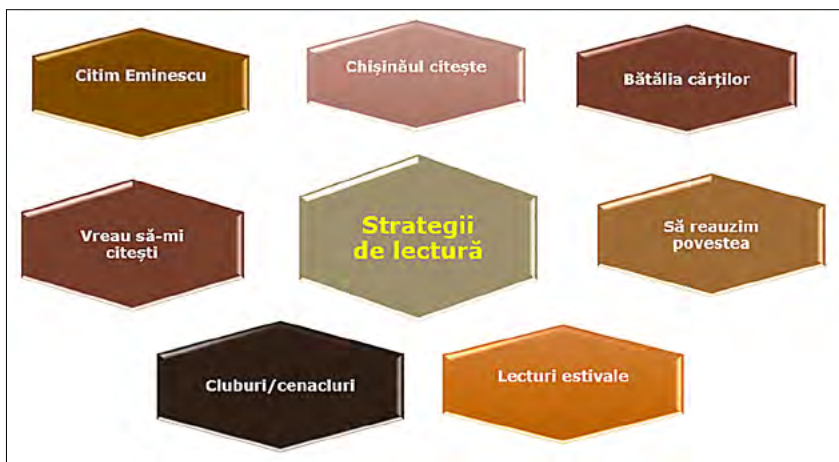
Dezvoltării culturii lecturii ca remediu pentru evoluția unei societăți bine informate și cu un nivel de cultură ridicat îi sunt dedicate simpozioane, congrese, conferințe, seminare, ateliere etc. Astfel, în conferința „Biblioteca și Lectura”, profesorul dr. Ion Stoica a vorbit despre aceste două fenomene care câștigă întotdeauna din perspectiva nevoii de informare și cultură. În acest context rămâne eternă valoarea cărții care este libertatea însăși, expresia ținutei înalte a intelectualității, iar Biblioteca – o sumă de valori adăugate, o complexitate de emergență. *Laudă cărții, Universul cărții, A iubi cărțile, Carte frumoasă, Veacul cărților...* Nu cred să fie cineva, cel puțin printre bibliotecarii din Republica Moldova și România, care să nu cunoască aceste minunate eseuri în care Ion Stoica spune că „puterea ei (a Cărții) a crescut prin timp, oglinda ei s-a făcut mai adâncă, ritmurile ei s-au suprapus fugilor zilei și tăcerilor nopții, cartea s-a legat de noi cu lanțuri nevăzute dar trainice, însoțindu-ne pe toate cărările de pământ și de rază ale trecerii noastre” [22, p. 68].

Le vor substitui oare cărțile electronice pe cele tipărite care au marcat viața umanității atât de puternic? Niciodată! Acesta trebuie să fie răspunsul nostru. Când ții o carte în mână îi simți mirosul, greutatea și te poartă pe paginile ei unde întâlnești personaje cu

care relaționezi prin cele mai diferite poziții, fie prin comportament, fie prin preocupările lor. Chiar și o bibliotecă modernă nu poate fi lipsită de cărți, aceasta fiind o mare sursă de informare și atragere a utilizatorilor spre învățare, dezvoltare și cunoaștere.

Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu” a experimentat și a îmbunătățit în timp multiple programe, proiecte, concursuri, cluburi, cenacluri care dezvoltă abilități de lectură, orientează cititorul spre lecturi de calitate, îl ajută la dezvoltarea personală și profesională prin lectură. Totodată, a conceptualizat și a desfășurat de-a lungul anilor un șir de proiecte, programe și campanii de lectură, menite să atragă cititorul și să-i propună cartea cea mai diversă, scrisă de autori clasici sau contemporani, literatură din patrimoniul național sau universal.

Oportunități de dezvoltare a culturii lecturii,
care au rezistat în timp și au adus un plus de valoare bibliotecii.

Acestea și constituie efortul creativ, depus de echipa bibliotecii Hasdeu în ultimii ani și ne-am propus ca în capitolele ce urmează să le analizăm pe rând, pentru a vedea, în final, cum arată portretul general al cititorului colectiv cultivat, crescut și educat la Biblioteca Municipală prin programe care promovează și încurajează lectura ca mijloc de dezvoltare culturală și creativă, și cum instituția valorifică experiența de lectură a chișinăuienilor.

2.1. Programul de lectură „Chișinăul citește”

Oamenii care se mulțumesc cu lectura clasicilor din liceu nu pot spune că au gust literar bine format. Oamenii care n-au descoperit voluptatea recitării a cel puțin zece cărți mari și care nu au permanent o carte favorită și pe care să o răsfoiască zilnic, iarăși nu pot spune că știu ce înseamnă propriu-zis arta lecturii.

Mircea ELIADE

Cărturarilor din cele mai vechi timpuri nu ezitau să facă referință la citit ca la cea mai frumoasă și mai înălțătoare îndeletnicire a omului, căci „nu este alta mai frumoasă și mai de folos zăbavă decât cetitul cărților...” (Miron Costin, De neamul Moldovenilor). Și cât de bine a spus poetul: „... Carte frumoasă, cinstei cui te-a scris,/ Încet gândită, gingaș cumpănită;/ Ești ca o floare, anume înflorită/ Mâinilor mele, care te-au deschis” (Tudor Arghezi).

În ultimii cinci ani, Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu” și-a adunat în palmares o salbă de activități, prin care a promovat și continuă să promoveze lectura ca cea mai eficientă metodă de culturalizare și spiritualizare a comunității chișinăuiene. Utilizatorii hasdeuieni au înțeles, în definitiv, că lecturile ne aduc într-o lume aparte, ne cuceresc, ne captivează, ne transformă, punându-ne în situații noi, întâlnind personaje care, prin modelul lor, ne pot influența personalitatea. Pentru a argumenta aceste teze, am formulat, redactat sau modelat idei și citate despre importanța lecturilor, selectate din multiple surse, pe care le-am avut la îndemână, în format tradițional sau electronic.

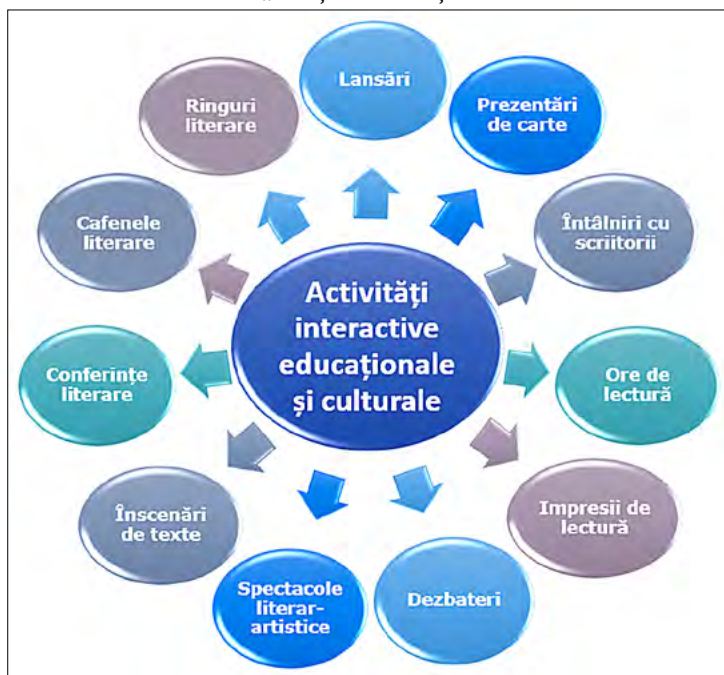
Este incontestabil faptul că biblioteca se manifestă convingător și ca o verigă importantă în promovarea imperativelor educaționale. Epicentrul idealului educațional este omul cultivat, cetățeanul proactiv, capabil de a asimila, a aprecia și a perpetua valorile naționale și cele general-umane. Un rol aparte în acest sens îi revine Programului de lectură „Chișinăul citește”. Este una dintre practicile de succes ale BM prin care s-a reușit o mutație ideologică calitativă a culturii lectorale în municipiu. Lansat în

anul 2004 cu genericul „Chișinăul citește o carte”, programul aduce, mai târziu, în anul 2014, noi elemente de extindere, fiind redenumit în „Chișinăul citește” (deoarece sunt propuse spre lectură trei cărți semnate de scriitori autohtoni pentru diferite vârste: copii, adolescenți și adulți) și având o continuitate până în prezent. Un număr important de scriitori basarabeni au avut oportunitatea unei mediatizări de amploare în toate filialele BM. Printre autorii nominalizați în program se numără: Iurie Colesnic, Nicolae Popa, Haralambie Moraru, Lidia Hlib, Ghenadie Postolache, Vasile Romanciuc, Ion Iachim, Nicolae Rusu, Aureliu Busuioc, Dumitru Crudu, Nicolae Dabija, Ion Hadârcă, Savatie Baștovoii, Aurelian Silvestru, Claudia Partole, Ovidiu Creangă, Victor Dumbrăveanu, Iulian Filip, Mihai Ștefan Poiată, Vladimir Beșleagă... Scriitorii dau o notă de excelență acestui program, considerând că este o bună promovare și încurajare a lecturii, dar și a scriitorului. Ei trăiesc intens aceste întâlniri cu cititorii care, uneori, le sugerează și noi subiecte pentru o altă carte.

Programul de lectură „Chișinăul citește” promovează și încurajează lectura ca mijloc de dezvoltare culturală și creativă, valorifică experiența de lectură a chișinăuienilor. Totodată, contribuie la constituirea unei comunități de cititori prin promovarea lucrărilor de înaltă ținută artistică și educarea gustului pentru lectură a chișinăuienilor. Iar unul din obiectivele sale principale este afirmarea Bibliotecii Municipale în calitate de îndrumător, sfătuitor, ghid în lumea cărților, orientarea lecturii spre valori literare autohtone. În cadrul acestui program, s-au utilizat o varietate de forme de activitate cu publicul chișinăuian în scopul educării actului culturii lecturii. La fiecare ediție se propune o nouă formă de activitate, fapt care face programul mai atractiv, mai divers, mai interactiv.

Procesul de selectare a cărților este efectuat de către un grup de specialiști care țin cont de valoarea artistică a textului, calitatea execuției grafice, actualitatea și originalitatea temei, funcția cognitivă și notorietatea scriitorului. Alegerea cărților potrivite pentru a fi propuse spre lectură în cadrul Programului „Chișinăul citește” reprezintă, de fiecare dată, o misiune dificilă, întrucât dintre cei

Activități interactive organizate în cadrul Programului „Chișinăul citește”

mai buni scriitori autohtoni, trebuie aleși cei care au lucrări captivante, apreciate de critici literari și care să accepte să meargă la multe întâlniri cu cititorii, să interacționeze, iar conținutul cărții să fie unul educativ, original și motivațional. Se procedează astfel, încât cartea să fie citită și căutată, mulțumind preferințele intelectuale ale publicului. Toți scriitorii care au făcut parte din programul respectiv au fost foarte onorați, impresionați de cititorii bine pregătiți și au trăit clipe de neuitat la aceste întâlniri.

Programul de lectură se desfășoară în perioada ianuarie-noiembrie și este unul de implicare educațională și culturală a chișinăuienilor. Or, cărțile propuse au trecut proba calității, ce conțin texte despre noi descoperi, călătorii, trăiri, opinii, emoții etc. Programul „Chișinăul citește”, aflat anul acesta la cea de-a XVII-a ediție, este reprezentativ pentru practicile de succes ale BM, prin care s-a reușit o schimbare calitativă ce ține de cultura

lecturii în municipiu, de dezvoltarea competențelor de relaționare și de comunicare. În prezenta lucrare ne-am propus să trecem în revistă ultimele cinci ediții ale acestui Program definitiv prin impactul asupra cititorului, ca reper important pentru ajustarea preferințelor de lectură ale acestuia.

**Cărțile lecturate în cadrul Programului „Chișinăul citește”
pe parcursul anilor 2015 – 2019**

Anul	Categoria „Copii”	Categoria „Adolescenți”	Categoria „Adulți”
2015	Arcadie Suceveanu, <i>În cămașă de cireașă</i>	Mihail Curicheru, <i>Petale de mac</i>	Emilian Galaicu-Păun, <i>Țesut viu. 10x10</i>
2016	Miroslava Metleava, <i>Când părinții nu-s acasă</i>	Liliana Corobca, <i>Kinderland</i>	Paul Goma, <i>Arta refugii</i>
2017	Ianoș Țurcanu, <i>Dansul florilor</i>	Lucreția Bârlădeanu, <i>Tunica portocalie</i>	Val Butnaru, <i>Negru și roșu 1930-2056</i>
2018	Mircea Grecu, Jana Grecu, <i>În ospăție la ursulețul Marmi</i>	Marcel Gherman, <i>Universuri paralele</i>	Mihaela Perciune, <i>Cenușă rece</i>
2019	Eugen Doga, <i>Prietenii mei dragi</i>	Doina Postolachi, <i>Un secret în Los Angeles</i>	Tatiana Țibuleac, <i>Grădina de sticlă</i>

2015

La ediția a XII-a a Programului „Chișinăul citește” (2015) au fost propuse spre lectură următoarele cărți: *Țesut viu. 10x10*, de Emilian Galaicu-Păun (pentru adulți), *Petale de mac*, de Mihail Curicheru (pentru adolescenți) și *În cămașă de cireașă*, de Arcadie Suceveanu (pentru copii). Precum se obișnuiește, a avut loc o conferință de lansare la Filiala „O. Ghibu”. La eveniment au fost prezenți autorii cărților: Emilian Galaicu-Păun și Arcadie Suceveanu, dar și fiica regretatului scriitor Mihail Curicheru, doamna Elena

Vatamanu-Curicheru. Despre autori și publicațiile lor au vorbit personalități din domeniu: dr. hab. Maria Șleahițchi, critic și istoric literar, Valentina Butnaru, publicistă, Anatol Vidrașcu, directorul Editurii „Litera”, Mircea V. Ciobanu, critic literar, scriitor, dar și Stela Damaschin-Popa, ilustratorul cărții *În cămașă de cireășă*. Activitatea a fost întregită de o amplă și originală expoziție intitulată *Divanul Chișinăului care citește*, în cadrul căreia au fost expuse toate cărțile lecturate pe parcursul celor 11 ediții anterioare.

Romanul *Țesut viu. 10x10*, autor Emilian Galaicu-Păun, apărut la Editura „Cartier”, a fost propus pentru categoria de cititori adulți. Fiind un roman de complexitate majoră, publicul chișinăuan, obișnuit cu lecturi mai ușoare, de suprafață, a fost pus în fața unei dileme: să ducă lectura romanului la bun sfârșit sau să o abandoneze. Unii au renunțat, motivând că „nu înțeleg mesajul”, că „e grea”, că „nu are un subiect bine definit”, că „vor mai reveni asupra cărții”. Alții (și nu au fost tocmai puțini, ci 1093) au citit cartea, lăsându-se pătrunși de mesajul ei, afirmând că romanul merită să fie citit, cunoscut, chiar dacă părerile pot fi contradictorii. Este și meritul bibliotecarilor, care au găsit metode de a-i convinge pe tineri, lecturând cartea pe fragmente, provocând discuții incitante, pornind de la următoarele subiecte: *Viața și realitatea unor destine istorice în cartea „Țesut viu. 10x10”*; *Profunzimea operei lui Emilian Galaicu-Păun*; *„Țesut viu. 10x10” – un roman textualist sau un roman de viață?*; *„Țesut viu. 10x10” – roman ancorat în calitatea unei societăți marcate de totalitarism*. Bibliotecarii au povestit despre Emilian Galaicu-Păun – scriitor erudit, un om de o vastă cultură, un foarte bun cunoscător al literaturii, un eminent traducător. Este și meritul autorului care, cu multă plăcere și bunăvoință, a dat curs invitațiilor de a se întâlni față în față cu cititorul (16 întâlniri la care au participat 805 tineri și adulți), în cadrul cărora scriitorul și-a dezvăluit gândurile care îi răvășeau inima în timpul celor aproape 14 ani, cât a durat scrierea acestei cărți. Cei care au citit și au înțeles romanul sunt ferm convinși că *Țesut viu. 10x10* este una dintre cele mai interesante și mai originale scrieri, care s-a produs la noi în ultimul deceniu.

Impresii de lectură

„Carte de genul WOW! Un roman cu o gândire profundă, lectura cărui m-a sufocat prin densitatea textului. O carte din care avem ce învăța.”

*Alexandra CHIRICENCO,
cititoare la CAIE*

„Limbajul folosit de scriitorul postmodernist Emilian Galaicu-Păun în cartea *Țesut viu. 10x10* m-a șocat. Nu am mai citit nimic asemănător nici ca tematică. ... citind, mă întrebam care este totuși personajul principal, ideea principală, mesajul. În final, am constatat că, de fapt, autorul pune accent nu atât pe situații și personaje, cât pe țesătura de cuvinte. E un joc de cuvinte, dar care nu este accesibil pentru oricine.”

*Maria BORDEI,
studentă, Colegiul Financiar-Bancar, cititoare la Filiala „Târgu-Mureș”*

O misiune deosebită revenită Programului de lectură „Chișinăul citește” în acest an a fost cea de a revalorifica creația și personalitatea omului de cultură Mihail Curicheru, născut la 12 august 1910 în satul Negrești, județul Lăpușna, azi raionul Hâncești, decedat în timpul deportării la 24 august 1943 la Taișet (Siberia). A fost învățător, a construit o școală, care există și astăzi. A scris romane, nuvele și a semnat pagini de publicistică; a fost membru al Societății Scriitorilor și Publiciștilor Basarabeni, apoi al Uniunii Scriitorilor din Moldova. Din păcate, scriitorul Mihail Curicheru a nimerit în odioasa mașinărie a totalitarismului stalinist de reprimare a intelectualilor basarabeni, potențialul său scriitoricesc rămânând nevalorificat.

Elena Curicheru-Vatamanu, fiica scriitorului Mihail Curicheru, a fost cea care a sistematizat și a așternut pe hârtie informația acumulată de-a lungul anilor, l-a scos din uitare pe scriitorul și omul de cultură Mihail Curicheru, redând o nouă viață trăirilor scriitorului și destinului său tragic. De asemenea, Elena Curicheru-Vatamanu a îngrijit volumul *Petale de mac*, apărut în anul 2014 și propus spre lectură adolescenților în cadrul Programului „Chișinăul citește”.

Nuvela *Petale de mac* a impresionat cititorii prin tema pe care o abordează, prin personajele simple, dar nu simpliste, pe care le creionează și prin valorile morale și etice pe care aceste personaje le manifestă. „Ce este iubirea?”, „Gelozia este o calitate sau un defect?”, „Cum influențează ea o relație?” – acestea au fost întrebările pe care și le-au pus tinerii, analizând subiectul nuvelei. Altă temă abordată a fost recunoașterea distrugerii intelectualității din Basarabia sub regimul de teroare stalinist în perioada 1940-1953, o mărturie vie fiind și Mihail Curicheru.

Ediția a XII-a a Programului de lectură „Chișinăul citește” (categoria de vârstă adolescenți) s-a încheiat la Filiala „Transilvania” cu o Conferință literară în baza cărții *Petale de mac*. Evenimentul a fost moderat cu abilitate de dna Alexandra Tănase, profesoară, șefa Catedrei limba și literatura română de la Liceul Teoretic „Gaudeamus”, având ca invitați de onoare pe regizorii Leontina Vatamanu-Mărgineanu și Virgil Mărgineanu, autorii filmulețului *Mihail Curicheru. Petale de mac*, vizionat în debutul conferinței. Indiferent de tragedia prin care a trecut și de moartea nedreaptă și timpurie, opera lui Mihail Curicheru este de mare valoare și merită să fie cunoscută de publicul larg. În plus, acest volum, care are darul de a croi adevărate drumuri în memorie, se constituie un bun prilej de a scutura o petală de gând peste amintirea luminoasă a altor scriitori basarabeni, care s-au afirmat în perioada interbelică: Pantelimon Halippa, Ion Buzdugan, Sergiu Victor Cujbă, Nicolae Costenco, Magda Isanos, Vladimir Cavarnali ș.a.

Impresii de lectură

„Dragostea și gelozia conviețuiesc alături, așa cum binele și răul sunt neseperate. Dacă dragostea are menirea să zidească, să înalțe pe culmi nebănuite, gelozia ucide, risipește, prăbușește. Avem prin această carte o adevărată lecție de viață.”

Viorica STURZA,
profesoară de limba română, cititoare la Filiala „Ovidius”

„Astăzi, sunt puțini învățători asemeni lui: atât de nobili și de curați la suflet. Într-o lume în care domnește răutatea și invidia, iată că își

face apariția, chiar și într-un mod indirect, o asemenea personalitate... Ne învață să fim mai buni, să prețuim valorile, sufletul, educația și cultura și ne arată care erau viciile societății de atunci și care mai sunt și astăzi...”

Lucia COMAN,
profesoară de limba și literatura română,
cititoare la Filiala „Târgu-Mureș”

Pentru lectura celor mici s-a propus cartea *În cămașă de cireașă*, autor Arcadie Suceveanu, apărută în anul 2014. Fiind deosebit de ingenioase și interesante, personajele autorului – Greierul care scrie și compune poezie, Pinguinul Lord, Omida cu grad de fluture, Egretă Poetă, – stârnesc hazul și perplexitatea pentru atâta uz de inventivitate. „Câtă vară e-ntr-o pară?”, „În ce se măsoară liniștea?”, ne întrebăm, uimiți de ingeniozitatea poetului și câtă duioșie, nostalgie emană poezia *Casa bunicii*. Lucrarea *În cămașă de cireașă* este o sursă sigură pentru cadrele didactice, bibliotecarii în pregătirea activităților tematice. Drept amintire despre cele 17 întâlniri organizate, în speranța că vor mai avea și alte dialoguri la fel de impresionante, Arcadie Suceveanu a împărțit copiilor autografe.

Conferința de totalizare, concepută și moderată de Liliana Juc, șef oficiu pe atunci la Filiala „Târgoviște”, a decurs ca o evaluare artistică a cărții menționate. Tehnicile de lucru abordate au fost activ-participative: expoziție vie *Chișinăul citește* (retrospectivă); vizionarea poveștii digitale *Poveste cu aromă de cireșe*, realizată de departamentele *Dezvoltare și comunicare* și *Tehnologia informației* ale BM „B.P. Hasdeu”; spectacolul literar-artistic *O lume minunată*, după cartea *În cămașă de cireașă* de Arcadie Suceveanu; concursuri, jocul *Pomul valorilor*, înscenări, surprize. Interacțiunea profundă ce a avut loc între copii, scriitor și carte a constituit un pas mic către o lume mare, complexă, fascinantă – lumea cărții și a cunoașterii.

Impresii de lectură

„Unde tăcerea se măsoară în trei mii de greieri – acesta este Regatul Poeziei suceviene, în care se aud glasurile din vremea copilăriei îndepărtate, prin care percepem miracolul naturii, acolo unde timpul s-a oprit în loc și n-are puterea să ștergă amintirea strămoșilor noștri, a tradițiilor noastre. E locul unde dragostea e vie și credința neclintită.”

Grigore CIOBANU și Lilia CIOBANU (mama),
cititori la Filiala „Ovidius”

„În cămașă de cireașă este o carte foarte interesantă și distractivă pentru copii, cu multe poezii haioase, dar care ne învață să fim copii cuminți, harnici și silitori. Mi-au plăcut poeziile pe care le-am învățat și le-am recitat părinților, bunicilor și învățătoarei. Mulțumesc, domnule Arcadie Suceveanu, pentru așa o carte minunată!”

Alexandra TUREA,
cititoare la Filiala „A. Donici”

Un program bine organizat și promovat conduce spre rezultatele scontate. Datorită acestui fapt, în anul de referință 2015, în cadrul Programului „Chișinăul citește”, au fost organizate 559 de activități cu publicul, care au întrunit 12 247 de participanți; cărțile propuse spre lectură au fost citite de către 8 265 de persoane. Activitățile au fost intens promovate pe blogurile și rețelele sociale ale filialelor – 481 postări, care au adunat 45 071 de vizualizări unice; 1722 de participanți la program au avut posibilitatea de a se întâlni cu autorii cărților în cadrul a 33 de activități. Deci, statistica constată lucruri îmbucurătoare.

2016

Pentru ediția din 2016 au fost selectate cărțile următoare: *Când părinții nu-s acasă*, de Miroslava Metleeva (copii); *Kinderland* de Liliana Corobca (adolescenți), iar adulții au avut posibilitatea să cunoască și să aprecieze opera celui mai mare scriitor disident român Paul Goma, citind *Arta refugii*. Această ediție a fost diferită de cea anterioară, deoarece doi autori nu se aflau în țară. Respectiv și întâlnirile cu publicul cititor nu au fost posibile, oferindu-le însă

cititorilor ocazia să se familiarizeze cu cele mai recente apariții editoriale ale scriitorilor noștri contemporani. Este revelatorie afinitatea tematicii abordate în cărțile propuse pentru această ediție, care transmit același mesaj, reflectând drama și bucuriile copiilor basarabeni, doar că în diferite dimensiuni, copilăria fiind cea mai importantă etapă din viața omului. Sunt cărți cu subiecte sensibile ce ating inima oricui.

Romanul *Arta refugii* de Paul Goma, publicat la Editura „Cartier” și propus spre lectură pentru categoria „Adulți”, este o lucrare autobiografică, care reflectă drama unui copil basarabean, refugiat după cel de-al Doilea Război Mondial și prezintă o copilărie zguduitoare și tristă. A stârnit emoții controversate în rândurile cititorilor doamna Nina Corcinschi, dr. în filologie, conferențiar universitar, care a răspuns cu drag invitațiilor la întâlnirile cu cititorii, ajutându-i să înțeleagă cât mai bine mesajul cărții.

Conferința de totalizare a avut loc la Filiala „Alba Iulia” și tonul dezbaterii asupra cărții *Arta refugii* l-a dat academicianul Mihai Cimpoi, critic literar, care s-a referit la vasta creație a lui Paul Goma, accentul fiind pus pe această „carte-document, o carte-mărturie, cu oameni adevărați și întâmplări reale”. Scriitorul Leo Bordeianu a susținut ferm că acest scriitor ar trebui să fie studiat și în școală. Romanul *Arta refugii* a reușit să trezească emoții, să atingă coardele sufletelor mai multor chișinăuieni, ajungând să înțeleagă mai profund drama ruperii de locurile natale. Prin includerea acestei cărți în Programul „Chișinăul citește” Biblioteca Municipală a reușit să-l „aducă acasă” pe Paul Goma, cel puțin prin lectură.

Impresii de lectură

„E foarte multă istorie în acest roman al lui Paul Goma! Eroul central – copilul se maturizează sub ochii cititorului. La fel ca și alți oameni – personaje din roman, e nevoit să înfrunte grele situații, lipsuri, dar cea mai grea lovitură a destinului, desigur, a fost cauzată de arestarea părinților săi. Va învăța și cititorul acestui roman să lupte, să-și înfrunte destinul, când e ostil, să priceapă că istoria îl „face” pe

om, dar și omul poate s-o influențeze. Este extrem de important să însușească această lecție de istorie scrisă de pământeanul nostru de la Mana-Vatici-Orhei, Paul Goma, căci, se pare, istoria continuă să ne joace o nouă festă, nouă, basarabenilor, „servindu-ne” – ba crize interminabile, ba incertitudini și „surprize” electorale...”

*Nina SLUTU-SOROCEANU,
scriitoare, cititoare la Filiala „Maramureș”*

„Romanul *Arta refugii* de Paul Goma este unic atât prin tema bine formulată și prezentată, cât și prin cuvintele noi create de către autor. Crearea cuvintelor noi îl fac pe Paul Goma special și deosebit de contemporanii săi. Interesant este faptul că autorul creează nu doar cuvinte, ci și îmbinări de cuvinte, ba chiar și frământări de limbă. Datorită cuvintelor romanul devine mai interesant în timpul lecturii, devine mai viu, mai colorat, chiar dacă abordează o temă ce și-a lăsat amprenta chiar și până în zilele de azi”.

*Daniela NAGARĂ,
cititoare la Filiala „Transilvania”*

Romanul *Kinderland*, scris de Liliana Corobca, publicat la Iași, Editura „Polirom” în anul 2015, este considerat unul dintre cele mai de succes romane ale anului și abordează o temă de actualitate pentru multe țări – copiii rămași singuri după plecarea părinților la muncă peste hotare. Lucrarea a trezit emoții triste și dureroase, pentru că mulți dintre cititori s-au regăsit în acest roman, mai toți având fie părinți, fie bunici plecați, și cunoscând pe propria lor piele toate experiențele descrise de autoare. Lucia Țurcanu, dr. în filologie, critic literar, a provocat cititorii la o discuție fructuoasă, matură, afectivă, sensibilizantă, tristă chiar, cu multă înțelegere a problemei abordate. În cadrul discuțiilor în baza cărții elevii au exprimat părerea de a le recomanda politicienilor, dar și tinerilor care nu sunt afectați de acest fenomen trist din societatea noastră, să citească acest roman și să ia o atitudine.

Cititorii din Chișinău au avut parte de două întâlniri deosebite cu Liliana Corobca, desfășurate la Filiala „Onisifor Ghibu”, în cadrul cărora autoarea a povestit cu sinceritate despre scrierea romanului, despre emoțiile trăite în acea perioadă, a răspuns la toate

întrebările și a mulțumit organizatorilor pentru includerea cărții în program, fiind onorată, dar și obligată să scrie în continuare cărți de calitate. Întâlnirile au fost întreținute și de criticii literari: Mircea V. Ciobanu și Lucia Țurcanu, dar și de scriitorul Emilian Galaicu-Păun.

Conferința de bilanț a avut loc la Biblioteca Centrală în cadrul căreia adolescenților li s-a oferit posibilitatea de a comunica prin Skype cu autoarea romanului, Liliana Corobca. Participanții și-au expus punctul de vedere prin mici eseuri, alegând cu grijă cuvintele și argumentând logic ideile. Adolescenții au fost foarte activi, menționând beneficiile, dar și laturile negative ale fenomenului migrației.

Noutatea anului a fost aplicarea metodei „Pălăria gânditoare”, o metodă interactivă, de stimulare a creativității participanților, care se bazează pe interpretarea de roluri în funcție de pălăria aleasă. Sunt șase pălării gânditoare, fiecare având câte o culoare: alb, roșu, galben, verde, albastru și negru. Studentele de la Facultatea de Litere a Universității de Stat din Moldova au aplicat metoda „pălăriilor gânditoare” pentru a discuta despre problematica romanului. Pălăria albastră a vorbit despre structura romanului, pălăria roșie – despre emoții, pălăria galbenă – despre optimism, pălăria verde – despre ideile romanului, iar pălăria albă a trebuit să se arate neutră față de trăirile personajelor. Irina Gușan, reprezentanta Centrului de Informare și Documentare privind Drepturile Copilului, a accentuat faptul că cel mai important mijloc de a păstra vie relația copiii-părinți rămâne a fi comunicarea.

La Conferința literară a participat și Liliana Rotaru, coordonatoarea ONG-ului *Copil, comunitate, familie*, care în comunicarea sa *Efectele migrației* a accentuat importanța familiei în viața copiilor. Aceasta a propus participanților să aducă argumente pro și contra migrației moldovenilor peste hotare. Adolescenții au fost foarte activi, menționând beneficiile, dar și laturile negative ale fenomenului migrației. Sceneta prezentată de cititorii Filialei „N. Titulescu” a exprimat dorul copiilor față de părinții plecați.

Impresii de lectură

„Prin acest roman am descoperit o altă lume a copiilor plină de drame, cu un viitor incert, în care singurul vis este întoarcerea părinților acasă. Am cunoscut și eu asemenea copii, din satul de baștină al mamei. Subiectul cărții m-a sensibilizat, făcându-mă să înțeleg rolul primordial al părinților în viața fiecăruia, în special când ne sunt alături”.

*Iulia GUTU,
cititoare la Filiala „Maramureș”*

„Am admirat această narațiune (*Kinderland* de Liliana Corobca) deoarece este pe deplin inspirată din realitate. Este adevărat că părinții pleacă tot pentru copiii lor, pentru ca aceștia să aibă o situație de trai mai bună, însă ei le lasă un gol pe dinăuntru. Rămași singuri acasă ei se maturizează mai devreme și-și pierd copilăria. Banii trimiși de părinți le oferă șansa la o viață decentă, fără grija zilei de mâine, însă ei nu pot înlocui căldura și dragostea pe care părinții le-o oferă copiilor când le sunt alături”.

*Cosmina CAINAREAN,
cititoare la Filiala „Târgoviște”*

Cartea *Când părinții nu-s acasă* de Miroslava Metleaeva, prin însuși titlul incitant, a stârnit o curiozitate aprinsă în rândul copiilor, provocându-i la lectură. Istoriile descrise au pus în discuție tema copilăriei fericite fără Internet. În cadrul întâlnirilor cu micii cititori, autoarea le-a dezvăluit că personajele din carte sunt chiar copiii ei, de aceea multe întâmplări, peripeții, evenimente reflectă momente din viață. Copiii s-au adunat în jurul M. Metleaeva, fiind interesați și entuziasmați de modul de viață al copiilor altei generații, care nu aveau telefoane mobile, tablete și alte tehnologii moderne. Cartea a fost citită, discutată, desenată, înscenată cu multă fantezie de către copii. Ei au menționat că aceasta le-a plăcut mult părinților și bunicilor, deoarece descrie aspecte ale copilăriei lor.

Conferința de totalizare s-a desfășurat la Centrul Academic Internațional Eminescu, la care au participat cei mai activi cititori din filialele BM. Scriitorul Iulian Filip a vorbit despre creația poetei, traducătoarei și prozatoarei Miroslava Metleaeva. Participanții

au prezentat diferite scenete inspirate din nuvelele cărții, au adresat întrebări. Cu un program interesant au venit și cei de la filialele „Ovidius”, CAIE și „N. Titulescu”. Filialele „L. Rebreanu” și „M. Lomonosov” au elaborat împreună cu cititorii un album cu *Impresii de lectură pe marginea cărții* „Când părinții nu-s acasă” și l-au înmănat autoarei.

Impresii de lectură

„Mă întrebam ce aş face fără tehnologiile moderne? Frații Nik și Irka din cartea *Când părinții nu-s acasă* de Miroslava Metleaeva, m-au ajutat să înțeleg că trebuie să ai timp să descoperi lumea din jurul tău, că poți să zbori pe Lună cu un zmeu, că albinele cu florile sentâlnesc, că greierii în noapte cu stelele vorbesc...”

*Patricia ARAZOV,
cititoare la Filiala „Ovidius”*

„Miroslava Metleaeva reușește să ne transpună în lumea inocenței, în secolul de aur, cum spunea Tolstoi, iar această întoarcere în timp este extraordinară, reprezentând o călătorie într-o lume, unde dăinuie sinceritatea, unde toată lumea e a ta, unde pretutindeni este loc de cânt și joc”.

*Lilia CIOBANU, profesoară,
Grigore CIOBANU,
cititori la Filiala „Ovidius”*

Statistica anului 2016 ne arată că în cadrul Programului „Chișinăul citește” au fost organizate 378 de activități cu publicul, care au întrunit 7152 de participanți; cărțile propuse spre lectură au fost citite de către 3637 de persoane. Activitățile au fost intens promovate pe blogurile și rețelele sociale ale filialelor – 160 de postări, care au adunat 26405 de vizualizări unice; 819 participanți la program au avut posibilitatea de a se întâlni cu autorii cărților și critici literari în cadrul a 33 activități.

2017

Programul de lectură „Chișinăul citește”, ediția a XIV-a, a continuat cu cele mai bune apariții editoriale basarabene ale anului

2016, ținându-se cont de actualitatea și originalitatea subiectului, valoarea artistică a cărții, funcția cognitivă și calitatea execuției grafice. Au fost propuse următoarele apariții editoriale: *Negru și Roșu 1930-2056*, autor Val Butnaru (pentru adulți); *Tunica portocalie*, autor Lucreția Bârlădeanu (pentru adolescenți); *Dansul florilor*, autor Ianoș Țurcanu (pentru copii). Conferința de lansare a avut loc la Biblioteca Centrală, evenimentul a întrunit tineri cititori pasionați de lectură, scriitori, critici literari, bibliotecari, jurnaliști. În fața celor prezenți au luat cuvântul autorii cărților incluse în program, scriitorii Val Butnaru, Ianoș Țurcanu, Lucreția Bârlădeanu (din Paris, legătură prin Skype), criticul literar Vitalie Răileanu. Invitații și participanții la întâlnire și-au împărtășit viziunile critice și preocupările literare pe marginea aparițiilor editoriale de valoare.

Promovarea programului și a cărților incluse, dar și cunoașterea vieții, operei și personalității autorilor a fost realizată prin diverse acțiuni: expoziții de carte, plasarea informațiilor pe bloguri și rețele sociale, recomandări individuale, discuții/dezbateri, mese rotunde, ore de lectură, înscenări teatralizate, prezentări de carte, întâlniri cu autorii cărților: Ianoș Țurcanu a avut 23 de întâlniri cu cititorii; Lucreția Bârlădeanu, sosită special cu această ocazie de la Paris – 17 întâlniri; Val Butnaru – 13 întâlniri, cu un public select, care cunoaște însemnătatea valorilor naționale.

Romanul *Negru și Roșu 1930-2056*, semnat de Val Butnaru și apărut la Editura „Litera” în 2016, are la bază câteva evenimente importante din istoria noastră, dar nu poate fi considerat unul istoric. Reprezintă un joc al caracterelor, al numelor care ne configurează ca națiune, e unul savuros. Evenimentele (ba de un realism care te cutremură prin asocierile cu propriile trăiri și experiențe, ba de o incredibilă ficțiune) aruncă cititorul, periodic, în cele câteva planuri: istoric, cronologic, romantic, psihologic, politic etc. și oferă pagini captivante și mustoase, scrise, în egală măsură, cu o doză de umor, de sarcasm, dar și de un dramatism necrușător.

Tinerii și adulții și-au pronunțat impresiile postlecturare, evidențiind semnificația simbolistică a personajelor-culori, au descifrat tainele dimensiunilor existențiale ale acestora într-un context politic, istoric, psihologic, romantic al romanului *Negru și Roșu 1930-2056* de Val Butnaru, în cadrul Conferinței literare desfășurate la Filiala „O. Ghibu”.

Impresii de lectură

„Câteva teme reflectate în roman m-au pus pe gânduri: Oglinzile nu au memorie; Cain este primul om care descoperă moartea.”

*Laurenția ENACHII,
cititoare la Filiala „A. Mickiewicz”*

„O carte cu un subiect imprevizibil, cu multe răsturnări de situații în care elementul incertitudinii te pândește mereu, te surprinde asemenea destinului (*fortunalabilis*), pe neașteptate, astfel sporind gradul de dificultate, de comprehensiune al cărții. Ceea ce m-a impresionat a fost povestea odioasă a Nădiei Comăneci a Moldovei, caracteristică multora dintre marile valori din țara noastră.”

*Gabriel DOLTU,
cititor la Filiala „O. Ghibu”*

Volumul *Tunica portocalie* scris de Lucreția Bârlădeanu, apărut la Editura „Prut Internațional” în anul 2016, cuprinde o înșiruire de povestiri cu subiecte și personaje extrem de variate. Tocmai acest amalgam de istorii și destine, tratate cu diverse procedee artistice, fac din această carte o lucrare inedită, colorată. Autoarea recunoaște că multe dintre textele scrise pornesc de la întâmplări petrecute în realitate, dar nu sunt o copie fidelă a ei. Autoarea ne mărturisește: „Portocaliul este o culoare vibrantă, exuberantă, iar tunica – un element de vestimentație care poate fi interpretat în moduri felurite, rămânând totuși un simbol al grației și libertății. Un scriitor lasă întotdeauna și cititorului său posibilitatea de a se regăsi în simboluri și de a le interpreta”. Adolescenții au pătruns în profunzimile sufletului omenesc, pus în lumină prin mesajul special al cărții și expus prin noțiunile: copilărie, adolescență, studii,

dragoste, destin – toate însumând genericul *viață* în lucrarea *Tunica portocalie*.

Conferința literară a avut loc la Biblioteca „Ovidius”, cu un program complex. Cititorii fideli ai bibliotecii s-au aventurat într-o călătorie în subteranele Parisului, alături de Freud, Jung, Nietzsche, Cioran, Eliade, Ionesco, Cocteau, Pamuk, Caragiale, ghidată de protagonista Programului „Chișinăul citește”, secțiunea adolescenți, Lucreția Bârlădeanu, prezentând un spectacol artistic cu genericul: „Călătorii din metrourele pariziene citește”. Actorii au inventat o atmosferă pariziană de metrou, în stil dostoevskian, au interpretat cu pricepere și originalitate rolurile create de autoare.

Impresii de lectură

„Lucreția Bârlădeanu scrie proză scurtă care mizează pe cotidian, unde diferența e dată de amprenta stilistică, fiindcă fraza poetică, amplă, elegantă a scriitoarei e inconfundabilă. Ea conferă narațiunii o anumită «materialitate», asemeni lui Gustave Flaubert, așa cum privit de aproape, un tablou îți atrage atenția nu asupra subiectului tratat, ci a culorii și a tușei pictorului.”

Elmira BRATU,
cititoare la Filiala „Ovidius”

„*Tunica portocalie* este o lectură sănătoasă pe care o recomand tuturor celor care doresc să se delecteze cu produse literare naționale, contemporane și energizante.”

Ana BOESCU,
cititoare la Filiala „Alba Iulia”

Categoria de cititori copii și-a orientat lecturile asupra cărții *Dansul florilor*, autor Ianoș Țurcanu, apărută la Editura „Prut Internațional” în anul 2016. Această publicație se impune atât prin cuvintele potrivite ale scriitorului, cât și prin ilustrațiile vii, atractive. Este o carte ce cucerește prin rime șagălnice și umor jovial. Personajele haioase cu cele mai neașteptate epitete se impregnează în memorie de la prima lectură. Poeziile aduc mesaje pe înțelesul copiilor despre nume de orașe, țări, strămtori și râuri, într-un

cuvânt, un volum din care cititorul poate însuși cunoștințe pentru viață, dar și geografie. Un volum care a avut cele mai diverse prezentări, cele mai teatralizate ore de lectură, cele mai frumoase întâlniri cu autorul.

Copiii au demonstrat că sunt extrem de deschiși când e vorba de o carte din care ai de învățat noțiunile de frumos, autentic, cantabil. Ei au recitat cu mult talent poeziile lui Ianoș Țurcanu, le-au înscenat și cântat, au desenat și modelat.

Impresii de lectură

„Poetul Ianoș Țurcanu prin poezia *Cartea* îndeamnă fiecare copil să se apropie discret de carte, acolo unde poți descoperi orice secret. Sufletele curate, frumoase și vesele pot să se adune doar lângă o carte.”

Alexandru CIOBANU,
cititor la Filiala „Ovidius”

„Florile sunt asemuite cu fetițele-mlădițe, cochete și frumoșele, elegante, parfumate, simple și înzorzonate, în rochițe fastuoase, înfoiate, colorate, foșnitoare, vapoase, dansând lin pe câmpii, iar eu, o fetiță frumușică și cochetă, m-am regăsit în aceste mici capodopere, simțindu-mă cea mai frumoasă din universul florilor.”

Carolina MANASTĂRSCHI,
cititoare la Filiala „Maramureș”

În anul 2017, în cadrul Programului „Chișinăul citește”, au fost organizate 396 de activități cu publicul, care au întrunit 8 695 de participanți; cărțile propuse spre lectură au fost citite de către 5417 persoane. Activitățile au fost intens promovate pe blogurile și rețelele sociale ale filialelor – 328 de postări, care au adunat 35 829 de vizualizări unice; 2751 de participanți la program au avut posibilitatea de a se întâlni cu autorii cărților în cadrul a 51 de activități.

2018

A urmat ediția a XV-a a Programului de lectură „Chișinăul citește”, anul 2018. Aceasta a fost o ediție în care lucrările propuse

spre lectură s-au deosebit prin stilul abordat de autori și scopul pe care l-au urmărit atunci când le-au scris. Și în varianta lui 2018 Programul „Chișinăul citește” a reconfirmat veridicitatea tezei că cel mai simplu și accesibil mijloc de dezvoltare culturală, creativă și intelectuală a publicului larg rămâne a fi lectura. Pentru această ediție au fost selectate următoarele cărți: *În ospete la ursulețul Marmi*, de Mircea și Jana Grecu (copii); *Universuri paralele*, de Marcel Gherman (adolescenți); *Cenușă rece*, de Mihaela Perciun (adulți).

Evenimentul de lansare a ediției a XV-a a avut loc la Filiala „Onisifor Ghibu” și s-a remarcat în deosebi prin personalitățile prezente: Gabriela Firea, primar general al Municipiului București, Silvia Radu, primar general interimar al Municipiului Chișinău, autorii cărților, critici literari, scriitori, editori și bibliotecari. Pe marginea cărților care fac parte din program și-au expus părerile critici literari și scriitori. Potrivit criticului literar Maria Pilchin, autorii Mircea și Jana Grecu au propus o carte cu conținut psihodidactic, unde la finele fiecărei povești sunt incluse probe de evaluare. Prozatorul și publicistul Vitalie Ciobanu a afirmat că „Marcel Gherman este un talent polyvalent și, deși este pasionat de eseu, are o disponibilitate egală pentru diverse genuri literare”. Scriitorul Vladimir Beșleagă a accentuat faptul că Mihaela Perciun propune cititorilor „o carte de mare forță, cognitivă și instructivă”. Autorii cărților și-au exprimat speranța că potențialii cititori le vor îndrăgi operele.

Romanul *Cenușă rece* de Mihaela Perciun, publicat la Editura „Polirom”, propus pentru cititori adulți, reflectă soarta a trei generații care s-au trezit în imposibilitatea de a empatiza între ele. Întâlnirea cititorilor cu autoarea cărții a fost una interesantă, de cunoaștere a concepțiilor mature și reale, a fost una sinceră și deschisă. Lucrarea a produs impresii asupra cititorilor anume prin luxul de amănunte complementare la descriere, prin expresivitate și originalitate.

Exploratorii culturii lecturii s-au întrunit în formatul unei *Cafenele literare* cu câteva dulciuri și o cafea, care prevedea

interacțiunea directă cu publicul, cu autorul cărții prin întrebări și răspunsuri, prin provocări și dileme. Capacitatea de a lucra în echipe, de a colabora eficient unii cu alții, de a răspunde la întrebări laconic și concis a provocat participanții la o dispută argumentată și inteligentă.

Impresii de lectură

„Deja de mai mulți ani particip la Programul de lectură „Chișinăul citește”. Fiind pasionată de lecturi, apreciez efortul și grija pentru cititor și vreau cu această ocazie să mulțumesc BM „B.P. Hasdeu” pentru minunata șansă de a lectura unele din cele mai bune cărți ale scriitorilor autohtoni. În acest an, ca și de fapt în toți ceilalți, nu am fost dezamăgită de selecțiile propuse urbei spre lectură. Volumul *Cenușă rece* de Mihaela Perciun, propus spre lectură în anul 2018, m-a impresionat prin povestea unei familii destrămate ai cărei membri caută cu disperare regăsirea de sine. Mi-a plăcut cum autoarea descrie cu lux de amănunte întregul ritual practicat la înmormântări, un grotesc, o combinație de tragic și comic. Ce aflăm, noi cititorii din această poveste? Că în spatele unei intenții bune poate fi un plan meschin. Că există chiar și în viață o răsplată pentru tot ce faci. Și că sunt anumite decizii care vor schimba nu doar viitorul nostru, dar și pe cel al altora. Mihaela Perciun reprezintă femeile scriitoare din Moldova, ea este o femeie curajoasă, care scrie cărți curajoase. Pentru că e dificil să te confrunți cu tradiționalismul, sexismul, cu scrierile masculine, cu lipsa cronică de timp.”

*Iulia CIORNÎI,
sportivă de performanță,
cititoare la Filiala „Ovidius”*

„Narațiunea *Cenușă rece* este foarte interesantă. A fost ca o discuție de suflet între mine și eroii săi: Olga, Antonina și Tudor. Mihaela Perciun are un fel aparte, original de a scrie, și lasă o impresie bună despre conținutul cărții. Emoționant, cu mult umor negru, *Cenușă rece* spune povestea unei familii destrămate ai cărei membri caută cu disperare regăsirea de sine.”

*Cristina ȘENDREA,
cititoare la Filiala „Transilvania”*

„*Cenușă rece* este un roman de dragoste, protagoniștii căruia sunt Tudor, Antonia și Olga. Temele abordate: tradiția versus zgârcenia, paternitatea versus implicarea în educația copilului, conflictele dintre generații, importanța comunicării. Autoarea a așternut cu măiestrie și sinceritate toate sentimentele laolaltă ca să le poată împărți cu noi, cititorii săi.”

Patricia CORJ,
cititoare la Filiala „Târgu-Mureș”

Volumul *Universuri paralele* de Marcel Gherman (Chișinău, Editura „Știința”, 2017) a pus în lumină un mesaj mai special, cu mai multe linii de subiect, ce se înscriu în genurile science-fiction și fantasy. Subiectul cărții este o încercare de a evoca imensitatea și diversitatea universului imaginar, o acțiune ce se petrece concomitent în câteva universuri paralele.

În cadrul activităților desfășurate în filialele BM cititorii s-au familiarizat cu viața și activitatea scriitorului, au adresat întrebări pe marginea cărții citite și au făcut schimb de impresii. Scriitorul a relatat că volumul este alcătuit din câteva proze ce se înscriu în genurile science-fiction și fantasy. Multivers este o ficțiune care conține toate genurile de proză și urmează modelul romanului modular. Acțiunea romanului se produce simultan în câteva universuri paralele. Multivers este o încercare de a evoca imensitatea și diversitatea universului imaginar, a universului interior și a celui real, ca o viziune optimistă, adică totalitatea spațiului, a timpului și a energiei.

„Cafeneaua literară”, ca o formă de totalizare a programului, s-a desfășurat la Filiala „Transilvania”. La eveniment au participat: bibliotecari, profesori și adolescenți din toate filialele Bibliotecii Municipale. Dezbaterile dintre cititori și autor au fost foarte incitante, iar în încheiere au venit și mesaje despre carte.

Impresii de lectură

„Romanul *Universuri paralele*, autor Marcel Gherman, ne conduce prin mai multe universuri și spații temporale. Mi-a amintit de

Atlasul norilor de David Mitchell prin îmbinarea noilor tendințe din literatură cu grafica sofisticată și delicioasă a filmelor și jocurilor pe computer de ultima oră; cu o acțiune vertiginoasă, pentru impresii puternice, dar totuși lăsând loc pentru trăiri interioare și timp pentru gândire”.

Angela CUTIȘEVSKI, *liber profesionist,*
cititoare la Filiala „Ștefan cel Mare”

„Ador literatura gen science-fiction și fantasy. *Universuri paralele* de Marcel Gherman nu doar mi-a împlinit așteptările, dar le-a și depășit cu mult! O lectură pasionantă care m-a făcut să mă atașez de personaje alături de care am suferit și m-am bucurat la ceas de izbândă”.

Mihaela BEZDĂGA,
cititoare la Filiala „Transilvania”

„Dle autor, Marcel Gherman, prin stilul și modul de a înșira pe foaie gândurile dvs. mi-ați incitat imaginația cu o carte atât de accesibilă cum este *Universuri paralele*, făcându-mă curios să șterg praful și de pe cărțile de mitologie cumpărate de ceva timp de către părinții mei”.

Daniel BOLDUMA,
cititor la Filiala „M. Drăgan”

O componentă importantă a Programului „Chișinăul citește” o constituie și copiii de vârstă mică și școlară, care au demonstrat că sunt extrem de deschiși pentru astfel de acțiuni. Pentru acest grup-țintă a fost propusă cartea *În ospete la ursulețul Marmi* de Mircea și Jana Grecu (Chișinău, Editura Arc, 2017). Acest titlu sugestiv i-a stimulat pe copii să o lectureze cu atenție. Cartea conține cinci povești terapeutice capabile să prevină dependența de jocuri pe calculator și droguri, să cultive simțul măsurii, să prevină sentimentul de frică și chiar să corecteze comportamentul agresiv. Copiii au citit cu multă plăcere poveștile și au meditat asupra feririi adevărate, prieteniei, fricii și puterii.

Activitatea de totalizare a programului s-a desfășurat la Filiala „Târgu-Mureș”, unde gazda a întâmpinat publicul cu mici scene teatralizate în baza lucrării. Copiii din mai multe filialele ale BM „B.P. Hasdeu” au fost provocați să-și amintească cum se numesc cele cinci povești terapeutice și care ar fi mesajul lor, au improvisat,

jucând înscenări teatralizate din carte, expunând propriile sentimente și emoții pozitive în raport cu anumite situații din povești. La fel, copiii au avut posibilitatea să pună întrebări autorilor Mircea Grecu și Jana Grecu, coautor al cărții, să facă schimb de păreri, oferind autorului desene, surprize și impresii în baza poveștilor. Toți copiii au primit în dar din partea autorului Mircea Grecu recenta lui carte *Petrică și extratereștrii*.

Impresii de lectură

„Cartea *În ospeție la ursulețul Marmi* scrisă de Mircea Grecu și Jana Grecu este o carte deosebită. Aceasta ne oferă tuturor, atât copiilor cât și adulților, lecții de viață foarte importante și de mare valoare. Acest volum vine cu cinci povești terapeutice, fiecare din ele frumoase și pline de povețe. Din această carte am învățat ce este fericirea, unde poate fi găsită și ce înseamnă cu adevărat acest sentiment. Am înțeles că prietenia poate veni sub diferite forme de la oricine și oricând. Învățăm despre puterea dărnicii, prieteniei, bunătății și a speranței.

Preluam ideea că dacă privim cu atenție lumea din jur, putem observa lucruri noi de fiecare dată și că putem pătrunde mai bine lumea din jur. Putem înțelege tainele lumii înconjurătoare. Învățăm care sunt moralitățile și valorile după care trebuie să ne conducem pentru a avea o viață frumoasă. Recomand această carte tuturor pentru că ne oferă o serie de gânduri, de reflecții noi despre principiile adevărate ale vieții”.

Adriana MINCIUNĂ,
cititoarea Filialei „Târgoviște”

„Lectura cărții lui Mircea Grecu *În ospeție la ursulețul Marmi* m-a făcut mai puternic, deoarece am descoperit cum să previn dependența jocurilor pe calculator, să nu fiu agresiv și multe alte povețe, ca să devin mai bun”.

Iulian ABABII,
cititorul Filialei „Alba Iulia”

„Îmbucurător pentru mine a fost faptul că am descoperit o carte care m-a distrat. Am învățat de la personajele din carte să-mi înving

unele temeri, să fiu mai curajoasă și mai înțeleaptă cu oamenii care mă înconjoară”.

Maria COADĂ,
cititoarea Filialei „V. Bielinski”

2019

Ediția anului 2019 a oferit spre lectură trei cărți semnate de autori autohtoni. Pentru copii a fost propus volumul *Prietenii mei dragi* de Eugen Doga (Editura „Prut Internațional”). Tinerilor s-a propus romanul *Un secret în Los Angeles* de Doina Postolachi (București, Editura „Tracus Arte”). Cititorului adult a fost recomandată cartea *Grădina de sticlă* de Tatiana Țibuleac (Editura „Cartier”).

Conferința de lansare a programului a avut loc la Sediul Central al BM „B.P. Hasdeu”. La eveniment au fost prezenți: Steluța Mitriuc, șef interimar al Direcției Cultură a Primăriei mun. Chișinău, compozitorul Eugen Doga, profesoara de literatura română Veronica Postolachi, critici literari, scriitori și bibliotecari, care au comunicat aspecte referitoare la cărțile incluse în program.

În cadrul evenimentului compozitorul Eugen Doga a subliniat că *Prietenii mei dragi* este o carte nu numai pentru copii, dar și pentru părinți:

„Este vorba despre un motan și un câine, adică despre dragostea noastră față de animalele domestice, care adeseori sunt mai sensibile, mai prietenoase și mai fidele decât unele ființe umane.”

Potrivit criticului literar Maria Pilchin, cartea *Grădina de sticlă* a Tatiane Țibuleac descrie istoria unei fete de la noi, adoptată de către o rusoaică.

„Această fetiță crește într-o lume scindată, pentru că ea știe, pe de o parte, că este aborigenă, și pe de altă parte – limba și cultura de adopțiune, marea cultură și limba rusă. Ea crește între acești doi poli, încearcă să corespundă, dar va alege să facă școală cu predare în limba maternă, fapt pentru care tacit va fi condamnată de mama adoptivă și cercul ei. Tamara Pavlovna este o femeie pusă pe căpătuială, care face

bani din adunatul de sticle. Ea își iubește într-un mod foarte straniu copila adoptată și vrea neapărat să-i lase o zestre”.

În această ediție, cei mai versați cititori, au participat la un nou format de dezbateri intelectuale, care a pus accent pe tehnici de analiză multidimensională a cărții, având la bază întrebări creative și analitice. Ringul intelectual a fost organizat în două runde (în luna mai și septembrie). Echipele concurente au răspuns la 50 de întrebări, care dezvăluiau tematica, motivele și ideile lucrării. Argumentele convingătoare și plauzibile ale participanților au demonstrat înțelegerea și interpretarea conținutului cărții. Această formă de organizare a plăcut cititorilor, deoarece i-a provocat să cugete asupra lecturii, să audă și alte păreri, să perceapă cartea din diferite perspective.

Autoarea a fost prezentă la două întâlniri cu publicul cititor, care au avut loc la Biblioteca Centrală și Filiala „O. Ghibu”. Publicul a fost unul matur, cu discursuri bine structurate: dr. hab. Aliona Grati, critic literar; dr. hab. Maria Șleahtițchi, critic literar, scriitoare; dr. conf. Ludmila Șimanschi; Emilian Galaicu-Păun, scriitor, dr. Veronica Postolachi, profesoară de limba și literatura română și alți oameni de cultură, scriitori, critici literari, bibliotecari, cititori. Autoarea, Tatiana Țibuleac, a răspuns cu multă grijă la fiecare întrebare ce i-a fost pusă de cititorii prezenți.

Pe parcursul anului s-au desfășurat 10 dezbateri intelectuale, care au produs impresii anume prin luxul de amănunte complementare la descriere, prin stilul provocator și antrenant. Acestea s-au desfășurat în câteva filiale, amplasate în cele cinci sectoare ale mun. Chișinău: „Transilvania”, „O. Ghibu”, „Ovidius”, CAIE, „Târgu-Mureș”.

Impresii de lectură

„Fiind interesată de lecturi bune, apreciez grija pentru cititor și vreau să mulțumesc pentru această minunată șansă de a lectura unele din cele mai bune cărți ale scriitorilor basarabeni”.

*Daniela TROFIMOV,
cititoarea Filialei „Ovidius”*

„*Grădina de sticlă* de Tatiana Țibuleac e o retrospectivă a trecutului, pentru noi, cei care am trăit în acea perioadă. Despre ring, pot spune că e o experiență plăcută, mai cu seamă, când concurezi cu tânăra generație”.

Alexandra RADU,
cititoarea Filialei „Ovidius”

„La vârsta mea, Ringul intelectual a fost binevenit, am avut posibilitatea să-mi exprim gândurile, impresiile referitor la conținutul cărții *Grădina de sticlă* alături de membrii echipei, care erau mult mai tineri. Acesta e un mijloc de socializare, de interacțiune, dar și o formă de promovare a conținutului unei cărți din Programul de lectură „Chișinăul citește”, la care particip cu drag în fiecare an”.

Elena PENU,
cititoarea Filialei „Liviu Rebreanu”

Lucrarea *Un secret în Los Angeles* de Doina Postolachi poate fi privită ca o invitație la visare și ca un îndemn la puterea de a ne urmări visele, de a accepta visul ca dimensiune a vieții noastre. Impresionante întâlniri cu autoarea cărții au fost organizate la filialele „Ovidius” și „O. Ghibu”. Doina Postolachi, autoarea cărții, a rămas încântată de ingeniozitatea și competența participanților. „Cartea *Un secret în Los Angeles* este cartea viselor, pentru că toată lumea are un secret și mulți îl au pe acesta – secretul de a visa, iar dacă ei nu pot visa, eu îi pot ajuta”, a subliniat autoarea. Întâlnirile scriitoarei cu tinerii au creat o atmosferă binevoitoare, interactivă, de încredere și de sinceritate.

Impresii de lectură

„Într-un simplu cuvânt: magic. Toate întrebările și răspunsurile pline de culoare te făceau să-ți simți cu adevărat exact în inima Los Angelesului. Sunt nespuse de mulțumită pentru posibilitatea de a cunoaște noi persoane ce împart aceeași pasiune – cărțile și arta cititului.”

Emanuela CÎRPA,
cititoarea Filialei „Târgoviște”

„Ringul intelectual a fost pentru mine un format proaspăt și inovativ de a organiza un eveniment care are ca nucleu lectura unei anumite cărți – *Un secret în Los Angeles*. Întrebările adresate echipelor participante au fost destul de variate și au reușit să incite memoria, uneori acestea punându-ne și în impas.”

Alex JANGĂ,
cititorul Filialei „Târgoviște”

Lucrarea *Prietenii mei dragi* de Eugen Doga reflectă frumoase momente din viața autorului petrecute alături de doi prieteni patrupezi, dragi și devotați, Joy și Amur. Întâlnirile cu autorul întotdeauna rămân o mare sărbătoare, un moment de spiritualitate și mulțumire sufletească. Astfel de întâlniri au avut loc la filialele: Centrul Academic Eminescu, „Ovidius”, „Ștefan cel Mare”, „Târgoviște”. Copiii au recitat și înscenat fragmente din carte, au dansat, au adresat multe întrebări referitoare la creație, alegerea profesiei de compozitor și despre copilăria maestrului. Autorul le-a mulțumit participanților pentru clipele plăcute și emoționante petrecute împreună. „...Pe mulți îi interesa care este calea succesului. Eu le-am povestit, că pentru mine este munca și încrederea în propriile forțe. Ceea ce le-am recomandat și lor. Am înțeles, că avem o generație sănătoasă ce ne vine în schimb...”, a relatat Eugen Doga.

Impresii de lectură

„Cartea *Prietenii mei dragi* m-a făcut să fiu mai prietenoasă cu colegii mei și să îndrăgesc și mai mult animalele, să cunosc detalii din comportamentul lor.”

Sanda COZMA,
cititoarea Filialei „N. Titulescu”

„La Ringul intelectual am învățat să concurez, am învățat să prețuiesc creațiile lui Eugen Doga. Lecturând cartea *Prietenii mei dragi*, mi s-a trezit interesul pentru lectură și dragostea pentru animale, am înțeles că cei mai devotați prieteni sunt animalele.”

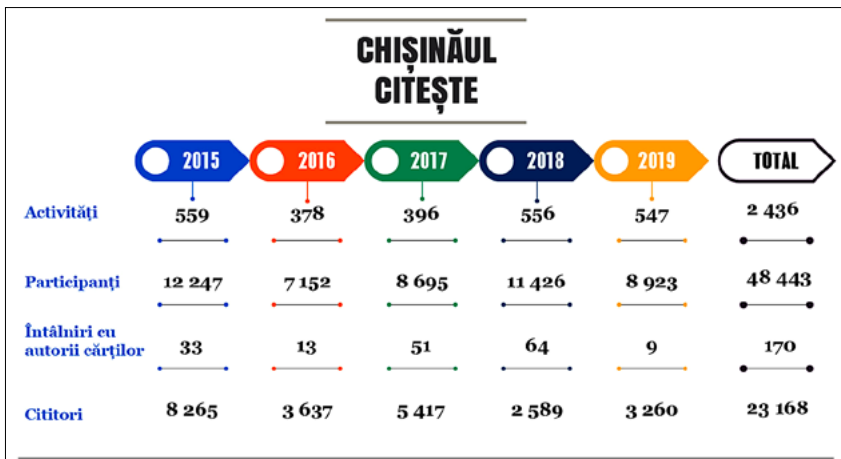
Cristian SINIGUR,
cititorul Filialei „Alba Iulia”

„Concursul a fost interesant, participanții, rivali pe măsură. Deși au fost elevi din diverse licee și colegii, toți am găsit limbă comună, am ținut cont de fiecare opinie și am reușit să ne distrăm de minune împreună. Ar trebui mai des așa activități, astfel tinerii au posibilitatea mai des să facă cunoștință cu persoane interesante și să-și creeze momente plăcute.”

*Leonardo TATARU,
cititorul Filialei „A. Mickiewicz”*

Programul de lectură „Chișinăul citește” dintotdeauna a promovat și a încurajat lectura ca mijloc de dezvoltare culturală și creativă, a valorificat experiența de lectură a chișinăuienilor. Acest program a oferit posibilitatea miilor de cititori să se întâlnească cu cartea valoroasă, să participe la dezbateri literare, să-și facă o listă de cărți citite ale scriitorilor autohtoni. Din impresiile prezentate mai sus, vedem ecurile foarte bune și pozitive ale participanților, care reflectă profunzime cognitivă, confort psihologic, aprecierea ideilor originale și încurajarea liberei exprimări, valorificarea oricărei opinii.

Fiecare ediție a Programului a avut farmecul ei, având elemente inovative, a venit cu noi metode și tehnici de lectură, cu forme noi de promovare, cu noi personalități. Prin acest program BM contribuie la dezvoltarea comunităților inteligente și

încurajează participarea copiilor, adolescenților și adulților la lectura de calitate.

În diagramă avem indicatori foarte buni. Totodată se vede și o scădere considerabilă a întâlnirilor cu autorii cărților, deoarece au fost propuși spre lectură scriitori care nu sunt în țară. Cărțile lor însă aveau un conținut profund, interesant pentru spațiul nostru basarabean. În asemenea situații aceștia au fost prezenți la întâlniri cu cititorii în funcție de posibilitate: uneori s-a făcut legătura prin Skype, alteori cărțile au fost prezentate cititorilor de alți scriitori, critici literari, bibliotecari. În anul 2019, avem cea mai mică cifră a întâlnirilor cu autorii cărților, aceștia aproape că nu erau de găsit acasă, fiind în deplasări de serviciu, ori stabiliți cu traiul în altă țară. Dar numărul de cititori totuși a fost bun, pentru că am organizat o mulțime satisfăcătoare de activități cu publicul. Actorii bibliotecilor au facilitat și încurajat lectura prin activitățile original organizate.

CONCLUZII

„Chișinăul citește” este un program de lectură prin care BM își propune constituirea și fortificarea unei comunități de cititori activi și fideli, orientându-i spre veritabile valori literare și artistice. Promovarea și încurajarea lecturii ca mijloc de dezvoltare culturală și creativă vine dintr-o necesitate de a ne cunoaște valorile, istoria și cultura noastră basarabeană.

Promovarea programului s-a efectuat prin intermediul site-ului Bibliotecii Municipale, a rețelelor sociale și a articolelor publicate pe blogurile filialelor BM. În perioada de referință, au fost realizate diverse acțiuni: recomandări individuale și de grup, expoziții de carte, întâlniri cu autorii, prezentări de carte, ore de lectură, dezbateri literare, concursuri. Formele interactive de organizare a activităților au permis consolidarea deprinderii de ascultare activă, dezvoltarea competențelor de relaționare și de comunicare, iar în mod deosebit, dezvoltarea unei atitudini pozitive față de lectură care, în fond, constituie obiectivul major al Programului „Chișinăul citește”.

Scăderea indicelui de lectură, la un moment dat, ar putea fi explicată prin faptul că scrisul, în cultura contemporană, are un rol mai puțin important, cartea pierzându-și locul său de instrument privilegiat de exprimare și transmitere a culturii. Nu dorim să credem că ea nu mai reprezintă un obiect „sacru”, pe care îl citești de la prima la ultima pagină, ci o modalitate, ca oricare alta, de informare și de petrecere a timpului liber. Și nici că pentru generațiile actuale cititul nu mai reprezintă o activitate care să delecteze. Dar este adevărat că internetul este acela care le acaparează o mare parte de timp. Totuși lectura rămâne fundamentală în dezvoltarea culturală, creativă și intelectuală a publicului larg. Programul „Chișinăul citește” vine să încurajeze formarea și exprimarea opiniilor independente ale cititorului, precum și a atitudinii conștiente față de ceea ce se citește.

În cadrul activităților desfășurate și la conferințele literare de bilanț ale Programului „Chișinăul citește”, a avut loc un schimb de păreri între cei mai interesați cititori, autori, critici literari și publicul prezent. Astfel, cititorul a fost angajat plenar în discuții, a simțit că opinia lui contează, a fost pus în situația de a-și etala capacitățile de a ține un discurs analitic, critic, literar, ceea ce l-a motivat să fie activ și să devină un cititor interesat, care să-și poată exprima coerent și argumentat gândurile despre lecturi. Au fost analizate și evaluate aspecte referitoare la cărțile incluse în program: eroii, tematica abordată, mesajul literar.

Una dintre concluziile noastre vine să întărească ideea că „Chișinăul citește” este un program care vrea să readucă cititorul pasionat de tehnologii și rețele comunicaționale la raftul cu cărți al bibliotecii. În baza experiențelor acumulate până în prezent avem tot temeiul să-l apreciem ca un program de succes în promovarea cărții și lecturii, iar obiectivele acestuia corespund misiunii generale a BM „B.P. Hasdeu” de a atrage și a cultiva gustul pentru literatura bună, interesantă, instructivă în rândurile a cât mai multor reprezentanți ai comunității chișinăuene, în special, dar și a tuturor celor ce pășesc pragul acestei importante instituții de cultură și carte. Pe parcursul anilor acest program și-a propus să vină cu o

noutate, să reorganizeze și să reorienteze politicile de promovare a autorilor cuprinși în această oră a lecturii.

Impresiile autorilor incluși în Programul de lectură „Chișinăul citește”

LA ÎNCEPUT AU FOST *TREI IEZI ȘI COPIII*

*Dr. Iulian FILIP,
poet, prozator, dramaturg și folclorist*

Visul meu pentru *Satul TREI IEZI* m-a dus în birocrație, iar ajungerea în scaunul Direcției Cultură a primăriei capitalei (încă nu era Departamentul Cultură – trebuia să devină!) m-a determinat să mă întreb *unde am nimerit și ce am de făcut*. Încă nu cunoșteam îndemnul celui de al 26-lea președinte al SUA, Theodor Roosevelt: *Fă ceea ce poți cu ceea ce ai acolo unde ești!* La rele nu mă gândeam. Constatam lipsa unei concepții a subdiviziunii unde m-au adus iezi și lipsa politicilor culturale la primărie. Dar afară era... primăvară – renașterea națională! Eram în echipa primarului Nicolae Costin. Consiliul municipal fierbea de căutări și de vrerea normalității. Constantin Oboroc aduna toți miniștrii la întrunirea cu regizorul Vasile Stratulat și cu subsemnatul, ca să ne determinăm pe ce cale pornim la realizarea primei ediții a sărbătorii naționale *Limba Noastră cea Română...* Mobilizare totală și descoperirea din mers a... americilor de care dispuneam statutar.

Și atunci am descoperit *Biblioteca Municipală*, care deja... făcea ceea ce trebuie. De două suflete dragi, de două profesioniște am avut noroc în șantierul culturii municipale – de directorul Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu” Lidia Kulikovski și de contabilă șefă, *racolată* de la uzina de tractoare, Tamara Iurcu. În bani nici acum nu mă prea orientez, iar Tamara venea dintr-o întreprindere cu mii de angajați și dintr-o contabilitate cu aritmetici amețitoare, la care cultura niciodată nu a visat...

Insistența Lidiei Kulikovski de a promova proiecte cărturărești, însoțite de o abundență de argumente biblioteconomice, constituiau o școlarizare din mers și pentru mine. Descopeream în

structura instituțiilor pe care le aveam în gestiune o înțelegere modernă de elaborare a proiectelor și o politică de creștere și promovare a cadrelor tinere, școlite.

Proiectul numeroaselor filiale, biblioteci de carte românească, rezultate din colaborarea primăriei Chișinău cu administrațiile celor mai sensibile județe românești prin echipele de bibliotecari ale Lidiei Kulikovski și a directorilor de biblioteci județene din România, au încununat proiectele cărturărești de după *podurile de flori*, conturând căile spre... roade.

În altă accepție, Programul „Chișinăul citește o carte” al Bibliotecii „B.P. Hasdeu” a stopat o *jevacikă* stereotipă a harnicilor plângăreți la toate capitolele... că *nu se citește azi, dom'le!* Ca să mă înarmez cu repere statistice, i le-am solicitat Lidiei Kulikovski și am intrat în posesia unei panorame cu scări și diagrame pentru cititorii de diferite vârste, profesii, pregătire.

Dar răspunsul cel mai pe pielea proprie mi l-a oferit deja noul director al Bibliotecii Mariana Harjevschi, punându-mi la lucru cartea pentru copii *Urmele mele frumoase* în cadrul Programului „Chișinăul citește”. Ce înseamnă acest noroc? Mai întâi, un consiliu de oameni cărturari alege, împreună cu administrația bibliotecii, cărțile potrivite programului – să fie bune, atractive. Aceste aprecieri revin autorului și editurii. Testarea reușitei selecției se întâmplă deja pe parcursul anului, în diferite biblioteci, scene, auditorii... Nimic complicat – o carte bună, atractivă la lectură și comunicantă la eventuale înscenări, prezentări și consecventă menținere a programului în parametri valorici.

În cele o sută unsprezece întâlniri, în cadrul acestui program, s-au manifestat educatorii grădinițelor implicate, învățătorii, bibliotecarii, părinții, care au călăuzit copiii spre diferite scenarii de adevărate spectacole literar-artistice, în care s-au evidențiat și copiii talentați în recitaluri poetice, și copiii cu urechi sensibile și voci potrivite celor șaiszeci și trei de cântece, și copii cu vocație actoricească. Implicarea autorului în sesiuni interactive înainte ori după spectacolele propriu-zise constituie o posibilitate suplimentară de a face înțeleasă șansa noastră comună în numele copiilor

și a cărții, cu care trebuie să se întâlnească – parteneriatele în mai multe ite.

Administrația Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu” a înțeles la modul aplicativ potențialul motivațional al programului, care face bine oriunde e aplicat și mereu fortificat. Programul contribuie la imaginea bună, dinamică a Bibliotecii, iar eu, ca orice scriitor, aștept să-mi fie depistată altă carte cu beneficii în acest parteneriat.

LECTURA CA VIAȚA INVIZIBILĂ A SUFLETULUI

*Nicolae RUSU,
scriitor*

Există situații în care despre o carte nu se vorbește nici de bine, nici de rău. Totul începe de la un pretext de răfuială cu autorul pentru cine știe ce păcate ale acestuia sau de niște interese ale unora, după care lucrarea e trecută în mod intenționat cu vederea. În perioada interbelică a secolului trecut Camil Petrescu, fondatorul romanului românesc modern, califica acest procedeu ca o „conspirație a tăcerii”, iar criticul literar Marin Mincu preciza acum niște ani într-un articol din revista „Contrafort” că maniera respectivă mai este și „un act de mârșăvie intelectuală”. Iată că filialele Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu” s-au pronunțat categoric împotriva diverselor forme de „conspirații”, dar și în ideea de a denunța afirmațiile precum că era literaturii artistice s-a consumat, că internetul eclipsează în totalitate orice interes pentru carte. În asemenea circumstanțe a apărut inițiativa bibliofilă „Chișinăul citește o carte”, programul fiind trecut ulterior prin sita și penița exigentului redactor Timpul, preferându-se, pur și simplu, un titlu mai laconic și mai concis: „Chișinăul citește”. Într-adevăr, astăzi la noi sunt deschise, răsfoite și citite nu doar câteva cărți, ci mai toate câte se editează. Astfel că printre lucrările incluse în acest original

program a fost și narațiunea modernă pentru copii pe care am intitulat-o, încă la prima ediție din 1980, *Alunel*.

Amalgamul dintre real și fantastic, istoria unui băiețel preocupat de grijile cotidiene ale vieții de la țară și care se pomenește în împărăția basmelor populare s-a dovedit a fi pe placul micilor cititori. Am avut cu ei întâlniri ingenios organizate de Biblioteca Municipală, printre filiale remarcându-se „Ovidius”, Codru, „Târgu-Mureș”, „Ștefan cel Mare”, „Alba Iulia” și altele. Nu ascund că memorabile au fost și întâlnirile organizate la bibliotecile din cadrul unor instituții de învățământ, precum am menționa-o, de exemplu, pe cea de la biblioteca Liceului „Dante Alighieri”. Evident, la toate întâlnirile cu micii cititori am fost copleșit din partea lor de multe și variate întrebări, am savurat și înscenări după cartea în cauză, am fost răsfățat și cu desene, personajul meu Alunel fiind pe post de vedetă, le-am dăruit și multe autografe.

Pentru un autor de carte asemenea activități bibliofile contează enorm de mult, ele stimulându-l în a persevera și a-i bucura pe cititori cu alte creații. Cred că și din acest motiv pe pârția lăsată de *Alunel* am adus la judecata micilor cititori și alte cărți, precum ar fi *Coadă iepurașului* (2010), *Frați de stele* (2011), *Șezătoarea* (2020). Ca urmare a lecturilor din această carte, dar și a manifestărilor din cadrul programului, am rămas recent impresionat de un fapt care m-a surprins plăcut. Am aflat că o tânără pe care o cheamă Alunica, atunci când a fost întrebată de unde-l are, a răspuns că părinții i l-au ales de dragul unui personaj de carte. Or, atunci când a fost editată prima ediție a cărții, acum trei decenii, am folosit o obișnuită licență poetică. Iată că o ficțiune artistică, dacă e autentică, prinde rădăcini și devine realitate.

Câțiva ani mai târziu am avut norocul să fiu inclus în acest program și cu o carte pentru cititorii maturi. E vorba de romanul *Al șaptelea simț* apărut în 2013 la Editura „Prut Internațional” din Chișinău. Și de data aceasta m-a bucurat interesul pentru literatură al cititorilor, în special al celor tineri. Am remarcat faptul că majoritatea dintre ei aveau ca preferință prioritară genul literar fantastic, unii dintre ei mărturisind că i-a captivat inițial debutul romanului

care li se păruse a fi a unei narațiuni science-fiction. Subiectul le trezise interesul și curiozitatea, dat fiind faptul că era vorba și de un crâmpel al cotidianului nostru, al timpului și spațiului în care trăim, doar că dorința omului de a călători atât în viitor, cât și în trecut rămâne a fi, deocamdată, doar un vis frumos. Oricum, în acest sens, mi-am amintit de afirmația de cândva a savantului rus K. Țiolkovski: „Mai întâi apare gândul, fantezia, povestea, iar după toate acestea neapărat urmează calculul științific”.

În afară de intenția auctorială de a realiza un fel de radiografie a societății din Republica Moldova în perioada ei de tranziție de la un sistem social-politic la altul, una din satisfacțiile cărții *Al șaptelea simț* a fost și faptul că cititorii au intuit, în subtext, ideea că niciun popor nu este mai bun sau mai rău decât altul. S-a mai spus că, la fel ca omul, și popoarele sunt creații divine și e normal ca cititorul să facă abstracție de toate prejudecățile vizavi de un popor sau altul. Acest aspect al ideii auctoriale a fost consemnat și de tânărul coleg de breaslă Ivan Pilchin într-o cronică la romanul inclus în program, text publicat în presa autohtonă, dar și în numărul din ianuarie 2016 al revistei „Общеписательская литературная газета” din Moscova.

Dacă unii aștri din galaxia noastră au o parte invizibilă, care nu se vede de pe Terra, la fel și lectura este ca o parte nevăzută a sufletului uman. Iar parafrazând o mai veche zicală populară, aș îndrăzni să zic, aforistic: „Recunoaște-mi ce citești și-ți voi spune cine ești”. În acest sens, programul de lecturi publice al Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu” îi motivează pe creatorii de valori literare să persevereze în valorificarea propriului talent atât pentru a-și cunoaște cititorii, cât și pe ei înșiși.

* * *

Marcel GHERMAN,
scriitor

În acest an am avut onoarea să fiu selectat în cadrul Programului „Chișinăul citește”, organizat de Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”, la secțiunea Carte pentru adolescenți, cu volumul meu de proză science-fiction și fantasy *Universuri paralele*, apărut în 2017 la Editura „Știința”. Cu acest prilej aș dori să-mi exprim recunoștința față de toate persoanele implicate în organizarea acestui program.

A fost o experiență unică pentru mine. După cum scrisul este o activitate solitară, posibilitatea unui contact direct cu publicul s-a dovedit a fi foarte important. A fost o adevărată bucurie pentru mine să mă aflu printre tineri, să le cunosc preferințele și această interacțiune mă va ajuta foarte mult la elaborarea cărților mele viitoare. În cadrul Programului „Chișinăul citește” am avut prilejul să particip la 18 întâlniri cu elevi din 20 de instituții de învățământ din Chișinău, dintre care opt evenimente au avut loc în primăvară și alte 10 în toamnă. Apreciez mult efortul organizatoric deus de reprezentanții tuturor filialelor Bibliotecii Municipale cu care am colaborat și vreau să le mulțumesc pentru desfășurarea în condiții excelente a fiecărei întâlniri. De exemplu, aș dori să prezint mulțumiri speciale doamnei Larisa Arseni de la Centrul Academic Internațional Eminescu, care mi-a organizat patru întâlniri.

Mi-am asumat responsabilitatea pentru prestația mea în cadrul acestui program și am deus eforturi pentru ca fiecare întâlnire să se desfășoare cu randament maxim. Le-am vorbit elevilor despre activitatea mea literară și artistică, am prezentat cartea *Universuri paralele*, explicând în detaliu subiectul și modelele literare pe care le-am urmat, precum și metodele narrative pe care am încercat să le aplic. Am încercat să transform fiecare întâlnire într-o experiență unică pentru public și mi-am propus să introduc de fiecare dată un element de noutate, să îmbin în mod armonios elementul de divertisment cu cel cognitiv.

La diverse întâlniri, pe lângă programul de bază am prezentat și scurte lecții despre istoria SF-ului românesc și a celui englez, despre curentul fantasy, despre metodele de construcție a lumilor imaginare în literatura fantastică, am citit diverse fragmente din cartea mea, precum și o traducere din literatura fantastică americană pe care am realizat-o recent pentru revista *Contrafort*. De asemenea, am prezentat revista *Sud-Est Cultural*, la care lucrez. I-am mai oferit tânărilor public și un program muzical. La câteva evenimente am interpretat la pian niște piese muzicale originale și inspirate de prozele mele, inclusiv chiar și o compoziție realizată de mine special pentru Programul „Chișinăul citește”.

În mod tradițional, cea de a doua jumătate a întâlnirilor a fost rezervată dialogului cu cititorii, momente în care aceștia au avut libertatea de a-mi pune întrebări legate de cartea mea. Am fost surprins de căldura cu care am fost întâmpinat de toți elevii cu care m-am întâlnit și m-am convins că există un viu interes pentru proza science-fiction.

Mi-a fost dat să cunosc și mulți tineri cu aspirații literare, care, în timp, vor avea șansa să formeze o nouă generație de scriitori. Cu acest prilej evenimentele s-au transformat în ateliere ad-hoc de creative writing, în care am explicat o serie de aspecte generale legate de procesul de scriere a unei cărți. Am explicat importanța de a planifica în detaliu fiecare proiect de carte și am amintit că cel mai important lucru pentru un viitor scriitor este să citească cât mai mult, un scriitor profesionist este în primul rând un cititor profesionist. Pe lângă aceasta, le-am amintit că este o formă de iresponsabilitate să te lansezi într-o carieră artistică fără a-ți asigura mai întâi un mod sigur de a te întreține.

De fiecare dată am amintit că Programul „Chișinăul citește” nu se reduce în niciun caz doar la promovarea egoului scriitorilor vizați, ci are ca scop central promovarea lecturii și a culturii printre tineri. Am amintit importanța lecturii și faptul că un om care citește devine un cetățean responsabil, o persoană de o calitate superioară, un bun profesionist care va aduce beneficii societății.

Am mai amintit și de faptul că cei care nu citesc degradează și se comportă în consecință.

La două evenimente am avut prilejul să mă întâlnesc cu copii din clasa a cincea. Cu această ocazie m-am preschimbât pentru o scurtă perioadă într-un povestitor de basme și am inițiat o discuție aprinsă despre eroii din benzile desenate. Mai târziu am avut revelația că acești copii vor fi de fapt oamenii viitorului, cei care vor avea să trăiască întregul secol 21, cu tot ce le poate rezerva. Am rămas surprins de inteligența lor precoce și de potențialul lor imens.

Cele 18 întâlniri la care am participat în acest an au constituit un adevărat turneu. Am vizitat diverse zone neobișnuite ale Chișinăului, precum frumoasa Bibliotecă Codru, situată în zona aeroportului sau imensa Filială „Transilvania” din sectorul Ciocana. La anumite evenimente am fost onorat de prezența directorilor bibliotecilor respective. Am avut prilejul să cunosc foarte multe persoane interesante și am rămas cu o multitudine de impresii și amintiri care mă vor inspira în mare măsură pentru a-mi scrie cărțile mele viitoare.

* * *

Mircea GRECU,
scriitor

Suntem deosebit de încântați de faptul că culegerea de povești terapeutice *În oșpeție la ursulețul Marmi* a fost inclusă în Programul de lectură „Chișinăul citește”, ediția a XV-a, derulat de Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu” din Chișinău.

Această carte se adresează copiilor cu vârste cuprinse între cinci și nouă ani atât pentru a transmite anumite modele comportamentale și valori morale, cât și pentru a preveni unele comportamente problematice prin intermediul basmelor terapeutice „În căutarea fericirii pierdute” (Poveste pentru prevenirea consumului de droguri), „Ghetuța și Papucel” (Poveste pentru prevenirea dependenței de jocurile pe calculator), „Ursulețul Marmi” (Poveste pentru cultivarea simțului măsurii), „Căpcăun cel Fioros” (Poveste pentru

prevenirea apariției sentimentului de frică) și „Pe urmele infractorului” (Poveste pentru corectarea comportamentului agresiv).

Poveștile noastre au fost traduse în mai multe limbi și editate într-un tiraj total de peste 100 de mii de exemplare. La ora actuală, aceste povești se bucură de o popularitate deosebită printre cititorii din România, Ucraina și Federația Rusă.

În cadrul celei de-a XXII-a ediții a Salonului Internațional de Carte pentru Copii și Tineret (International Board on Books for Young People) de la Chișinău, desfășurat în perioada 19-22 mai 2018 la Centrul Internațional de Expoziții „Moldexpo” din Chișinău, culegerea de povești terapeutice *În ospete la ursulețul Marmi* a obținut *Premiul special* din partea Ministerului Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova.

Cercetările arată că, până la 10 ani, copiii sunt guvernați de emisfera dreaptă a creierului, care este sediul funcțiilor creative și imaginative. De aceea orice informație necesară pentru dezvoltarea și socializarea copiilor trebuie transformată și prezentată în forma unei povești. Poveștile, în acest caz, capătă o putere terapeutică incontestabilă în viața copiilor. Ele pot influența profund și pozitiv, deoarece li se adresează într-un limbaj simbolic și accesibil lor, vorbindu-le la nivelul imaginilor și sentimentelor. În povești copilul poate întâlni cele mai dificile situații și, de asemenea, poate găsi o multitudine de posibilități de rezolvare a acestora. Iată motivul pentru care povestea este considerată sursa cea mai sigură și mai accesibilă de descoperire și cunoaștere a lumii. Una dintre personalitățile notorii în domeniul terapiei narative din Rusia, Tatiana Zinkevici-Evstigneeva, consideră că, ascultând povești, copilul acumulează în inconștient un fel de „bancă simbolică a situațiilor de viață”, la care, în caz de necesitate, poate apela. Dacă adulții îi ajută pe copii nu doar să citească, dar să și mediteze asupra mesajului poveștilor, atunci cunoștințele, codificate în ele, se vor depozita într-o formă activă în conștient. Astfel, poveștile ajung să-l pregătească pe copil, treptat, pentru viață.

În cadrul Programului de lectură „Chișinăul citește” au fost organizate diferite activități educativ-creative. Conținutul acestor

activități au avut la bază utilizarea poveștilor terapeutice „În căutarea fericirii pierdute”, „Ghetuța și Papucel”, „Ursulețul Marmi”, „Căpcăun cel Fioros” și „Pe urmele infractorului”. Inițial, copiii au citit cele cinci povești, au privit imaginile și s-au identificat cu eroii. Abia după aceasta, fiecare poveste a fost interpretată (înscenată). După interpretare, copiii au fost ajutați să analizeze comportamentele personajelor și să exprime atitudinea personală vis-à-vis de fiecare poveste.

Considerăm că toate activitățile preconizate și desfășurate în cadrul Programului de lectură „Chișinăul citește”, ediția din anul 2018, au fost deosebit de utile și interesante, iar copiii s-au implicat cu dăruire și responsabilitate.

În perioada martie – noiembrie 2018 (nouă luni) 7 403 de copii din 42 de instituții de învățământ din mun. Chișinău au participat la Programul de lectură „Chișinăul citește”. În cadrul Programului au fost susținute 234 de lecții, organizate 27 de întâlniri cu autorii și donate peste 500 de povești!

A fost o onoare pentru noi să participăm la acest Program de implicare culturală și educațională, și vrem să-i mulțumim, doamnei directoare Mariana Harjevschi, pentru încrederea pe care ne-a acordat-o. De asemenea, vrem să le mulțumim tuturor celor care, prin munca depusă zi de zi, au contribuit la bunul mers al desfășurării Programului: bibliotecarii, educatorii, profesorii și deșigur COPIII.

* * *

Mihaela PERCIUN,
scriitoare

Este un program de durată, devenit deja o frumoasă tradiție. De fiecare dată când rostesc „Chișinăul citește” am tentația să adaug un adjectiv sau un adverb, să se numească un pic mai altfel – *Chișinăul citește mult... foarte mult*. Mi-ar plăcea să fie așa.

Programul a debutat în martie și s-a finalizat în noiembrie cu o *Cafenea literară* la care au participat reprezentanții filialelor din

toate sectoarele Chișinăului. Ideea *Cafenelei literare* este una nouă, viabilă, ce trebuie dezvoltată și promovată, pentru că în cadrul ei elevii au avut posibilitatea să comunice, să se cunoască.

Pe durata programului, în lunile de școală, am avut numeroase întâlniri cu diferiți adolescenți și maturi, cititori ai bibliotecilor. Prin acest program bibliotecile își cultivă cititorul – lucru apreciabil pentru un scriitor cu menirea de a produce carte. Toate întâlnirile noastre au avut loc în cadrul bibliotecilor, printre cărțile mai noi sau mai vechi, printre rafturile pline cu literatură. Uneori le-am atras atenția tinerilor asupra faptului că au la dispoziție atâta literatură bună, de care noi, la vârsta noastră, nu am avut parte. Am accentuat că le mai trebuie doar un pic de voință, un pic de raționalizare a timpului... în așa fel ca cel pierdut să nu mai fie pierdut, ci folosit pentru dezvoltarea capacităților nelimitate de care toți dispunem.

Cândva, în copilărie, visam să ajung bibliotecară doar cu un singur scop: să pot citi cât mai mult, să am toate cărțile bibliotecii la dispoziție. Am înțeles că azi, cu toată digitalizarea bibliotecilor, bibliotecarele nu au acest timp de lectură. Nu știu cine și când va descifra spusele mele din acest Raport, dar vin cu o sugestie: săptămânal bibliotecarilor să li se acorde timp pentru lectură. Din volumul orelor de muncă, trei ore pe săptămână... să facă cunoștință cu noile cărți nu doar prin titluri, ci și prin conținut. Cu atât mai mult în cadrul acestui program, în care cărțile ar fi bine să fie citite în timpul de lucru nu din contul celui personal, dacă îl mai au.

Activitățile, întâlnirile din biblioteci – au fost multe. Au fost foarte variate, multe dintre care și foarte interesante. Îmi stăruie în memorie ultima întâlnire de la Biblioteca Centrală, de la Filiala „Târgoviște”, unde doamna Juc a organizat o discuție la obiect, unde s-a văzut că mulți dintre elevii colegiului discutaseră pe marginea cărții *Cenușă rece*, unde mi-au fost adresate diverse întrebări la obiect, dar și generale.

Aș dori să mulțumesc tuturor filialelor Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu” pentru aportul lor în organizarea acestor

întâlniri, cel puțin 21 la număr. Țin să aduc mulțumiri deosebite și filialelor „Ștefan cel Mare”, „Codru”, „Târgu-Mureș”, „Alba Iulia”, „Transilvania”, „N. Titulescu”, „L. Rebreanu”, Centrului Academic Internațional Eminescu. Am constatat că cele mai prolifiche și reușite au fost discuțiile la care plenar s-au implicat și profesoarele de literatură. Ele s-au străduit prin toate metodele să diversifice abordarea, cunoștințele elevilor, nu i-au șablonat încorsetându-i strict în limitele programelor școlare. Doar citind, doar cultivându-se, acest popor cam *leneș la carte* va avea șansa să *se trezească din somnul cel de moarte...* Doar educându-ne noile generații mai altfel decât am fost educați noi, mai altfel decât ne-au încorsetat pe noi... mai altfel. Într-o eră nouă, într-o lume cultă, citită, plină de carte.

Secvențe din cadrul Programului de lectură „Chișinăul citește”

2.2. Provocare estivală

Probabil că nu există zile mai fericite din copilărie, ca acelea petrecute citind o carte extraordinară.

Marcel PROUST

Cum să-i facem pe copii să citească într-o lume în care atenția lor este captată de atât de multe provocări? Abordarea lecturii în școală, acasă, la bibliotecă este o reală ambiționare, pe care adulții trebuie să și-o asume, găsind soluții mai mult sau mai puțin inovative pentru a-i face pe copii să descopere că pot exista miracole adevărate și că, citind, lumea devine mult mai frumoasă. Suita de exemple construite și aplicate în procesul lecturii oferă alternative de citire activă și critică. Altfel spus, pentru a insufla copiilor pasiunea pentru lectură și a-i ajuta să culeagă toate beneficiile acestei activități esențiale în formarea lor, sunt necesare noi abordări într-o societate a cunoașterii, aflată în continuă schimbare. E tocmai ceea ce și-a propus echipa Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu”, provocând toți copiii să participe la programul estival de lectură.

De-a lungul anilor, BM a implementat diverse proiecte și programe prin care a avut drept scop cultivarea gustului pentru lectură din fragedă copilărie. În special, un obiectiv strategic al BM a fost și rămâne a fi lectura de vacanță, în perioada când copiii sunt lipsiți de grijile școlii. Pasiunea pentru carte și lectură trebuie însușită și cultivată zi de zi, an de an. E și firesc, deoarece cartea deschide uși noi prin informațiile pe care le oferă despre orice subiect existent, făcând lumea mai generoasă, mai largă, dar în același timp, mai sociabilă. Lectura poate să îl orienteze pe copil spre pasiuni și interese noi.

Văzută ca o experiență a gândirii creative și nu numai, prin lectură cititorul proiectează o mișcare interioară în care el devine regizor și, respectiv, actor al acțiunii, făcându-și loc într-un spațiu în care să încapă cu toate visele și proiectele sale. Cărțile îl ajută pe cititor să se inițieze, să se transforme, să-și dorească să descopere, să trăiască diferite experiențe de viață, să facă alegeri și să ia decizii împreună cu personajele, lectura oferindu-i destule cunoștințe și

resurse menite să îl pregătească pentru experiențele reale din viață și lumea cea mare. Este foarte important să le oferim copiilor acest bagaj de idei, alegeri, decizii și experiențe încă de la o vârstă fragedă. Astfel ei cunosc miracolele pe care pot să le discearnă prin mijlocirea cărților.

Cititul îi ajută pe copii nu doar să își dezvolte vocabularul, ci și să înțeleagă ceea ce citesc și să facă conexiuni cu ceea ce deja știu sau au auzit. E bine să citim copiilor la orice vârstă, să recomandăm lectura în așa fel ca ea să devină un obicei plăcut, să le ofere distracție, dar și ocupație. Lectura din plăcere aduce copiilor nu doar beneficii intelectuale, ci și emoționale. Lectura poate crește empatia și compasiunea copiilor, arătându-le perspective diferite asupra unei situații, dar poate să și scadă nivelul de stres, fiind o modalitate de relaxare, de sustragere de la alte lucruri mai puțin plăcute. Copiii care citesc de plăcere tind să aibă ambiții mari și să reușească mai bine în viață. Iar modalitatea cea mai simplă prin care îl poți încuraja pe copil să citească este să îl orientezi în alegerea cărții spre subiecte care să-i trezească interesul, oferindu-i apoi ocazia să-și aleagă singur și alte cărți.

Atunci când copiii citesc cu plăcere și nu pentru că trebuie, ei se descurcă mai bine în situațiile de evaluare și își amintesc mai ușor cele citite. Vocabularul lor se dezvoltă, precum și capacitatea de a înțelege un text scris. Cititul de plăcere este unul din factorii care pot prezice cât de bine un copil se va descurca la școală, aplicând cunoștințele din cărți. Cunoscându-se efectele pozitive ale cititului, specialiștii recomandă să li se citească copiilor încă de la cea mai mică vârstă. Odată ce expunerea copilului la lectură este mai mare, el va tinde să fie mai dispus să citească și singur.

Lectura este un element important în creșterea nivelului intelectual și creativ al tinerei generații, a copilului în dezvoltare, și poate să-l orienteze către pasiuni și interese noi. Atragerea la lectură și organizarea în acest aspect a timpului liber al copiilor este pentru Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu” o direcție prioritară. Anume lectura activă, permanentă, devenită normalitate a cotidianului, este cheia care deschide ușa intelectului spre cultivarea și

îmbogățirea spirituală. Nimic nu se dă cu forța și nici nu se impune categoric. Copilul trebuie să fie liber să aleagă lecturile potrivite ori provocările venite din partea bibliotecii.

Or, în timpul vacanței de vară, când copiii se despart de școală, se înregistrează o așa-numită „regresie de vacanță”. Fenomenul este bine cunoscut, îndelung studiat și ușor de înțeles: odată ce procesul constant de învățare și acumulare de cunoștințe și abilități se întrerupe, copiii pierd o parte din deprinderi, dar mai ales cunoștințe. Pur și simplu, uită. Acest deficit e destul de serios, iar cercetările arată că este în directă corelație cu durata vacanței de vară – cu cât aceasta se întinde pe o perioadă mai îndelungată, cu atât regresia este mai accentuată. Un asemenea studiu, derulat în America de Sud, a constatat că vacanța de vară „ștergea” circa un sfert din progresul școlar al copiilor. Și pentru ca aceasta să nu se întâmple și la noi, deja al 17-lea an consecutiv, vară de vară, BM depune un efort considerabil pentru cultivarea gustului de lectură al celor mici, pentru promovarea tradiției de a lectura în familie, pentru antrenarea adulților (părinți, bunici, profesori, educatori, scriitori, personalități din diverse domenii) în activitățile copiilor prin desfășurarea unor programe estivale.

În acest scop, pentru a face fiecare vară cât mai neobișnuită, interesantă, productivă, utilă și de neuitat, filialele BM pregătesc programe ample ce includ diverse activități: ore de lectură, prezentări de carte, discuții/dezbateri, întâlniri cu scriitorii, concursuri, ateliere de creație, spectacole. Tot mai mult sporește vizibilitatea lor prin intermediul materialelor postate pe blogurile filialelor și pe rețelele sociale: agenda activităților, poze, informații despre activitățile desfășurate, într-un cuvânt – transparență maximă.

Întru susținerea și promovarea lecturii copiilor în perioada vacanței mari, în anul 2005, BM a lansat programul „Lecturile verii”. Avantajele programului au fost: stimularea lecturii, lărgirea spectrului de cunoștințe, dezvoltarea creativității la copii și comunicarea cu semenii lor. Copiii au fost îndrumați să utilizeze cu rost timpul liber și să participe activ la activitățile organizate de bibliotecă.

În organizarea programului estival au fost și sunt implicați bibliotecari, specialiști bine pregătiți, cu experiență în activitatea cu copiii, care au stabilite relații durabile de parteneriat cu școli, grădinițe, tabere de vară, dar și cu întreaga comunitate de buni cititori ai bibliotecii. Toți copiii sunt incluși într-un proces interesant, divers de lectură și creație în sporirea cunoștințelor, creativității și procesului de comunicare. Programul este axat preponderent pe cititorii copii, dar participă și mulți părinți, bunici, profesori și educatori. Acest program estival este deschis să atragă un număr cât mai mare de voluntari, care ar avea plăcerea să-și aducă aportul la promovarea lecturii și petrecerea timpului frumos, creativ la bibliotecă.

Copiii, care găsesc în bibliotecă un spațiu adecvat necesităților lor, se bucură de implicarea în diferite activități, ateliere de creație, întâlniri cu scriitori, personalități din diferite domenii etc. În scopul susținerii și promovării lecturii copiilor în perioada vacanței mari, programul vine să facă fiecare vară cât mai neobișnuită, interesantă, productivă, utilă. Obiectivele acestuia constau în organizarea lecturilor, petrecerea timpului liber util și interesant, socializarea prin lecturi – elemente importante în creșterea nivelului intelectual al comunității. Rolul bibliotecarilor în organizarea petrecerii timpului liber al copiilor a devenit o direcție prioritară în cadrul Bibliotecii Municipale, prevăzând implicarea copiilor în activitățile foarte diverse. Ei îi orientează pe tinerii cititori să utilizeze cu rost timpul liber, să fie participanți activi în acțiunile culturale complexe ale programelor estivale: „Lecturile verii”, „Rucsacul de vacanță”, „Provocarea verii” și proiectul „Trolleybook”. Fiecare din ele a adus o schimbare în interiorul programului și multă interacțiune. Pentru comunitatea chișinăuiană programele de vară au devenit deosebit de utile și se bucură de prețuire și apreciere.

„Trolleybook”

Apărut în vara anului 2014, proiectul inedit „Trolleybook” a continuat și în anul 2015. Menirea lui consta în promovarea și stimularea lecturii, precum și în organizarea eficientă, într-un mod ingenios a timpului liber al copiilor, tinerilor și al tuturor celor care vor să citească în perioada estivală. Vom nota și două dintre obiectivele de bază ale acestuia: dezvoltarea creativității și imaginației la copii și adolescenți prin organizarea de lecturi publice, dezbateri, jocuri, ateliere de creație.

Lansarea în vara lui 2014 a acestuia a fost o bucurie pentru copii și o provocare pentru părinți. Un troleibuz, care nu mai era funcțional, a fost amplasat în parcul *Valea Trandafirilor*, la solicitarea BM. Pe exterior mașina a fost pictată cu eroi din povești, iar în interior s-a improvisat o bibliotecă inedită pe patru roți cu colecții de cărți, ziare, reviste, jocuri de logică pentru copii și alte lucruri în scop de dezvoltare a creativității copiilor.

La „volanul” *Trolleybook*-ului s-au aflat, rând pe rând, conform unui grafic prestabilit, toate filialele Bibliotecii Municipale, echipele cărora au dat dovadă de creativitate și inventivitate în organizarea și desfășurarea activităților, aplicând toate instrumentele accesibile: lectură, discuții, întâlniri cu scriitori, prezentări de publicații, ateliere de creație, concursuri, spectacole, activități ludice, desen, expoziții de carte și foarte multă interactivitate, atrăgând spre lectură noi și diferite categorii de potențiali utilizatori. Fiecare filială a promovat Biblioteca Municipală, resursele ei, valorile naționale, dar și spiritul creativ al bibliotecarului.

Activitățile coordonate de profesioniști au vizat cele mai variate subiecte și teme: de la cunoașterea lumii înconjurătoare, a istoriei strămoșilor noștri, istoriei orașului Chișinău, personalităților notorii, până la modul sănătos de viață, sport, reguli de circulație, reguli de comportare în societate, bunele maniere și aspectele psihologice caracteristice copiilor și adolescenților. De asemenea, acestea au avut ca obiectiv promovarea literaturii scriitorilor români și universală. Copiii au avut posibilitatea să citească, să asculte lecturarea unei opere, să vizioneze poveștile lor preferate, să

deseneze, să participe la diverse concursuri. Cele mai numeroase, desigur, au fost orele de lectură, care au vizat diverse teme, volume de cărți artistice și cognitive pentru copiii de toate vârstele.

În contextul sărbătorilor naționale Ziua Independenței și Ziua Limbii Române, troleibuzul-biblioteca a fost gazda unui program educativ care a reflectat valorile neamului, istoria limbii române și a mișcării de renaștere spirituală, ceea ce a constituit un eveniment inedit în capitală.

Vizitatorii „Trolleybook”-ului au avut ocazia să participe, în repetate rânduri, la întâlnirile cu scriitorii Iulian Filip, Marcela Mardare, Ada Zaprojanu, Zinaida Ambroci, Alexandru Plăcintă, Maria Osoianu-Niconov, care i-au antrenat în lecturi și discuții interesante, au împărțit cu dărnicie autografe. O surpriză neașteptată pentru vizitatori a fost să o întâlnească la „Trolleybook” pe Paulina Zavtoni, Artistă a Poporului, actriță la Teatrul „Luceafărul”, și să participe la lansarea cărții *De la mămică la pici* cu prezența autoarei Nelea Cricunov-Popovici.

O provocare pentru bibliotecari a fost numărul mare de vizitatori per zi – circa 200 persoane, majoritatea fiind vizitatorii Parcului de distracții, locuitori ai Chișinăului, dar și cei veniți în vacanță la rude, de prin satele Moldovei, împinși de curiozitatea de a afla ce se mai întâmplă în capitală și aflând despre proiect prin intermediul televiziunii și radioului. În timp ce buneii, părinții, adulții se dedau lecturii, copiii erau antrenați în diverse activități. S-a format chiar și un grup de utilizatori fideli, alcătuit din copiii din casele învecinate, care au frecventat zilnic activitățile din cadrul acestui proiect. „Trolleybook”-ul a avut oaspeți de la București, Bistrița-Năsăud, Sankt Petersburg, Moscova; din Franța, Turcia, Israel, Italia, Spania, toți afirmând că proiectul „Trolleybook” este o idee genială.

La cea de-a doua ediție a proiectului de lecturi estivale „Trolleybook”-ul a fost amplasat în parcul de distracții *Aventura Parc*, sectorul Buiucani. Noutatea sezonului a constituit-o lectura în format electronic pe e-readere și jocurile electronice de pe consolă și tabletă. Vizitatorii au fost foarte curioși, cum se citește în

format electronic o carte și cum jocurile electronice se utilizează în scopul de cunoaștere, educative etc.

Proiectul a derulat în perioada 1 iunie – 31 august 2015, oferind accesul gratuit la servicii de lectură, informare și recreere, de marți până duminică, între orele 11:00-18:00. Ca și în anul precedent, scopul proiectului a fost promovarea și încurajarea lecturii ca mijloc de dezvoltare culturală și creativă a comunității chișinăuene, orientarea spre valorile literare și organizarea eficientă a timpului liber în perioada estivală. Vizitatorii au răsfoit pe îndelete volume de poezii, povești, povestiri, au admirat ilustrațiile atractive și vii colorate, au citit și au recitat poezii, au descoperit și au învățat foarte multe lucruri interesante.

Cei mai mici vizitatori au rămas impresionați, în special, de teatrul de păpuși, prezentat cu multă abilitate de bibliotecarii noștri, care au avut ca suport „păpuși pentru degete perfecte pentru a crea o lume cu personaje reale”. Cei mai curajoși și mai îndrăzneți au avut posibilitatea să devină actori, înscenând poveștile și snoavele preferate: *Tândală și Păcală*; *Iepurașul cel înțelept* de A. Plăcintă; *Frumoasa adormită* de Frații Grimm ș.a. De asemenea, copiii și-au demonstrat talentele de pictori, au desenat cu creta pe terenul din fața „Trolleybook”-ului și au redat culoare planșelor puse la dispoziția tuturor. Interesante și binevenite au fost lecțiile de limba engleză, organizate de voluntara Elena Chirică, care a îmbinat învățarea unei limbi noi cu promovarea lecturii și a bibliotecii.

Cei care au stat la cârma „Trolleybook”-ului – bibliotecarii – au reușit să facă față numărului mare de vizitatori per zi – circa 180 de persoane, majoritatea fiind vizitatori ai Parcului, locuitori ai Chișinăului, dar și oaspeți de peste tot: un grup de elevi și profesori de la Gimnaziul din satul Lingura, raionul Cantemir; copiii de la tabăra Liceului „Columna”; elevi de la liceele din Rezina, copii împreună cu părinții lor din satul Cojușna, raionul Strășeni, care au rămas profund satisfăcuți și foarte încântați de orele petrecute la „Trolleybook”. Am avut și vizitatori din alte țări – copii care au venit să-și petreacă vacanța la bunici.

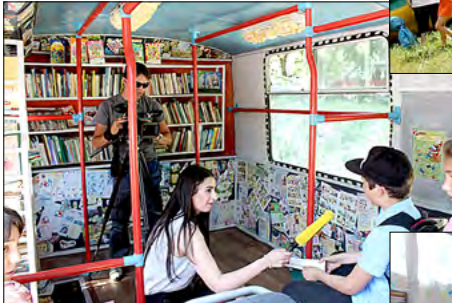

„Trolleybook”-ul a fost vizitat și de reprezentanți ai Corpului Păcii SUA în Republica Moldova, care au afirmat că acest proiect reprezintă o metodă eficientă și binevenită de promovare a lecturii și a bibliotecilor în comunitate.

Practica de doi ani a acestui proiect ne-a demonstrat posibilitatea promovării bibliotecilor, contribuind la sporirea interesului pentru lectură a comunității chișinăuiene și nu numai, prin formele diverse de activități orientate spre toate categoriile de vârstă. Proiectul a fost de mare succes, cu un impact imens, datorită faptului că s-a lecturat, s-a desenat, s-a jucat, s-au dezvoltat abilități creative, s-a cântat etc. Copiii și-au găsit o a doua casă plină cu surprize, prieteni noi și bibliotecari inventivi, care au reușit să le facă vacanța colorată, interesantă.

Este important să menționăm și faptul, că Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”, una din cele mai importante instituții de promovare a cărții și lecturii, preferă să-și perfecționeze, să-și modifice programele de activitate, pentru a-și „ține în priză” cititorul și a-l surprinde cu noi proiecte și evenimente, care să fie în pas cu actualitatea sa.

Secvențe din activitățile desfășurate la proiectul „Trolleybook”

„Rucsacul de vacanță”

În sezonul estival 2016 și 2017, la inițiativa Bibliotecii Municipale, a luat start un nou program pentru copii, adolescenți, dar și pentru toți cei interesați, cu denumirea „Rucsacul de vacanță”, care s-a desfășurat din luna iunie până în luna august și a cuprins toate cele 27 filiale concomitent, cu o agendă prestabilită.

În fiecare zi a săptămânii chișinăuienii au avut parte de activități inedite care s-au axat pe următoarele subiecte: Luni – *Ziua lecturii*: s-a citit cu voce tare proză, poezie, dramaturgie, texte de cultură generală etc. Marți – *Ziua tehnologiilor informaționale*, zi în care doritorii au fost instruiți în utilizarea aplicațiilor, crearea poveștilor digitale, ABC-ul calculatorului etc. Ziua de miercuri a fost consacrată *Creativității*: ateliere de pictură, literatură, dans, muzică, hand-made, reciclare; bune maniere, arta culinară, make-up etc. Joi – *Ziua provocărilor* – participanții au fost provocați la discuții/dezbateri în baza cărților citite sau ecranizate. Ziua de duminică a fost dedicată în totalitate jocurilor: de societate, pe calculator, șah, dame, integrale, puzzle etc. Varietatea subiectelor a fost orientată spre satisfacerea tuturor necesităților utilizatorilor, astfel încât să-și petreacă vara într-un mod cât mai agreabil și deosebit.

În ziua de luni, dedicată lecturii, au fost utilizate mai multe forme și metode de activitate: orele de lectură, cititul cu voce tare, fiind o predilecție pentru toți. Un aport deosebit la dezvoltarea culturii lecturii au adus personalitățile prezente în această zi de luni, lecturând și inițiind discuții despre cele citite. Au dat curs invitației oameni de cultură: Iulian Filip, Ion Anton, Titus Știrbu, Leo Butnaru, Spiridon Vangheli, Mihai Cimpoi, Constantin Bostan, Lucreția Bârlădeanu, Lidia Grosu, Ion Diordiev, Lidia Hlib, Adela Vasilo, Ion Cuzuioc, Inessa Saulova, Mihai Vâlcu, Vlad Grecu, Larisa Ungureanu, Vladimir Corolețchi, Ecaterina Deleu. Aceste zile erau mult așteptate de copii, dar și de părinți, bunici care însoțeau copiii.

Pentru utilizatorii virtuali Filiala „O. Ghibu” a desfășurat *Ore de lectură on-line*, la care au citit din creația proprie scriitorii

Nicolae Spătaru, Titus Știrbu, Vitalie Răileanu, Irina Nechit, Denis Chirtoacă, Vlad Zbârciog.

O nouă formă de promovare a cărții, lecturii și bibliotecii a fost abordată în cadrul *Orei confesiunii* și *Orei expertului*, la care au fost invitate personalități și specialiști din diverse profesii care și-au împărtășit istoriile de succes, au povestit despre cărțile care i-au marcat: Alina Dobzeu, medic la Centrul Medical *Prosano*, Luminița Suveică, medic-șef la Centrul de Sănătate Publică din Chișinău, Mihaela Damian, actriță la Teatrul Național „Mihai Eminescu”; scriitorul Victor Prohin, publiciștii Alexandru Ganenco și Tudor Țopa, scriitorul și istoricul Iurie Colesnic, artistul plastic Sava Mihailenco, cunoscutul meșter-cizmar Valentin Frunze, arhitectul Veaceslav Vatamaniuc, medicul farmacist Valentina Grebincea, bloggerița Leanka Chokolade. Interviurile care au fost plasate în mediul on-line s-au bucurat de multe vizualizări. Toți invitații au menționat că fără carte nu poți deveni o personalitate, nu poți deveni un bun specialist, indiferent de domeniu în care activezi.

Zilnic, copii au învățat, s-au jucat, au citit și au discutat, au creat și au improvizat la *Zilele de lectură, IT, Creativitate, Provocare și Joc*. Au venit și au revenit datorită bibliotecarilor care s-au implicat cu multă creativitate și dăruire, cu noi metode și forme de activitate.

Evenimentele de lansare și încheiere ale programului au fost adevărate sărbători, care au antrenat participanții în diverse distracții, concursuri, discuții, jocuri creative, dansuri, muzică, desene pe asfalt etc., îndrumați de bibliotecari sau alături de invitați speciali: compozitoarea Daria Radu, scriitorul Ion Diordiev, poeta Alina Trofim și artistul plastic Grigore Plămădeală.

Bibliotecarii au dat dovadă de creativitate în realizarea evenimentelor, dar și a programului, cu scenarii, prezentări de carte cu prezența autorului, ore de lectură, discuții tematice, lecții de utilizare a jocurilor educative și softurilor educaționale pentru PC, rezolvarea puzzle-lor. Iar împreună cu artistul plastic Grigore Plămădeală copiii au creat un desen pe care fiecare și-a lăsat imprimată palma, drept dovadă că au participat la programul estival „Rucsacul de vacanță”. Totodată, specialiștii-bibliotecari au

încercat să abordeze diferite genuri literare, să acopere cât mai multe gusturi și preferințe, propunând spre lectură file din creația scriitorilor, dar și multe povești îndrăgite. Îndrumați de bibliotecari, copiii au exersat diferite metode și tehnici de lectură: cu voce tare, teatralizată, pe tabletă etc., urmate de dezbateri și discuții interesante, schimb de idei, impresii de lectură.

Programul „Rucsacul de vacanță” a fost pentru copii locul potrivit să-și descopere noi abilități, alegând să participe la diverse activități artistice, practice și de *loisir*. A fost o soluție perfectă pentru vacanța copiilor și a tinerilor, organizându-i în activități ce le-au fost prielnice dezvoltării lor spirituale și intelectuale.

Secvențe din cadrul Programului „Rucsacul de vacanță”

„Provocarea verii”

Așa cum orice activitate de acest gen țintește spre cuprinderea unui număr cât mai mare de participanți, Biblioteca Municipală a declanșat viteză maximă și înalte capacități profesionale pentru lansarea unui program atotcuprinzător, care să facă istorie într-o vară de vacanță mare. Aici nu putem să nu amintim un capitol extrem de important, asemuit cu legenda unui început promițător. Ne referim la Programul estival „Provocarea verii” din anul 2019, fără de care lucrarea noastră nu ar fi completă. Programul „Provocarea verii”, practicat pentru prima dată la BM „B.P. Hasdeu”, s-a dovedit a fi unul remarcabil prin specificul și conținutul său. Programul a intrat în ritm alert, atractiv și interesant: cu o varietate de tehnici, jocuri, subiecte, abordări. Lectura, creativitatea, tehnologia și STEAM au format atributele esențiale în cele trei componente ale programului: *Citește. Descoperă. Creează*. Programul estival a avut drept scop dezvoltarea competențelor, abilităților de a crea, explora, inova și de a le aplica în viața de zi cu zi.

După cum menționa doamna dr. Lidia Kulikovski „*Provocarea verii* este primul program inovativ care schimbă optica viziunii asupra relației cu utilizatorul, cu comunitatea: *Încetăm să mai oferim utilizatorului, chișinăuianului ceea ce avem*. Începem să oferim lucrurile de care oamenii au sau vor avea nevoie. Programul provoacă chișinăuienii să se reorienteze de la lectura obligatorie spre o lectură exploratorie. Provocarea a fost acel mediu diferit de creație și cunoaștere și totodată de proiect de învățare STEAM. *Provocarea verii*, ca idee și acțiune, a fost necesară pentru a de-structura modelele vechi, ineficiente, anoste, neatractive, invizibile pentru utilizatori...”

Putem afirma cu certitudine că vara 2019 a explorat din plin lumea cuvintelor și s-a ascuns între coperți de carte, lăsându-ne să medităm la cele ce s-au petrecut în trei luni ale acestui anotimp preferat de către tinerii noștri cititori. A fost o vară cu adevărat provocatoare, care i-a ținut în preajma rafturilor cu cărți pe cei mai fideli admiratori ai programului estival, mulți dintre care nu au dorit să plece nicăieri în altă parte, preferând să vină la bibliotecă

și să citească. În primul rând să citească și apoi să descopere, și mai apoi să creeze, aceste trei componente reieșind una din alta. Programul de lecturi a fost unul incitant, începând cu altoirea gus-tului pentru citit, domeniile preferate, autorii îndrăgiți, genurile cele mai populare.

Or, lectura este un instrument unic de dezvoltare a gândirii, de lărgire a orizontului, de studiere și descoperire. Este un act de mare complexitate ce presupune nu doar cititorul, textul și contextul, dar și interacțiunea armonioasă dintre acestea. Iată de ce, în cadrul Programului „Provocarea verii” Biblioteca Municipală a oferit cu generozitate accesul la lectură, dar a și organizat în toate filialele încadrate procesul de promovare a lecturii. De fapt, bibliotecarii și-au asumat cu multă responsabilitate această activitate, evoluând în calitate de îndrumători ai copiilor, ghidându-i în împărăția cărților, recomandând ce să citească. Programul a prevăzut un spectru tematic foarte larg și variat – de la povești – la texte de popularizare a științei, dezvoltând abilități de lectură prin promovarea lucrărilor de o înaltă ținută artistică, dezvoltând abilități de muncă asupra cărții, care este un act responsabil și complex, ce include înțelegerea profundă a celor citite.

Dacă analizăm genericul activităților organizate în cadrul componentei de lectură este evidentă diversitatea literaturii citite. Lectura în sine este un proces care s-ar părea că nu reprezintă oarece deosebire în funcție de textul citit. Însă, dacă analizăm bine activitățile de lecturare la care au participat copiii în timpul vacanței mari, vom desprinde mai multe compartimente, în care integrăm un aspect sau altul al acestei componente. Astfel, în cele ce urmează, vom stăruii asupra câtorva momente principale, defini-torii pentru tabloul general ce constituie elemente de bază pentru a dezvolta și forma abilități/calități, de a fi mai creativ și inteligent prin lecturi, jocuri și experimente. Și este vorba despre subiectele abordate în lecturi prin anumite forme de activitate, metode și tehnici de lectură, texte și cărți lecturate etc.

Lecturarea s-a produs în mare parte din cărți enciclopedice, cărți de popularizare a științei dar și din cele cu conținut artistic.

Dacă ne referim la subiectele abordate în lecturi, avem o varietate imensă: s-a citit despre faună, animale sălbatice și domestice, insecte, plante rare, viața în lumea acvatică, plantele acvatice, ape, mări și oceane. Lista este completată cu subiecte despre Sistemul Solar, meteoriți, stele și planete, curcubeie, continente și oceane ale Pământului, galaxii etc. Participanții la program au lecturat și despre lucrurile pe care le utilizează zilnic cum ar fi: cartea, banii, hârtia, telefonul, televizorul, cinematografia.

De un interes sporit s-a bucurat anatomia corpului uman, organele de simț ale omului, regulile de comportament manierat, situații excepționale, alimentația sănătoasă. De asemenea: mierea și proprietățile ei, ceaiul, plantele aromatice etc.

Tematica lecturilor fiind foarte variată, copiii diferiți și cu gusturi diferite au avut posibilitatea să aleagă anume ce doresc din această diversitate de cărți, pe care bibliotecile o gestionează în funcție de solicitări. O bună parte dintre ei au preferat să studieze viața și activitatea personalităților notorii. La Filiala „Onisifor Ghibu” copiii au vizionat o adevărată galerie a oamenilor iluștri ai Basarabiei. Standurile de carte i-au familiarizat pe micii cititori cu cel puțin câte o personalitate marcantă a vieții științifice și culturale de la noi. Cărțile expuse cuprindeau parcursul vieții protagoniștilor atât în formulă succintă, de tabel cronologic, cât și pe secțiuni tematice sau în funcție de genul textelor evocatoare: recenzii, profiluri, analize, interpretări, dedicații, amintiri ale martorilor acestui parcurs sau comentarii ale exegeților care au studiat opera personalității respective, precum și texte cu valoare documentară.

Cărțile despre eroii neamului s-au dovedit a fi un bun reper pentru cei interesați de istoria științei sau de istoria culturii, dar și de opera științifică sau culturală a unor personalități concrete (Filiala „Ștefan cel Mare”). Bibliotecarii le-au povestit copiilor despre viața lui Ștefan cel Mare, ca mai apoi tinerii cititori să dorească mai mult și anume să cunoască în detalii istoria principalelor războaie în care voievodul Moldovei cu mijloace mici, dar cu multă dibăcie și înțelepciune, a ieșit împreună cu vitejii săi victorioși.

Lecturând, copiilor le-a crescut sentimentul de mândrie pentru faptele glorioase ale domnitorului.

La Biblioteca de Arte „Tudor Arghezi” copiii au evocat prin lecturi personalitățile teatrului românesc, au citit curiozități despre Chișinău, s-au aprofundat în istoria orașului cunoscând bulevarde, străzi, piețe, parcuri de cândva și urmărind parcursul lor până în ziua de astăzi. Iar pentru că tot tindem să ajungem și noi în Uniunea Europeană, un studiu aparte a fost dedicat țărilor europene.

Tradițiile populare rămân tezaurul nostru cel mai de preț și trebuie să facem tot ce se poate pentru ca ele să se păstreze vii în mintea copiilor și a adulților. Despre obiceiuri și tradiții au lecturat și au discutat micii provocatori de la filialele „A. Donici”, „Alba Iulia”, „Târgu-Mureș”, „Codru” și „T. Arghezi”. Au fost lecturate curiozități din diferite domenii: mitologia grecilor antici; mistere, basme din întreaga lume. Au fost citite cărți, povestiri și texte ce contribuie la formarea conștiinței naționale, la educarea civismului și umanismului. Toate acestea au avut un rol important în organizarea unor lecturi active și eficiente.

În cadrul orelor de lectură copiii și-au dezvoltat limbajul, dicția, vorbirea, memoria, gustul față de lectură, capacitățile artistice, imaginația; și-au îmbogățit bagajul de cuvinte și de cunoștințe; și-au dezvoltat abilitățile de comunicare, de exprimare a propriilor opinii, de formulare corectă a frazei, de citire expresivă, clară și rapidă. În cadrul orelor de lectură au fost organizate și alte activități cum ar fi: jocuri de logică, quest-uri, filmulețe, prin care au reușit să trezească copiilor curiozitatea și dorința de a citi. Deci, lectura a fost stimulată prin mai multe tipuri de activități, epicentrul cărora era cartea în multiplele ei destinații.

„Primele amintiri despre cărți rămân foarte clare în mintea unui om. Citind o carte, vei afla o experiență de viață. Dar pentru aceasta ai nevoie de puțină răbdare: să răsfoiești cartea, să-ți apleci privirea peste rânduri și să găsești... o fereastră deschisă spre lume” (Mariana Marin).

O carte de lectură te invită să citești împreună cu un coleg, să o discuți apoi în atelierul organizat de bibliotecă. Copiii au lecturat activ, creativ, și-au imaginat și au simțit starea de spirit a unui autor de carte, alcătuiind versuri, dezvoltând idei, ilustrând anumite fragmente la rubrica *Lectură și Creație*. Toate acestea le folosesc ca să-și stabilească independent preferințele și impresiile de lectură.

Interesant și productiv au decurs discuțiile, dezbaterile pe marginea celor lecturate, de o mare priză s-au bucurat concursurile de erudiție. Este important să menționăm că au fost organizate concursuri care implică lucrul cu colecția de carte. Dintre acestea le evidențiem pe cele intitulate „Ghici cuvântul pierdut”, „Recunoaște personajele din cărți”, „Cea mai bună lectură” (se are în vedere dicția), „Lectură la minut” (în cadrul căreia copiii au citit la viteză), „Citirea inversă” (fiecare copil își alege o frază din carte și o citește de la sfârșit spre început), Battle „Cartea vs Computer” – două echipe caută informații pe aceeași temă, o echipă în cărți, iar alta în Internet.

Copiii au manifestat un interes sporit pentru lecturile prin joc: *Cartea te-a ales pe tine! Deschide-mă la pagina X*. Asemenea metode servesc la concentrarea atenției și înviorarea activității grupului de cititori. O menire specială întru cultivarea gustului pentru lectură dar și a competențelor pentru a aprecia valoarea textului citit, l-au avut atelierile de creație literară: copiii au învățat cum să scrie o carte de aventuri; să compună poezii; să improvizeze discursuri, să scrie scrisori, să deseneze personajul și să prepare *Salata cu povești*, să continue povestea etc. Prin intermediul aplicației „Storyteling”, doritorii au scris povestea lor și au realizat mici cărți cu imagini. Toate aceste activități au fost alimentate cu diferite jocuri, trucuri, concursuri. Cititul a fost prezent zilnic în cadrul Programului „Provocarea verii”, a fost un element indispensabil al activității copiilor. Participanții au fost provocați la diferite lecturi, așa încât să plece acasă cu o carte.

Într-un mod deosebit s-a produs lectura la Filiala „Ovidius”, unde copiii au trăit la propriu expediții interesante și exerciții de înțelegere a textului, exerciții de creativitate și gramatică, dar au

trasat și o hartă a lecturii, care i-a motivat pe copii să citească integral un capitol sau chiar opera. Textele au fost selectate dintre cele mai neobișnuite, cu un conținut educativ, de aventură.

Astfel, pe parcursul tuturor celor trei luni de vacanță, filialele BM „B.P. Hasdeu” au practicat o abordare demnă de apreciat, recurgând la mai multe tehnici și metode de lectură:

- *lectura în ștafetă*: s-a lucrat asupra expresivității, corectitudinii lecturii, pronunției corecte; lectura rapidă, cititul în lanț, lectura în perechi, lectura literară și liniară din enciclopedia filialele: „Alba Iulia”, CAIE, „H. Botev”, „Codru”, „Târgoviște”, „Târgu-Mureș”, „N. Titulescu”, „Transilvania”, „L. Ukrainka”, „M. Drăgan”;
- *mozaic*: organizatorul grafic: „Pânza de păianjen”, „Ciorchinele”, „Papuceii mei vorbesc”, „Scaunul fierbinte”, „Pălăriile gânditoare”, „Turul galeriei”, „Explozia stelară”, SINELG, „Noi știm că...”, „Steaua de idei”, „Copacul lecturii”; tehnica interviului: „Reporter la revista școlii”;
- *metoda de gândire critică*: Tehnica TIC – Tehnologia informației și comunicării (rezumat, informații prezentate în text, contextul); Tehnica Jurnalul Cameleon (Prezentarea aceluiași subiect din perspective diferite; Jurnal de lectură; Harta lecturii; Copacul ideilor; Caruselul personajelor etc.;
- *joc de rol*: scenete, jocuri de cuvinte;
- *tehnicile atractive*: lectură cu pantomimă, lectură în perechi, lectură în trei ca să influențeze procesul în ansamblu, extragerea bilețelelor din Căsuța cu curiozități;
- *concurs la viteză*: lectura unui fragment din text, concurs de dicție, arta oratorică;
- *lectura la cronometru*: pe roluri, teatralizarea, lectura inversă; *jocul* „Cortul poveștilor”.

Bunăoară, competențele formate la Filiala „Ovidius” diferă de cele mai sus expuse, sunt mai complexe și le menționăm după cum urmează: *de lectură* fluentă, expresivă a diverselor tipuri de texte; *de receptare* adecvată a mesajului global al textului citit; *de înțelegere* detaliată a universului ideatic descris în text; *de analiză*

și *interpretare* a unei tipologii variate de texte; *de rezumare* a textului citit (în cazul textului narativ); *de percepere* a construcției interioare a textului; *de formulare* a unor opinii în legătură cu textul citit; *de comunicare* (vocabular; expresivitate); *de gândire critică și analitică* etc.

Copiii și-au îmbogățit vocabularul, au putut să-și exprime părerea cu privire la opera citită, și-au lărgit orizontul de cunoaștere a patrimoniului cultural și istoric al Chișinăului, și-au dezvoltat sentimentul de patriotism și dragoste pentru locul în care s-au născut. De asemenea, și-au dezvoltat sentimentul de dragoste față de carte, lectură și știință.

CONCLUZII

Așa cum lectura reprezintă cel mai eficient mod de a-ți lărgi cunoștințele, fiecare participant la Programul estival „Provocarea verii 2019” a notat mai multe idei și sugestii la capitolul lecturi. Majoritatea filialelor au utilizat cititul în lanț, cititul cu voce tare; bibliotecarii au lucrat la rostirea expresivă, organizând în timpul lecturilor adevărate ateliere de dezvoltare a artei oratorice.

„A fost o Provocare transformatoare”, afirmă echipa de la Filiala „N. Titulescu”. Bibliotecile au fost transformate în cluburi de lectură. Cu siguranță, toamna profesorii au simțit evoluția elevilor la viteza de lectură, la pronunțarea corectă, la dezvoltarea dicției și a vocabularului, pentru că o vară întregă zilnic au citit. În cele 20 de minute de lectură au fost descoperite cărțile din colecția STEAM (știință, tehnologie, artă, matematică etc.), copiii verii au călătorit și prin mistere, invenții, natură, fenomene, univers, cosmos, apă și pământ.

În același timp, mulți bibliotecari au semnalat dificultăți evidente în cazul unor elevi din clasele primare, care creau impresia că abia învățau să citească. Sugestia ar fi ca acestora părinții și învățătorii să le acorde mai multă atenție și să lucreze metodic, profesionist, dar și cu dăruire, pentru a-i face pe copii să îndrăgească cartea și să le cultive pasiunea pentru citit.

Vom fi total de acord cu colega de la Filiala „Târgu-Mureș” care sublinia următoarele: este un program inovativ, cu o concepție bine

organizată, structurată, o experiență unică, originală și care ne conectează cu cititorii noștri, atrăgând totodată utilizatori noi. Noi, bibliotecarii, avem posibilitatea de a face ceva diferit, de a învăța și de a fi mai aproape de societate, de a ne valorifica potențialul. Participanții au avut posibilitatea de a-și dezvolta abilități de lectură activă, de a explora universul cunoașterii, de a deprinde și a aplica noi competențe în diverse domenii, de a experimenta, iar cel mai important, de a se reorienta spre bibliotecă, care este un lăcaș de cultură și un univers al cunoașterii.

Reverberațiile anotimpului supraaglomerat în biblioteci cu copii citind la mese conduc spre o perspectivă plină de speranță pentru verile următoare, căci bibliotecarii lucrează pe parcursul întregului an la perfecționarea programului și înnoirea agendei pentru ediția următoare.

În conformitate cu cele enunțate ne rămâne în continuare să promovăm lectura, deoarece în era digitală copiii uită deseori de carte și asta se simte la viteza de citire, vocabular, pronunțare etc. Este important ca *lectura* să fie mai altfel, să aibă elemente ludice, să fie unică de fiecare dată. Numai în acest caz vom putea atrage și loializa utilizatorii noștri la cititul regulat (opinie exprimată de Filiala „N. Titulescu”).

Programul „Provocarea verii” s-a axat pe activități utile și dinamice pentru copii. Pe parcursul acestuia au fost căutate teme atractive prin care să educăm spiritul ludico-educativ, etic și estetic, jocuri care să-i relaxeze pe copii, dar totodată să le pună creierul și corpul la contribuție (Filiala „L. Rebreanu”).

Pe parcursul celor 50 de zile cât a durat „Provocarea verii”, am adunat de la participanți și părinții acestora, de la voluntarii implicați impresii și gânduri, rugându-i să-și expună pe scurt părerea despre program, despre competențele, abilitățile și cunoștințele pe care le-au dobândit, despre experiențele și emoțiile pe care le-au trăit la bibliotecă, lucru ce a permis de a avea un feedback chiar la sfârșitul zilei.

Oamenii vin la bibliotecă nu doar pentru cărți, ci și pentru programele care îi ajută să însușească o nouă abilitate sau să facă

o schimbare în viața lor. Datele colectate ne spun fără echivoc că programul a îmbunătățit viața utilizatorilor: „am învățat multe lucruri noi și interesante care mă pot ajuta foarte mult în viață”; „m-a provocat să-mi dezvolt creativitatea, rapiditatea și lucrul în echipă”; „am obținut multe cunoștințe”; „mi-am dezvoltat vocabularul”; „am învățat lucruri noi pe care le pot povesti la școală”; „am învățat cum se realizează un interviu”; „am învățat cum se face un reportaj”; „am învățat să asamblez și să programez roboței”; „aici mi-am lărgit orizontul de cunoaștere”; „am descoperit Chișinăul altfel”; „am învățat să fiu bun cu alții”; „am învățat să am mai multă încredere în forțele proprii”; „am învățat foarte multe lucruri interesante și utile pe care le voi folosi în viitor”.

Astfel, am aflat că ceea ce le-a plăcut cel mai mult participanților a fost aspectul educațional, oferit pe cele trei componente: *Citește, Descoperă, Creează* – de la efectuarea unei activități de lectură sau a unui experiment, la învățarea de noi abilități, la stilul de explicare al bibliotecarului sau al voluntarului, de asemenea la posibilitatea de a-și face prieteni noi și de a lucra în echipă.

Din mesaje mai desprindem varietatea tematică a activităților desfășurate care i-au impresionat cel mai mult: lecturile interesante, experimentele curioase, jocurile distractive, concursurile ingenioase, atelierile creative, tehnologiile informaționale, roboții, informațiile noi despre faună, floră, astrologie, istorie, chimie și altele.

La Programul „Provocarea verii” copiii au învățat să fie creativi, să gândească fără tipare – pe cont propriu. Aici au avut șansa de a încerca lucruri noi, fără teama de eșec, fără să-și facă griji pentru a obține o notă și atunci creativitatea lor a înflorit: „parcă te teleporțezi într-o lume în care dai frâu liber imaginației”; „fiecare zi a fost ceva nou, un experiment nou, o temă nouă și, nu în ultimul rând, cărți captivante”; „am organizat un concurs de talente în care am participat la pictură, dans, poezie”; „cel mai interesant a fost când am lucrat în grupuri”; „pentru mine au însemnat mult concursurile și filmările, proiectele și experimentele”; „m-am simțit în fiecare zi veselă, energică, sigură pe sine”; „am învățat lucruri noi, foarte

multe lucruri”; „aici înveți milioane de lucruri noi”; „aici nimic nu e imposibil”.

Activitățile în grup au unit copiii și i-au apropiat, astfel putem afirma că la „Provocarea verii” participanții au construit noi prietenii: „aici la bibliotecă mi-am făcut prieteni noi”; „am creat o echipă”; „am cunoscut alți copii dornici de cunoștințe”; „aici am râs împreună, ne-am distrat”; „acum sunt prietenă foarte bună cu toți copiii”; „am cunoscut mulți copii prietenoși și buni” etc.

„Provocarea verii” a rămas în amintirea și în inimile participanților ca: „cea mai tare experiență!”; „o provocare de neuitat”; „aceste zile au fost cele mai frumoase din toate zilele vieții mele”; „vara mea a devenit inedită și interesantă”; „așa zile nu vor mai fi niciodată”; „m-am distrat și m-am simțit bine la bibliotecă”; „am avut parte de o aventură”; „un experiment frumos și interesant”; „păcat că aceste săptămâni minunate s-au terminat”; „e ca acasă”; „emoții, uimire, fericire, distracție”; „zile speciale”; „locul unde copiii se simt fericiți”; „o experiență de neuitat”; „au fost cele mai frumoase zile din viața mea”; „niciodată nu voi regreta că am venit aici”; „programul aceasta mi-a adus multe bucurii – niciodată nu îl voi uita”.

Gradul de satisfacție a participanților este demonstrat de calificativele acordate programului: excepțional, super, distractiv, atractiv, magic, grozav, captivant, special, cel mai bun, excelent, o lume a imaginației, aici nu te poți plictisi, de neuitat, original, foarte interesant și frumos, extra tare, mega interesant, perfect, extraordinar ș.a.

Părinții, la rândul lor, au fost foarte mulțumiți de activitatea Programului „Provocarea verii” care a venit drept răspuns la întrebarea: Cum să le ofere copiilor o vacanță cât mai plăcută, distractivă, dar și educativă în același timp? Pentru început, părinții au apreciat faptul că acțiunile din cadrul programului sunt gratuite. Pe parcurs, au descoperit că programul este eficient și le-a întrecut toate așteptările. Feedback-ul direct și sincer al părinților a confirmat accesibilitatea socială, intelectuală și fizică a programului; diversitatea educațională, metodele creative și inovative de abordare. Părinții au observat evoluția copiilor în cadrul programului, au apreciat

cu recunoștință munca bibliotecarilor, au mulțumit administrației Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu” pentru această oportunitate: „meritați toate laudele și admirația pentru tot timpul dedicat copiilor”; „trainerii sunt bine instruiți și știu să folosească metode de lucru interactive cu copiii cum ar fi studiu de caz, dezbateri și activități prin joc”; „activități interesante și calitative”; „temele au fost selectate foarte reușit pentru a interesa copiii și a le captiva atenția, precum și pentru dezvoltarea multilaterală a acestora”; „sincere și profunde mulțumiri echipei care a realizat cu mare succes scopul propus”; „mulțumim că sunteți alături de picii noștri și-i îndemnați la performanțe zilnice”; „felicitări pentru un program foarte reușit”; „programul i-a ajutat la creșterea lor intelectuală”; „faceți un lucru nobil, copiii vin din plăcere”; „вот пример как надо проводить лето с радостью и с пользой”; „sincere mulțumiri administrației bibliotecii, pentru inițierea Programului «Provocarea verii» unde au fost implicați copiii participând la activități tematice organizate în fiecare zi pe parcursul a două săptămâni”.

Una din cele mai frecvente sugestii desprinsă din mesaje este dorința continuității programului: „...e un program excepțional ce trebuie să continue”; „*Provocarea verii* este cea mai bună”; „*Provocarea verii* trebuie să continue, căci te relaxează și te ajută să ai un laborator de idei la tine în cap”; „dacă vara viitoare s-ar organiza *Provocarea verii* mă voi înscrie numaidecât și sunt sigură că nu voi regreta”; „ne dorim în fiecare an astfel de programe”.

Opinia participanților la program și a părinților acestora, a voluntarilor implicați contează mult în activitatea noastră. Feedback-ul oferit, cele aproximativ 1 000 de mesaje lăsate în boxele de idei și în format video, ne motivează și ne argumentează încă o dată că biblioteca și munca bibliotecarului este foarte importantă în viața comunității. Persoanele care și-au împărtășit impresiile au fost deschise spre comunicare, relatând cu sinceritate impresiile și emoțiile trăite la bibliotecă, au apreciat dedicația și profesionalismul bibliotecarilor.

Cel mai simplu și realist mod prin care putem să descriem impactul este prin a prezenta câteva din opiniile, părerile, sentimentele

și impresiile copiilor și ale părinților despre experiența lor semnificativă trăită la „Provocarea verii”:

„Nu mă gândeam că la *Provocarea verii* va fi atât de interesant. La început voiam doar să stau acasă și să mă joc în telefon. Însă aici, la bibliotecă, mi-am făcut prieteni, discutăm pe teme interesante, ieșim afară și ne distrăm. Facem puzzle-uri, jucăm jocuri foarte distractive. Suntem o echipă. Facem experimente interesante, de exemplu, cerneală invizibilă, un pahar care se rotește în aer. Ne mai jucăm pe tablete. Am organizat un concurs de talente, la care am participat la pictură, dans, poezie. Am rezolvat rebusuri cu străzile Chișinăului”.

Andrei,

Filiala „Transilvania”, participant

„Acest program, cu sloganul *Citește! Descoperă! Creează!*, m-a provocat să-mi dezvolt creativitatea, rapiditatea și lucrul în echipă. În aceste două săptămâni am realizat multe proiecte în grup. ...În fiecare zi am aflat lucruri noi. Concluzia mea ar fi: m-am distrat și m-am simțit bine la bibliotecă”.

Nicoleta,

Filiala „Ovidius”, participantă

„Cel mai mult mi-a plăcut să fac experimente. Sunt bucuros că am participat la *Provocarea verii*. Am hotărât să vin deoarece acasă nu e bine, de ce să privesc televizorul dacă pot veni la bibliotecă la *Provocarea verii!*”

Anonim,

Centrul Academic Eminescu, participant

„Acest program este o provocare și pentru noi, părinții. Alexandru vine acasă și povestește interminabil despre experimente, jocuri și informațiile uimitoare aflate la activități”.

Mama lui Alexandru,

Filiala „Transilvania”

„Dragele noastre bibliotecare, prin intermediul acestui original program copilului nostru i s-a oferit oportunitatea de a interacționa cu copii de alte vârste, cu cadrele didactice, să cunoască scriitorii republicii, lărgindu-i în acest mod cunoștințele și perspectivele asupra lumii care ne înconjoară. La sfârșitul fiecărei zile discutăm despre

noutățile învățate, analizam, ne amuzam de pe urma momentelor vesele și celor curioase. Ne bucuram că zilnic copilul nostru creează, experimentează, abordează noi posibilități, gândește liber și pozitiv. Dacă am fi întrebați ce ne-a motivat să alegem pentru copilul nostru *Provocarea verii*, am susține cu încredere: „punct strategic” în apropierea domiciliului, pregătirea profesională a bibliotecarilor, atmosfera și ambianța prietenoasă, agreabilă, corectă... În sfârșit, petrecerea timpului vacanței conform așteptărilor noastre!”

*Ornella și Daniel,
Filiala „Alba Iulia”*

Programul „Provocarea verii”, cu îndemnul – *Citește. Descoperă. Creează!* a fost și va rămâne, în viziunea echipei BM „B.P. Hasdeu”, o oportunitate inedită pentru recunoașterea valorii bibliotecii.

Drept rezultat, aceste programe estivale – *Trolleybook-ul, Rucsacul de vacanță, Provocarea verii* – au avut o apreciere importantă din partea Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova, fiind menționate cu Locul I la concursul pentru „Cel mai original proiect de promovare a cărții și lecturii”, organizat în cadrul Festivalului Național al Cărții și Lecturii, edițiile a V-a – a VII-a, câștigând și un premiu bănesc oferit de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării. Menționăm și obținerea Premiului EIFL pentru Inovațiile aduse de Bibliotecile Publice și Contribuția la Educație prin crearea și oferirea unui „spațiu dinamic de învățare, în care copiii au fost stimulați să citească, să participe la activități educaționale și să practice noi abilități în timpul vacanței de vară”, care se datorează tot Proiectului „Trolleybook”, iar BM „B.P. Hasdeu” este una dintre cei patru câștigători ai acestei nominalizări. Fortificarea eforturilor comune produce o schimbare benefică odată cu punerea în aplicație a ideilor inovative.

Secvențe din cadrul Programului „Provocarea verii”

2.3. Lectură și agrement prin poveste

Lumea poveștilor este fascinantă și atractivă, o lume preferată de copii, dar și de adulți, este cea mai capabilă să ne cucerească, să ne lumineze, să ne purifice și, în același timp, să ne dezvolte imaginația. Povestea joacă un rol primordial în opera de edificare a unei personalități culte și demne. Iată de ce cărțile de povești nu trebuie să lipsească din biblioteca personală a fiecărei tinere familii în care cresc copii de vârstă fragedă. Desigur, cel mai ușor să promovezi cartea și plăcerea lecturii o poți face prin povești. Citindu-i copilului, el învață să asculte, dar și să-și imagineze contextul în care are loc acțiunea, cum arată personajele și să vizualizeze întreaga poveste conform propriei imaginații. De asemenea, copilul are posibilitatea să trăiască niște stări emoționale, să accepte anumite sentimente față de personajele din poveste, să adreseze întrebări și să primească răspunsuri.

„Ora poveștilor”

La Biblioteca Municipală, printre cele mai solicitate forme de animație de către copii este „Ora poveștilor” – program de lectură și agrement lansat în anul 2004. Scopul acestuia este cultivarea dragostei pentru lectură prin citirea cu voce și familiarizarea copilului cu lumea fermecătoare a poveștilor și a valorilor general-umane trăite prin poveste, stimulând totodată dezvoltarea pasiunii față de povești și basme. Organizat sistematic, pe parcursul anului, dezvoltă gustul pentru lecturi începând cu cea mai mică vârstă.

Copiii acumulează un bagaj de cunoștințe mult mai vast, un vocabular mai bogat, devin mai liberi în comunicarea scrisă și verbală. „Ora poveștilor” are multiple valențe cultural-educaționale și este unul apreciat de toți copiii, dar și de părinți și se desfășoară în toate filialele BM „B.P. Hasdeu”, având o periodicitate fixă, zi și oră stabilă. Însă, fiind un program solicitat, bibliotecarii vin în întâmpinarea educatorilor și învățătorilor organizând ore de poveste la cerere, neplanificate, sau extramuros – în incinta instituțiilor. Vara activitățile programului se desfășoară atât în bibliotecă, cât și în

aer liber: pe terenul din fața bibliotecii, din curțile blocurilor, pe terenuri de joc, în parcuri.

Pentru a menține viu interesul pentru lectura poveștilor, moderatorii orelor de poveste utilizează cele mai noi și variate metode și tehnici de lectură, astfel sporind atractivitatea programului: lectura în lanț, lectură creativă, exerciții de vorbire coerentă, povestirea, improvizarea dialogurilor dintre personaje, concursuri de creație și erudiție, înscenarea fragmentelor îndrăgite, desenarea eroilor preferați, rezolvarea rebusurilor, dezlegarea ghicitorilor, jocul etc. Fiecare poveste este analizată, comentată, discutată și chiar dansată. Dotarea bibliotecilor cu tehnologii informaționale a facilitat audierea și vizionarea poveștilor îndrăgite, ceea ce combină imaginea cu textul și contribuie la dezvoltarea memoriei vizuale.

La „Ora poveștilor” bibliotecarii fac uz de elemente deosebite cum sunt înscenările, discuțiile asupra unor povești lecturate anterior, care, pe lângă faptul că dezvoltă la copii abilități artistice, mai contribuie și la memorarea mai lesne a poveștilor, o înțelegere mai profundă și o delimitare mai ușoară a faptelor bune, frumoase de cele mai puțin pozitive. O oră de poveste organizată cu mult suflet îi teleportează pe copii în lumea Motanului Încălțat, Degețicăi, Cocoșului Costache, Vulpii șirete, Ieduțului poliglot sau în curtea lui Păcălici. Acești eroi le trezesc participanților interesul pentru lectură și curiozitate, le cultivă logica gândirii.

„Să reuzim povestea”

Din anul 2018 programul a fost reorganizat cu un generic sugestiv – „Să reuzim povestea”, având efecte benefice în munca de formare a tânărului cititor pasionat de acest gen literar. Noutatea programului a fost utilizarea metodei de lectură cu voce tare și teatralizarea poveștilor cu scopul de a educa copiii prin teatru, creativitate și artă. Totodată, impactul major l-a avut parteneriatul cu actorii de la Teatrul Municipal de Păpuși „Guguță”, care au dat poveștilor o nouă viață prin teatralizare și joc de păpuși. Mare a fost bucuria copiilor să se întâlnească cu acești actori în spațiile bibliotecilor, să exerseze mânuirea păpușilor pe sfuri împreună cu

ei, să interpreteze anumite roluri. Actorii au împărtășit experiența lor și cu bibliotecarii, iar după o jumătate de an s-au retras din program, oferind bibliotecarilor posibilitatea de a continua, în același format, lecturarea și teatralizarea poveștilor, mai mult ca atât, de a se preocupa și de confecționarea marionetelor, a păpușilor.

Programul este unul de succes pentru că plasează copiii atât pe postura de ascultător, cât și de actor. Montarea împreună cu ei a poveștilor în spectacole cu păpuși sunt momente extraordinare deoarece copilul își dezvoltă abilități, trăiește emoția eroului din poveste, dar cel mai important este că el participă la confecționarea păpușilor, fiind îndrumat de bibliotecar. Activitatea indispensabilă pentru captarea atenției, pentru stimularea interesului vis-à-vis de lectură, interpretarea rolurilor din poveste este cititul cu voce tare inclusiv cititul în lanț, care motivează micul utilizator să fie participant activ în procesul de derulare a actului lecturii.

Programul își propune să încurajeze copiii, dar și părinții, să comunice, să empatizeze, să socializeze și chiar să participe la interpretarea unei povești alături de bibliotecari și micii actori. Astfel, copiii își petrec timpul creativ și interactiv într-o bibliotecă, aproape de casă. Prin organizarea programului de promovare a lecturii cu voce tare „Să reuзим povestea”, biblioteca contribuie la insuflarea dragostei pentru lectură; susține copiii să-și dezvolte fantezia și creativitatea, să-și îmbogățească vocabularul. Micuții sunt încurajați să se exprime corect și coerent, să-și dezvolte curiozitatea și să-și petreacă timpul într-un mod plăcut, amuzant și distractiv.

Programul „Să reuзим povestea” își propune să readucă povestea în atenția permanentă a copiilor, iar bibliotecile vor fi locul în care personajele își vor găsi păpușarul și povestitorul. Acest program are la bază mai multe forme și posibilități de realizare: citirea poveștilor cu voce tare de către bibliotecari, voluntari și actori. Această tehnică de lecturare oferă o mulțime de beneficii pentru dezvoltarea psihomotorie a copiilor: le formează abilitățile de a asculta, de a acorda atenție, de a se concentra și de a memora; îi ajută să înțeleagă sensul cuvintelor, familiarizându-i cu sunetele,

construindu-le în timp vocabularul; le transmite copiilor dragostea pentru lectură și învățatură, le stimulează imaginația și creativitatea.

Programul „Să reauzim povestea” pune în evidență metode de învățare experimentală, o deosebită atenție se acordă activităților din cadrul unor ateliere de lucru bazate pe exerciții teatrale și tehnici de animație în vederea formării personalității copiilor pe plan afectiv, cognitiv și estetic. Programul a luat amploare în mai multe filiale ale BM, cuprinzând cele cinci sectoare ale municipiului Chișinău: „Târgoviște” și „Alba Iulia” (sect. Buiucani), „Adam Mickiewicz”, „Maramureș” și „Ovidius” (sect. Centru), „Transilvania” (sect. Ciocana), „Târgu-Mureș” și „I. Mangher” (sect. Râșcani), „Ștefan cel Mare” și „Nicolae Titulescu” (sect. Botanica). Programul se adresează copiilor cu vârste cuprinse între 6 și 10 ani, însoțiți de către cadrele didactice, părinți și bunici.

Cu scopul de a îmbunătăți dicția, în cadrul orelor de poveste se folosesc diferite metode didactice: lectura în lanț – creativă, cu exerciții de vorbire coerentă; povestirea, improvizarea dialogurilor dintre personaje, jocuri de cuvinte, de roluri, distracția. Mai nou, pe rol de moderatoare sunt antrenate voluntarele bibliotecilor, care fac activitățile mai dinamice, accentul fiind pus pe animație. Prin varietatea, bogăția și noutatea ideilor pe care le cuprind, poveștile contribuie la lărgirea orizontului copiilor, la dezvoltarea proceselor psihice (a gândirii, a memoriei, a imaginației și a atenției), a limbajului sub toate aspectele sale, la educația morală și estetică a copiilor. Poveștile – fie că sunt expuse oral, fie că sunt citite – joacă un rol esențial atât în educație, cât și în dezvoltarea copiilor. Această specie literară ajută și la formarea abilităților de comunicare, de gândire, de luare a deciziilor.

În selectarea poveștilor bibliotecarii se orientează spre povești terapeutice, educative, cu tâlc, de aventură, din care copiii au de învățat multe lucruri utile. De asemenea se ține cont și de poveștile preferate și solicitate de către copii, părinți, educatori. Obiectivul principal al acestor tipuri de povești este promovarea cunoașterii prin poveste și a cititului cu voce tare. Foarte așteptate erau mult îndrăgite „Povești cu tâlc” despre fenomenele naturii, despre

prietenie și buna înțelegere, despre bunele maniere, care au fost citite și interpretate la Filiala „Târgoviște”.

Ne bucurăm pentru colegii noștri care au manifestat dăruire, consecvență și talent în această mișcare serioasă de implantare a dragostei pentru poveste și cuvântul rostit. În acest sens, statisticile vorbesc de la sine. Acestea nu constau doar în cifre și termeni academici, ci și în aprecieri ce denotă valoarea activității și implicarea. Drept confirmare avem următoarele exemple concrete.

- Exercițiile de dramatizare prin intermediul marionetelor, practicate la Filiala „Târgoviște”. Copiii modelează, ceea ce face să fie mai dezinvolți, mai creativi, mai siguri pe sine. Participanții au deprins abilități de lecturare cu expresivitate, ținută scenică, improvizare artistică. Iar spectacolele susținute le-au oferit experiența scenei mari, cea de a fi în pielea adevăraților actori.
- Filiala „A. Mickiewicz” a selectat cele mai frumoase povești poloneze, care puteau fi înțelese de către copii. Fiecare poveste a fost citită cu voce, apoi analizată sub toate aspectele (mesaj, dialog, realizare artistică, caracterizarea personajelor), după care copiii interpretau jocul de rol al personajelor îndrăgite. Drept rezultat al celor învățate, povestea prindea viață.
- La Filiala „Ovidius” „Să reauzim povestea” a fost un altfel de program prin faptul că echipa a avut o colaborare fructuoasă cu Asociația Împotriva Violenței „Casa Mărioarei”. Cei șase copii aflați la acest Centru au fost integrați într-un alt mediu, cel al poveștilor. Metodele utilizate au fost variate, de la lectura explicativă (citirea-model, în lanț, selectivă, pe roluri; integrală) și interpretativă până la jocurile didactice, dezbaterele, diagrama Venn, „Paianjenul”, „Cubul”, „Turul galeriei” și multe alte metode activ-participative care au contribuit la alungarea frustrărilor, timidității, fricii condiționate de dramele trăite, create de violența în familie. Jocul de rol le-a oferit posibilitatea să dirijeze personajele din cărți și să privească pozitiv întâmplările, cele cu un final trist au fost substituite cu unul plin de lumină.

- Ca obiectiv primar în realizarea programului Filiala „Ștefan cel Mare” a pus în valoare folclorul românesc, poveștile cu tâlc, utilizând ca formă lectura cu voce tare și jocul de rol prin intermediul păpușilor de teatru, confecționate chiar de copii.
- La Filiala „N. Titulescu” doar mânuirea simplă și amuzantă a unei singure păpuși a creat copiilor o atmosferă prielnică și relaxantă. Pentru copii aceste activități reprezintă veritabile exerciții. Ei au învățat să-și exerseze dicția, și-au perfecționat exprimarea făcând-o mai nuanțată, și-au remodelat gesticularea. Copiii au trăit emoții frumoase prin înscenarea poveștilor fiind însoțiți de păpușele de degete, confecționate de ei împreună cu bibliotecarul.
- Tinerii cu CES de la Filiala „Maramureș” au avut parte de povești terapeutice, coordonate de către psihologul Svetlana Sârbu de la Centrul Prietenos Tinerilor din sectorul Botanică, Chișinău. Poveștile au fost redată prin mimarea unor gesturi și acțiuni ce definesc unele personaje. Poveștile terapeutice transmit întotdeauna un mesaj bine definit și au un scop precis de vindecare. Acești copii au reușit să participe la teatralizarea unor scene din povești și au creat cărți cu benzi desenate.
- La Filiala „Transilvania” copiii au învățat să discearnă înțelepciunea poveștilor despre lume, familie, prietenie s.a. Aceștia au descoperit eroii îndrăgiți din povești, dar a contat și felul în care a fost spusă o poveste, deoarece programul a oferit copiilor atât rolul de ascultător, cât și de actor, participând la prezentarea eroilor.
- Filiala „Alba Iulia” a contribuit și a susținut acest program prin organizarea unor activități interesante pentru a bucura cât mai mulți copii dornici de a descoperi miraculoasa lume a poveștii. În scopul înscenării poveștilor s-a lucrat minuțios cu textul, repartizarea rolurilor, dar și confecționarea păpușilor. Copiii au făcut cunoștință cu povestea într-un mod deosebit, interactiv și fiecare dintre ei a avut posibilitatea să fie eroul principal.

Copiii de la Filiala „Târgu-Mureș” au fost încurajați să comunice, să empatizeze, să socializeze și chiar să participe la interpretarea rolurilor alături de bibliotecar.

În cele 11 filiale ale BM au fost teatralizate povești în interpretarea copiilor împreună cu bibliotecarii. Poveștile au contribuit enorm la educația copiilor, clădind caractere puternice, însuflând curaj și principii morale înalte, fără a neglija iscusința și înțelepciunea. Contează foarte mult să citim copiii povești, care să-i învețe cât de important este să fii bun, onest, sincer și generos cu cei din jur. O poveste bine aleasă influențează pozitiv și constructiv caracterul celor mici. Povestea îi transpune în lumea magică pe care ei o îndrăgesc atât de mult. Prin intermediul cuvântului artistic are loc educarea, informarea și formarea lor.

CONCLUZII

Motivele pentru care trebuie să le citim copiilor povești sunt multiple: cultivarea gustului pentru lectură, dezvoltarea atenției, memoriei, îmbogățirea vocabularului, stimularea imaginației, formarea deprinderilor de comunicare, oferirea valorilor și modelelor de acțiune etc. Important în acest program este faptul că copiii dețin concomitent rolul de ascultător, de cititor și de actor, că sunt puse în aplicare abilitățile lor. Poveștile îi învață pe copii să diferențieze binele de rău, adevărul de minciună, frumosul de urât, valorile de nonvalori.

În ceea ce privește cititorul în formare, s-a constatat că lectura dezvoltă abilități lingvistice vitale și, implicit, ajută la dezvoltarea cerebrală. Pentru ca informațiile citite să rămână în memoria copilului, este important să vorbim cu el despre lecturile sale, să îl încurajăm să folosească aceste informații în jocurile sale și să țină un jurnal al lecturii, or, cultura lecturii, gustul pentru citit se formează în timp și rămâne pentru toată viața.

Activitățile, acțiunile organizate pentru copii la BM cu scop de dezvoltare a culturii lecturii sunt în concordanță cu recomandările de promovare a lecturii, elaborate de experții Programului Național LECTURACENTRAL:

1. Încurajați-i pe copii să citească cărțile de care se bucură cu adevărat cel puțin 30 de minute pe zi. Copilul dvs. va fi probabil mai absorbit de cartea aleasă de el însuși decât de cea care-i este impusă.
2. Oferiți stimulente pentru cititorii reticenți. De exemplu, dacă copilul dvs. se bucură de un joc sportiv, condiționați plecarea la meci dacă efectuează „lectura zilnică”.
3. Faceți din lectură un act social. Stabiliți o oră anumită în timpul zilei când toți membrii familiei se adună și citesc singuri sau citesc prin rotație cu voce tare aceeași carte.
4. Conectați lectura la excursiile de familie. Dacă vă duceți copiii la un acvariu, luați în considerare citirea unei cărți despre pești sau ocean cu ei mai târziu, în acea zi sau cu anticipație. Excursia poate ajuta la poziționarea lecturii într-un context mai larg.
5. Încurajați-vă copilul să citească semnele stradale în timpul excursiilor de familie, semnele și etichetele articolelor din magazin etc. Oriunde vedeți cuvinte, încurajați copilul să citească!
6. Expuneți-vă copilul la mai multe tipuri de literatură!
7. Alăturați-vă unei campanii de lectură de vară la biblioteca locală!
8. Încurajați copilul să citească unui prieten sau unui membru al familiei.

Pe această cale ne adresăm către toți membrii comunității să persevereze în arta cititului, să-și educe copiii în spiritul cultului cărții, să se dedice permanent cititului, care este cea mai inteligentă formă de petrecere a timpului liber și să nu uite faptul că totul începe de la poveste.

Secvențe din cadrul Programului „Să reauzim povestea”

2.4. Concursul de lectură „Bătălia cărților”

Literatura se face prin cultură, iar cultura prin lectură.

SENECA

Cert este că un cititor pasionat va căuta permanent drumul spre bibliotecă, știind foarte bine că doar aici va putea să-și alimenteze setea de literatură. Un cititor elevat va căuta să descopere cât mai mulți autori importanți din universul chemător al cărților. Un cititor cultivat va ști să discearnă din miile de titluri de pe rafturile bibliotecii pe cele mai reprezentative. Pornind de la aceste repere BM „B.P. Hasdeu” a inițiat și a înaintat pentru desfășurare de durată, pentru copii și adolescenți, un concurs de lectură care să cuprindă cea mai pașnică confruntare, una intelectuală – concursul de lectură „Bătălia cărților”.

„Se spune că numai cititorii desăvârșesc opera și închid lumea pe care aceasta o deschide, dar fiecare (cititor) o face într-un mod diferit”, afirmă conf. univ. dr. Mariana Marin, în monografia *Didactica lecturii: Interacțiunea elev-operă literară din perspectiva atitudinilor și valorilor literar-artistice*.

Este relevantă această remarcă, dacă facem o retrospectivă a cinci ani de promovare a lecturii de către BM „B.P. Hasdeu”, amintindu-ne cum prin 2015 a luat startul un foarte interesant și eficient concurs de succes, realizat în parteneriat cu Biblioteca Județeană „O. Goga” din Cluj. Genericul vorbește de la sine – „Bătălia cărților”. Concursul este adresat copiilor ce întrunesc vârsta de 11-14 ani și adolescenților cu vârsta de 15-18 ani, în ideea de a-i atrage spre lectură, de a le stimula gustul pentru cuvântul scris, de a promova cărțile de valoare a literaturii contemporane pentru copii și adolescenți și preferința pentru lectură în afara bibliografiei școlare. Prin acest concurs se promovează cărțile de valoare destinate celor două categorii de vârstă. Unul dintre obiectivele urmărite este însușirea de către participanți a competențelor de lectură: înțelegerea textelor literare, capacitatea de a reflecta asupra acestora, de a formula opinii, argumente și interpretări proprii în

scris, prin întocmirea unei fișe de lectură, și oral, în cadrul unei dezbateri.

Conceptul acestui concurs prevede lecturarea a zece titluri de carte propuse de organizatori, întocmirea unor *Fișe de lectură*, completarea *Carnetului de lectură* prin acordarea de punctaj fiecărui titlu citit, precum și proba finală *Convinge-mă să citesc*. Concursul se desfășoară în trei etape: prima este lecturarea și promovarea celor 10 cărți și completarea fișei de lectură în perioada martie-octombrie; a doua etapă prevede evaluarea fișelor de lectură (luna noiembrie) și cea de-a treia etapă este susținerea unei pledoarii despre cartea preferată din listă, argumentând prin comentării și reflecții proprii de ce trebuie citită această carte (luna decembrie).

La prima etapă a concursului, perioada martie-octombrie, filialele BM desfășoară acțiuni de informare și promovare a cărților, motivează și îndrumă copiii și adolescenții să citească și să participe la concurs. În șirul activităților organizate de către filialele BM se înscriu: prezentări de publicații, ore de lectură, discuții /dezbateri. Activitățile de promovare se desfășoară de către bibliotecari într-un format inedit, foarte inspirat, la care filialele se antrenează într-o competiție creativă de prezentare a unei cărți, astfel dovedind inspirație și profesionalism. Cărțile intrate în concurs pentru cele două categorii de vârstă sunt intrigante prin tematică și artistism. Timp de câteva luni consecutiv (martie-octombrie) participanții se concentrează pe lecturare, reflecție și sinteză a celor citite, astfel ajutându-i să înțeleagă textele, să-și formuleze opiniile, să găsească argumente pro și contra, să interpreteze un text, să completeze fișa de lectură, obținând diferite competențe, inclusiv competențe evaluative.

În urma probei de evaluare a fișelor de lectură foarte îngrijit completate, cu propoziții bine structurate, cu analize comparative de conținut și a centralizării punctajelor de către membrii juriului, sunt selectați câte 10 participanți din ambele categorii de vârstă. Juraților le vine greu să evidențieze semifinaliștii, deoarece toți cei care ajung la această etapă sunt copii foarte buni. Iar dintre aceștia

trebuie selectați doar 10, care să participe în etapa următoare și să concureze între ei, pentru a identifica meritele, succesul obținut prin muncă a *Cititorului anului*. De la an la an copiii sunt tot mai pregătiți, cu o atitudine foarte serioasă și dornici să se dueleze în lecturi.

Următoarea etapă a concursului este dezbaterea *Convinge-mă să citesc*, unde fiecare dintre participanți, optează pentru o anumită carte din lista citită, care este și cartea preferată și susține o pledoarie, în modul cel mai inedit și creativ, după care răspunde la întrebările juriului și ale colegilor de competiție. Prin discursurile lor, participanții dau dovadă de o bună artă oratorică, de o formă impecabilă de exprimare, de ținută scenică, concludență, consecutivitate, toate acestea formând rezultate și succese. E notabil faptul că o bună parte din participanți au devenit deja adevărați ambascadori ai cărților, fiind și concurenții edițiilor precedente, manifestând, astfel, perseverență și insistență.

Pe lângă faptul că prezintă câte un discurs bine argumentat, copiii mai demonstrează că pot improviza, își manifestă și abilitățile creative – unii pentru a interacționa și a fi mai convingători s-au prezentat în costumații speciale, reprezentând un erou din cartea preferată, ceea ce nu este o cerință a concursului. Totodată, s-a observat că atât copiii cât și adolescenții sunt sensibili la anumite valori general-umane, precum ar fi viața, dragostea, familia ș.a.

Pe parcursul tuturor edițiilor ierarhia între concurenți a fost stabilită de un juriu competent, din care au făcut parte dr. Mariana Harjevschi, director general al BM „B.P. Hasdeu”; regretatul Vlad Pohilă, scriitor, ziarist; Maria Pilchin, cercetător literar, membru al Uniunii Scriitorilor din Republica Moldova; Victoria Fonari, dr. conferențiar, membru al Uniunii Scriitorilor din Republica Moldova; Lidia Grosu, scriitoare, profesor universitar, membru al Uniunii Scriitorilor din Republica Moldova; Elena Taragan, bibliotecar, Secția studii și cercetări, BM „B.P. Hasdeu”. Juriul a avut misiunea nobilă de a desemna laureații premiilor: *Cea mai bună pledoarie pentru carte*, *Cea mai bună fișă de lectură*, *Cea mai bună fișă de lectură pentru Cartea anului*, *Cititorul anului*. Baremul de

notare a avut la bază următoarele repere: originalitatea exprimării, argumentarea, încadrarea în timp, utilizarea termenilor literari. La cea de-a IV-a ediție evaluarea concurenților în etapa finală a fost diferită de cele anterioare. Dorindu-se o schimbare, juriul a optat pentru desemnarea premiilor pentru *Cititorul exeget*, *Cititorul creativ*, *Cititorul proactiv*, *Cititorul anului*.

Evaluarea se realizează prin probe care să acopere atât abilitățile de exprimare orală, cât și pe cele de exprimare scrisă în receptarea textelor prin diverse metode. Concursul pune accentele pe însușirea unor noi competențe de lectură: interpretarea textelor artistice, reflectarea pe marginea acestora, exprimarea ideilor, gândurilor, argumentarea propriilor păreri, toate fiind incluse în obiectivele stipulate. Concursul atrage un număr mare de cititori bine pregătiți pentru o competiție literară. Dornici de a intra în această bătălie intelectuală și de a-și demonstra aptitudinile de fiecare dată sunt mulți, dar ajung în semifinală mai puțini, doar 10 concurenți, dar foarte buni, confirmând dorința redescoperirii lecturii ca o plăcere.

Concursul s-a bucurat de susținerea partenerilor: Direcția cultură a Primăriei Municipiului Chișinău, Biblioteca Județeană „Octavian Goga” din Cluj, editurile „Cartier”, „Știința”, AO „IREX Moldova” și Programul Novateca. Ținem să apreciem faptul că fără sprijinul acestor instituții concursul nu ar fi luat o asemenea amploare și nu ar fi fost atinse obiectivele propuse.

Cu toate că există o diversitate mare de tentații și preocupări, cititorii nu participă doar o singură dată, dând dovadă de perseverență și spirit de lectură competitiv, devenind adevărați ambascadori ai lecturii. Aceștia sunt cei mai activi și dornici de noi emoții, pe care să le trăiască împreună cu eroii noilor cărți propuse spre lectură. Astfel juriul a putut urmări creșterea lor de la an la an: experiența pe care au acumulat-o în materie de limbaj, nivel de gândire, abilități oratorice, capacitatea de a convinge.

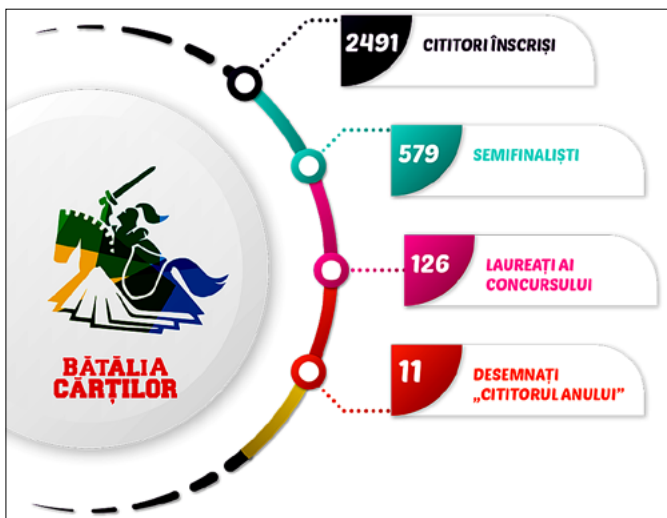
Un moment foarte frumos din istoria concursul de lectură „Bătălia cărților” este evenimentul de la 14 aprilie 2016, când Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu” i-a găzduit pe *Cititorii anului*

Deținătorii titlului „Cititorul anului”

Anul	Categoria copii	Categoria adolescenți
2019	Amelia COTOROBAI LT „Ion Creangă”, Filiala „A. Donici”	Marius-Sebastian BABUȘ Liceul de Creativitate și Inventică „Prometeu Prim”, CAIE
2018	Daniel LUCHIAN LT „Hyperion”, Filiala „Târgoviște” Andreea LAZU LT „Orizont”, Filiala „Ovidius”	Diana DAMIR LT „Gaudeamus”, Filiala „Transilvania”
2017	Victor LUCA LT „Ion Creangă” Filiala „A. Donici”	Olga MOROZAN LT „M. Eminescu”, BC
2016	Andreea LUPAN LT „M. Eminescu”, CAIE	Anastasia BEZRUCIO LT „M. Eminescu”, CAIE
2015	Cristian MUSTAȚĂ LT Grătiești, Filiala „O. Ghibu”	Adrian NASTAS LT „Ion Creangă”, Filiala „A. Donici”

2015 din Chișinău și Cluj-Napoca. Finaliștii chișinăuieni și clujeni și-au împărțit impresiile despre cărțile citite, au pus în discuție diverse aspecte ale concursului: lista titlurilor/autorilor, organizarea finalelor, promovarea concursului, jurizarea ș.a., au venit cu idei și propuneri de îmbunătățire. Premianții clujeni au avut posibilitatea de a vizita cele mai atractive obiective turistice din Chișinău. De asemenea, Biblioteca Municipală și-a onorat promisiunea, organizând, în luna iunie 2016, pentru finaliștii primei ediții a concursului, o excursie în orașul Cluj-Napoca. Câștigătorii „bătăliei” au avut ocazia să viziteze diverse și frumoase obiective turistice ale celui mai fascinant oraș. Participanții au trăit emoții imense în timpul vizitei în această urbe istorică și au simțit, totodată, susținerea și încurajarea de a participa și la următoarele ediții.

La fiecare ediție numărul de participanți se menține aproape constant, ceea ce denotă faptul că concursul are priză la cititori. Acest fapt se datorează rolului bibliotecii în promovarea lecturii și

lucrului individual cu cititorii. Este adevărat că numărul de cititori înscriși inițial la concurs este mai mare, dar spre final ajung numai cei care dau dovadă de curaj, perseverență, ambiție sănătoasă și inspirație. Unul din motivele pentru care numărul participanților este în scădere ar fi că mulți dintre ei, chiar citind cele 10 cărți, refuză să completeze fișele de lectură, care este o componentă obligatorie a concursului, pentru a trece la următoarea etapă. Un alt motiv este că nu toți sunt motivați să citească întreaga listă de cărți incluse în concurs sau sunt rezervați în capacitatea de a susține proba *Convinge-mă să citesc!*

Impresiile laureaților la concurs sunt dintre cele mai inspirare și frumoase. Ei sunt foarte impresionați și mulțumiți de faptul că au participat la această duelare numită „Bătălia cărților”.

„Consider că *Bătălia cărților* este un concurs captivant care promovează lectura în rândul copiilor și adolescenților. Din prima etapă participanții își impun punctul de vedere prin fișe de lectură pentru fiecare carte, iar cei din etapa a doua – cei mai buni din cei mai buni – conving juriul, adversarii și audiența din sală că romanul lor preferat merită să fie citit, dând dovadă de calități ale viitorilor oratori și critici literari. Chiar și dacă nu trecem de prima etapă sau nu luăm locul așteptat din cea de-a doua, acumulăm experiență și ne putem

aduna mari forțe pentru anul viitor. Îmi place că acest concurs este pe o perioadă lungă de timp, astfel nu există o mare presiune pe participanți. Apreciez juriul și organizatorii pentru timpul acordat în dezvoltarea analizei critice, oratoriei, vocabularului, obiceiului de a citi și multe altele printre copiii și adolescenți”

*Andreea LAZU,
LT „Orizont”, Filiala „Ovidius”*

„Era o primăvară frumoasă al anului 2019 când am aflat de acest concurs literar *Bătălia cărților*. Era un titlu atrăgător așa că, din primă clipă, am înțeles că aș vrea să particip și să obțin noi experiențe. Sincer, nu m-am așteptat ca textele selectate să fie într-atât de interesante, erau cărți ale scriitorilor străini, cu diverse premii și impresii frumoase, astfel încât a fost relaxantă și, desigur, foarte interesantă acea vară, datorită acestor minunate istorii. Acele trei luni s-au scurs rapid pe ceasul vieții mele. Îndrăznesc să menționez că deveneam mult mai interesată de cărți, decât de însăși competiția, lucru care, consider eu, a avut doar un efect pozitiv pentru următoarea etapă. Toamna a sosit repede și venise momentul să aflui dacă voi intra în finala concursului. Cu multe emoții, fluturași și zâmbete pe buze, am sosit la bibliotecă unde urma să aibă loc finala concursului, ziua decisivă. *Bătălia cărților* e concursul care poate să-ți ofere nu doar șansa de a deveni Cititorul Anului, dar și posibilitatea de a petrece un timp frumos alături de cărți și a obține noi experiențe. Sunt extrem de mulțumită că viața mi-a deschis ușa spre o asemenea oportunitate, pe care o poți obține și tu!”

*Amelia COTOROBAL,
LT „Ion Creangă”, Filiala „A. Donici”*

„După părerea mea, concursul *Bătălia cărților* este o adevărată aventură prin lumea lecturii. Când am aflat pentru prima dată despre această competiție, ideea, de a citi 10 cărți într-o perioadă de timp, m-a captivat. Completarea fișelor de lectură era ceva nou pentru mine, dar ceva ce mă făcea mai atentă în timpul lecturii și îmi oferea mai mult suport pentru gândire după finalizarea unei cărți. În pofida faptului că erau doar 10 romane, pot afirma cu siguranță că fiecare își merita locul în lista cărților și, de aceea, mi-a fost foarte dificil să aleg un singur roman pe care să-l recomand în finală publicului. Sunt

recunoscătoare acestui concurs pentru că m-a învățat „să citesc”, organizatorilor pentru oportunitatea de a gusta cărți bune și juriului pentru încrederea acordată.”

*Anastasia BEZRUCICO,
LT „M. Eminescu”, CAIE*

„Concursul mi-a fost propus de mama și, fiind terifiat de monotonia ce mă înconjură, am acceptat. Surprins am fost de setea nestăvilă pentru a citi și, brusc, ziua părea mai productivă ca niciodată. Cotlonul bunicii nu era acum un simplu loc ferit de arșița verii, ci umbra unui robust cedru roșu, ascunziș al bietului naufragiat adolescent Brian, considerat a fi un Robinson Crusoe modern din cartea *Toporișca* de Gary Paulsen. Arcul colorat ce se ivea pe cer după ploaia ciobănească, era mai mult decât un curcubeu... devenind o șansă de a începe jocurile bucuriei împreună cu *Pollyanna* lui Elenor Porter. Adevărata încercare începe odată cu „bătălia”, moment în care folosești cunoștințele adunate pentru a-ți revendica locul câștigător și pentru a demonstra că inteligența și perseverența te pot conduce spre succes”.

*Daniel LUCHIAN,
LT „Hyperion”, Filiala „Târgoviște”*

În concluzie, acest concurs nu este o „bătălie” ușoară. Însă rezultatele ne-au întărit convingerea că, participând la acest concurs, copiii și adolescenții își îmbunătățesc competențele de lectură, de înțelegere a textelor literare, capacitatea de a transmite impresii, de a formula opinii, argumente și interpretări proprii, iar biblioteca menține cartea și lectura în atenția tinerei generații. În cadrul concursului nominalizat sunt propuse spre lectură capodopere ale literaturii universale ce tratează, în mare parte, tema maturizării și a formării unei personalități. De aceea, tinerii cititori sunt îndemnați să le lectureze, acestea fiindu-le de mare folos în crearea unei personalități integre.

Nu este ușor să participi la această competiție literară, care promovează cărțile de valoare, dar care nu fac parte din programa școlară. Și condițiile concursului sunt destul de complexe: aici își dau întâlnire cei mai buni dintre cei mai buni copii și

adolescenți, cu pregătiri suplimentare și cu alte lecturi serioase în spate. Credem, că și cărțile propuse spre lectură sunt tocmai cele care pasionează cititorul. Cărțile din toate edițiile acestui concurs sunt frecvent căutate de cititori. Aceasta ne-o confirmă bibliotecarii aplicând metoda lor de observație, dar și „Topul lecturii” care se efectuează frecvent la BM, utilizând *Modulul circulație*, ne dă un rezultat la fel de îmbucurător.

Concursul „Bătălia cărților”, afirmat deja în cei cinci ani de desfășurare, continuă cultivarea gustului pentru lectura de plăcere, întrunind, astfel, cititorul pasionat de lectură la cea mai pașnică și prestigioasă competiție intelectuală care este CITITUL de CARTE.

Secvențe de la Concursul de lectură „Bătălia cărților”

2.5. Cenacluri și cluburi literare – promotoare active ale lecturii

Cenaclurile și cluburile literare reprezintă un capitol important al vieții social-culturale, ședințele acestora fiind organizate conform criteriilor de vârstă și interes. Pentru cei curioși, clubul, cenaclul, cafeneaua literară sau un atelier de creație literară deschid calea spre a participa la ședințele acestora, oferind fericita ocazie de a te întâlni cu scriitori și cărțile lor, unde poți iniția o discuție cu ei, poți cunoaște biografia, operele și muzele din care se inspiră. De asemenea, aici poți afla răspuns la multe întrebări ce țin de secretele scriitoricești. Cei care au aptitudini de a scrie vor putea să pătrundă în tainele creației literare, iar aceste întâlniri de suflet le dau posibilitatea să-și citească încercările personale în arta scrisului. Textele citite sunt puse în dezbateri, la care vorbitorii analizează detalii legate de subiect, de personajele creațiilor prezentate etc. Astfel, participanții au posibilitatea să-și dezvolte gândirea analitică, care poate fi utilă atât pe plan personal, cât și profesional.

Întâlnirile în cadrul cluburilor/cenaclurilor este o frumoasă revelație, un prilej de comunicare, de recunoștință pentru aprecierea realizărilor literare. În special, este un exemplu pentru activitatea de creație a tinerei generații. La aceste întâlniri cititorii, condeierii începători, împreună cu invitații de onoare din tagma scriitorilor profesioniști și a oamenilor de artă consacrați își împărtășesc ideile cu privire la tendințele scrisului literar contemporan și aduc cu sine întreaga experiență și cunoștințele acumulate în timp. Acest mod de a interacționa, de a cunoaște cărțile bune și de a participa la schimbul de idei conduce cititorul spre profunzimi intelectuale.

Cluburile și cenaclurile literare realizează integral o serie de obiective concrete: valorificarea cărții și a actului de lectură, identificarea subiectelor noi în legătură cu realitățile actuale, intensificarea dorinței de a citi cărți și creații cu valoare autentică, aprecierea scripilor de talent, interferența ideilor expuse în literatura clasică și cea modernă. Rolul cluburilor și cenaclurilor literare

este esențial pentru înfăptuirea dezideratului social de conturare a unei comunități inteligente, iar inițiativele de promovare a lecturii continuă, pentru că lectura este cea care pune bazele unei gândiri creative, ce proiectează o mișcare interioară în care omul devine regizorul și actorul vieții lui. Este firesc ca fiecare bibliotecă să ofere cititorilor săi un spațiu prielnic pentru socializare, în care se discută subiecte importante din lecturi, se cimentează legătura dintre generații bazată pe un dialog sincer pe marginea experienței profesionale a scriitorului și deprinderile cititorului de a interpreta un text. Astfel, în cadrul celor 27 de filiale ale BM „B.P. Hasdeu” impactul comunitar al acestor entități cultural-literare a conturat relația dintre comunitatea socială și elita personalităților literare. În paginile următoare vom reflecta la modul concret activitatea unor cenacluri, cluburi sau ateliere de creație, ce-și află menirea în a reuni tinerii talentați și a le deschide porțile spre afirmare.

Cenaclul „Republica”

Cenaclul Republica este inițiat și moderat de Moni Stănilă și Alexandru Vakulovski. De-a lungul timpului acesta a avut ca invitați peste 60 de scriitori tineri din România, dar au participat și scriitorii tineri și foarte tineri din Chișinău, pe care Cenaclul Republica pariază. Pentru că este preocupat de literatura bună, a avut întâlniri și cu scriitorii de limba rusă, pe care i-a descoperit și i-a integrat în activitatea sa.

Moni Stănilă afirmă că... „nu fugim de alte manifestări artistice, așa că am avut întâlniri și cu regizori, artiști plastici, fotografi, muzicieni. Și, desigur, cu editori, librari, critici literari”.

Una din invitatele Cenaclului Republica – tânăra poetă Anastasia Palii, a avut o lectură publică în cadrul unei ședințe literare. „A fost emoționant, dar și util. Nu m-am așteptat ca publicul să fie atât de liniștit, credeam că vor fi reacții mai diverse”, spune Anastasia.

Cenaclul Republica colaborează și cu alți conducători de cenacluri sau cluburi. Este un schimb de idei, o coagulare a eforturilor creative, prin care se ajunge la un numitor comun în ceea ce

privește direcția de orientare a tinerelor talente din arta scrisului. La ședințele Cenaclului Republica, atunci când textele literare sunt supuse unor analize exhaustive, se admite critica constructivă, în baza argumentelor.

Salonul „Ceiul de la ora patru”

Filiala „Transilvania” vine cu experiențe inedite în desfășurarea unor activități memorabile și reiese dintr-o necesitate stringentă de a atrage adolescenții spre lecturi valoroase, spre muzică și poezie bună. În era invadată de Internet și tehnologii informaționale, adolescenții nu savurează cu ochii paginile inedite ale cărților mai vechi și mai noi, de aceea Salonul „Ceiul de la ora patru” vine cu idei noi de lectură și discuții despre cărți și arte. Participanți activi în mare parte sunt elevi de la Liceului Teoretic „Gaudeamus”, dar și din alte instituții de învățământ. Prin acest Salon se propune de a contribui la dezvoltarea gustului pentru lectură și cunoaștere, totodată, de a face din lectură o tradiție.

În activitatea de 15 ani, la „Ceiul de la ora patru” au fost organizate numeroase întâlniri cu scriitori, actori, pictori. Liceenii au învățat multe lucruri interesante din diferite domenii ale vieții culturale. De o importanță specială sunt considerate alcătuirea exegezelor, scrierea eseurilor pe diferite teme. Participanții au fost implicați și în activități de moderare, învățând să-și structureze o agendă a unui eveniment, concurând între ei cu recitaluri, exegeze, prezentări artistice de o ținută excelentă.

Salonul mai are la activ diferite expoziții de desene pe marginea cărților citite, concursuri de eseuri și exegeze, concursuri de colinde, prezentări de carte, lansări de carte, rezumatul cărților, monologuri. Liceenii de la Salonul de lectură au elaborat revista „În oglindă” care cuprinde integral activitatea timp de un an școlar cu fotografii, texte și opinii. „Nu am găsit o altă modalitate de a-i motiva să citească, decât încercând să-i aduc la acest cenaclu. Or, ceea ce se întâmplă aici este o veritabilă lecție de literatura română”, susține Alexandra Tănase, profesoară și moderatoarea Salonului.

Așadar, Salonul de lectură „Ceiul de la ora patru” oferă un spațiu decent de exprimare literară atât tinerilor cât și scriitorilor consacrați, punând accent pe experiența acestora din urmă, dar mizând pe imaginația, creativitatea și energia primilor, în speranța că unii dintre cei care ajung la Salon vor avea într-o zi curajul să aducă acel suflu nou de care se simte nevoia în acest moment în literatura din Basarabia. Uneori Salonul de lectură se transformă într-un atelier literar care oferă cadrul și spațiul necesar discuțiilor despre literatură unde sunt acceptați toți cei care doresc și pot să pună umărul la descoperirea tinerilor cu talent literar.

Atelierul de scriere creativă „Vlad Ioviță”

O comunitate literară se întrunește la Atelierul de scriere creativă „Vlad Ioviță”, unde se învață lucruri fundamentale pentru a deveni scriitor. Inițiatorul și conducătorul atelierului este scriitorul Dumitru Crudu. Atelierul literar „Vlad Ioviță” are loc în fiecare sâmbătă, la Sediul Central al BM „B.P. Hasdeu”.

Pentru a-și ascuți penițele, debutanții, tinerii preocupați de arta scrisului, audiază cursuri de proză și poezie de la profesioniști de pe ambele maluri ale Prutului, iar textele scrise aici văd lumina tiparului în paginile unor antologii. Cei care le dezvăluie secretele meseriei sunt, de exemplu, invitații din România Simona Popescu și Radu Vâncu, prozatorul Anatol Moraru din Bălți și scriitorii Dumitru Crudu, Moni Stăvilă și Alexandru Vakulovski din Chișinău. Cursanții sunt elevi de liceu, studenți sau absolvenți de universitate din Republica Moldova și din România, care s-au afirmat la cenacluri și ateliere sau pe paginile revistelor literare.

Modalitățile de funcționare ale acestui merituos atelier sunt diverse, incluzând și tabere de creație, obiectivul central al cărora este să ridice gradul de profesionalism și să ajute la creșterea responsabilității tinerilor față de cuvântul scris și față de societate.

„Ecolectura”

„Așa cum fiecare dintre filialele Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu” caută să se distingă cu ceva special în activitatea de

promovare a cărții și lecturii, dar nu numai, cartea de vizită a Bibliotecii „Târgoviște” rămâne a fi exprimată prin *Ecolectura*”, susține Liliana Juc, șef filială. Întotdeauna ne dorim cărți bune și lecturi de calitate, promovarea unei literaturi de calitate și valorizarea operelor meritoase. Acest lucru, la Filiala „Târgoviște” se face grație clubului „Biblioterapie”, care mai târziu, își schimbă denumirea în „Ecolectura”, fiind astfel, mai aproape de conceptul pe care îl are în sine – cultivarea și promovarea unei tradiții de a citi *eco*.

Acesta a fost inițial un serviciu de cultură și recreere, destinat adulților și inițiat pe data de 27 octombrie 2017. Scopul stabilit consta în schimbul de cunoștințe socio-culturale, geo-istorice, interculturale, interdisciplinare și transdisciplinare pentru promovarea literaturii în toată diversitatea ei. Obiectivele prin care biblioteca și-a propus să realizeze scopul enunțat constau în punerea în circuit a marilor opere, explorarea și proiectarea lor în experiența de viață profesională și personală.

„Evident e faptul că atunci când prestezi un club pe care îl dorești drept *cartea de vizită a bibliotecii*, acesta necesită timp, investiție morală, iar ajustarea adecvată a spațiului, crearea unor detalii, accesorii, devin și ele parte a complexității, accentua Liliana Juc, șefa filialei. Și tot ea afirmă că „în cazul clubului „Biblioterapie” ne asumăm responsabilitatea de a crea un spațiu zen, ne angajăm într-o misiune dificilă, dar cu atât mai plăcută, de a crea un cadru reconfortant, care motivează, inspiră, creează dispoziție de lucru, or menirea noastră era și rămâne de a aduce puterea tămăduitoare a cărții și invocarea la *Ecolectură*”.

Interesantă, reprezentativă și demnă de urmat pare această experiență creată de adevărați profesioniști, care ne oferă cu generozitate, ca suport, o trecere în revistă a volumelor propuse spre a fi niște *ecolecturi*. Toate ședințele cu discuții literare au reușit să fidelizeze participanții, să incite curiozitatea cititorilor, să pună în circuit opere valoroase, motivând bibliotecarele de la „Târgoviște” să edifice o tradiție – cea de a face *Ecolectură*.

Clubul de lectură „Devoratorii de cărți”

Despre un alt model de promovare a cărții și lecturii povestește Lilia Gamarța, șefa Filialei „Ștefan cel Mare”, care lansează invitația de a afla istoricul Clubului de lectură „Devoratorii de cărți” în cadrul ședințelor organizate la biblioteca din sectorul Botanica.

Carlo Goldoni spunea: „Un om cu o carte bună în mâini nu poate fi niciodată singur”. Lectura are o importanță deosebită în viața noastră, întrucât aceasta poate fi un mentor în dezvoltarea psihologică și intelectuală a omenirii. Astfel, de cele mai multe ori, în perioada adolescenței, tânărul își formează pe deplin personalitatea, modul de a gândi și a acționa. Lectura este cu siguranță o necesitate tocmai pentru că lărgeste orizontul minții și al sufletului, stabilește bazele unei gândiri creative ce proiectează o mișcare interioară în care omul devine regizorul și actorul propriei vieți. Cu acest scop, la 26 octombrie 2016, la Filiala „Ștefan cel Mare” s-a dat start unui nou Club de lectură numit „Devoratorii de cărți”. În cadrul acestui club s-au lecturat diverse titluri de carte românească, precum și literatură universală. La acest club participă elevi din diverse licee, cu vârste cuprinse între 14 și 19 ani. Invitații acestei activități au fost scriitori, psihologi, oameni de știință, care au discutat despre tematici stabilite din timp. Întâlnirile au avut loc sistematic, câte o ședință în fiecare lună.

Clubul de lectură inițiat a ajutat tinerii să se descopere, să trăiască diferite experiențe de viață, să facă alegeri și să ia decizii împreună cu personajele. Discuțiile s-au bazat pe lecturi prestabilite, precum și pe studii de caz care i-au pregătit pe elevi pentru o viață reală. Membrii Clubului au afirmat că merită să lecturezi alături de alți oameni și să discuți împreună subiectele propuse. Pentru unii, lectura e considerată o activitate solitară, dar nu și pentru grupul devoratorilor de carte, fiindcă aceștia vedeau textul și din perspectiva altcuiva – un mod de a-l cunoaște pe cel de lângă tine. În cadrul Clubului de lectură „Devoratorii de cărți”, participanții s-au deosebit prin dorința de a citi cât mai multe cărți, aflând lucruri neobișnuite, lucruri pe care au dorit să le trăiască, întâmplări și locuri pe care au reușit să le cunoască, dar și prin aptitudinea de

a comunica într-o formă literară tot ceea ce au aflat. Astfel, elevii au devenit mai ambițioși, propunându-și să reușească în viață, să învețe să privească lucrurile din mai multe unghiuri, să transpună imaginarul din cărți și să devină astfel mult mai deschiși față de semenii lor. Profesorii susțin că elevii care au participat la acest Club se deosebesc prin comportament, vocabular, gândire și devin mult mai apropiați de bibliotecă, valorificând multitudinea de comori pe care o deține aceasta.

„Clubul Poetilor Desculți”

La Biblioteca „Onisifor Ghibu”, activează „Clubul Poetilor Desculți”, care vine să susțină și să promoveze artiștii tineri, oferind spațiu și timp pentru autoafirmare. În mod special, sunt atrași tineri creatori de poezie, pictură, muzică, și actorie. În timpul ședințelor se creează o atmosferă plină de emoții vibrante, plină de fraze cu metafore ascunse, uneori și pe strune de chitară însoțite de lucrări plastice. Oricine poate participa și beneficia de comunicare cu tineri talentați, de a se asocia cu poezia, muzica, pictura tinerilor și de a prezenta creațiile proprii. Membrii acestui Club sunt cei care simt ritmul artelor frumoase, dornici să-și înșire creațiile pe o foaie de hârtie și să le pună în discuție, să primească aprecieri, critici, dar și încurajări de a merge pe acest făgaș îndrăzneț. Biblioteca „O. Ghibu” a reușit în timp să editeze două publicații ale tinerilor debutanți. În aceste cărți se poate urmări și evoluția participanților în scrierile lor poetice.

Clubul „Tinere talente”

De o longevitate impresionantă se bucură Clubul „Tinere talente” de la Filiala „Ovidius” a BM „B.P. Hasdeu”, care activează în baza Concursului de Creație al Tinerei Generații „Ars Adolescentina”, inițiat de Radio Moldova și desfășurat cu diverși parteneri din Republica Moldova și din România. Acest maraton al creativității se desfășoară în mai multe etape: poezie, proză, muzică, eseu, artă plastică și se încheie, la sfârșit de an cu un concurs de interpretare a colindelor, care se desfășoară în incinta bibliotecii și răsună

de voie bună, căci aceasta este cununa activității desfășurate peste an. La acest Club au răsunit poeziile tinerilor poeți, au fost citite fragmente de proză semnate de ei, au fost lansate cărțile lor de debut (Cristina Vlah, Cristina Popovschi, Doina Strulea, Crina Popescu și alții). De asemenea au fost ascultate piese compuse de adolescenți, unii reușind să le editeze pe un CD (Natalia Croitoru). De un viu interes se bucură expozițiile de artă plastică cu cele mai reușite lucrări executate în ulei, acuarelă, guașă, tempera de către tinerii creatori din republică. Anual Concursul reunește sute de participanți, „Ars Adolescentina” fiind o pistă de lansare a lor în lumea miraculoasă a creatorilor de valori. Clubul „Tinere talente” a fost inițiat în anul 2007. Scopul acestui club este de a promova tinerii creativi prin intermediul lecturii, picturii, tradițiilor populare.

Cenaclul literar „Magia cuvântului”

Cenaclul literar „Magia cuvântului” are loc la Biblioteca Centrală și se adresează elevilor, în special, celor din ciclul liceal; studenților Facultății de Litere, Universitatea de Stat din Moldova; profesorilor de limba și literatura română. În timp și-a dezvoltat un parteneriat fructuos și cu toți cei interesați de literatură, artă, cultură din întreaga republică. În cadrul ședințelor de cenaclu se optează pentru elucidarea creației scriitorilor, artiștilor plastici prin intermediul lansărilor de carte, meselor rotunde, conferințelor, recitalurilor. Dar, totodată, tinerii își dezvoltă abilități de interpretare a textelor artistice și participă la discutarea diverselor probleme de percepere a lecturii. Cenaclul „Magia cuvântului” contribuie la dezvăluirea talentelor în rândul tinerilor prin diverse activități culturale, îndrumați de conferențiarul universitar, scriitoarea Victoria Fonari.

Desigur, în activitatea tuturor filialelor BM desprindem practici și experiențe inedite de lucru cu opera scrisă, acestea fiind menite să instruiască și să cultive, atrăgând cititorul nu pur și simplu să citească, dar și să descopere, să analizeze, să se îmbogățească ca personalitate. Am apelat doar la câteva exemple, ele fiind mult mai

multe, pentru a ne convinge că bibliotecile, prin însăși menirea lor de a fi la dispoziția comunității prin serviciile și programele oferite, vin în întâmpinarea nevoii de informare, educare și recreere a cetățenilor. Aceasta își are temelie prin promovarea moștenirii culturale, a aprecierii realizărilor științifice, inovațiilor și artelor; organizarea de evenimente și servicii culturale; oferirea posibilității de exprimare culturală a tuturor artelor, ceea ce am și demonstrat, apelând la activitatea unor cenacluri, cluburi și ateliere de creație, la care ne-am referit mai sus, dar și cele care urmează mai jos.

Nr.	Denumirea	Grupul-tintă	Filiala
1.	Impresii din Viață și Cărți	18+	Biblioteca Centrală
2.	Atelierul Creativ Writing „Vlad Ioviță”	14+	Biblioteca Centrală
3.	Cenaclul Republica	20+	Biblioteca Centrală
4.	Magia Cuvântului	18+	Biblioteca Centrală
5.	Ecolectura	30+	„Târgoviște”
6.	Tinere talente	15+	„Ovidius”
7.	Clubul iubitorilor de poezie	14+	„Ovidius”
8.	Eminescu 2000	16+	„Ovidius”
9.	Clubul Poetilor Desculți	16+	„O. Ghibu”
10.	Troleibuzul 30	15+	„Ștefan cel Mare”
11.	Devoratorii de carte	11+	„Ștefan cel Mare”
12.	Orașul pierdut printre cărți	18+	„Ștefan cel Mare”
13.	Ceaiul de la ora patru	16-19	„Transilvania”
14.	Ne cheamă muza	10-17	CAIE
15.	Parada alfabetului	7+	„Codru”
16.	Prietenii cărții	7+	„V. Bielinski”
17.	Steliana Grama	13+	„L. Rebreanu”
18.	Adolescentul. Cartea. Lectura	14+	„I. Mangher”
19.	Universul cărții evreiești	50+	„I. Mangher”
20.	Comoara literaturii române	8-12 ani	„N. Titulescu”
21.	Veranda literară	7- 11	„M. Ciachir”

Nr.	Denumirea	Grupul- țintă	Filiala
22.	Сопілка Молдови	Toate vârstele	„L. Ukrainka”
23.	Открытая книга	45+	„M. Lomonosov”
24.	Пушкинский лекторий	14+	„M. Lomonosov”
25.	Самородок <i>Elegia</i>	40+	„M. Lomonosov”

Secvențe din activitățile desfășurate în cadrul cluburilor, cenaclurilor

2.6. Proiectul „Vreau să-mi citești”

Un copil care adoră să citească are, de regulă, părinți care au știut să-i insuflă această pasiune. Beneficiile cititului sunt cunoscute și atestate de numeroase studii și este normal să ne dorim copii care să privească lectura ca pe o activitate foarte plăcută și omniprezentă în viața lor. Din fericire, educarea unui copil căruia îi place să citească este chiar distractivă, relativ ușoară și plină de recompense. În acest sens, Biblioteca Municipală a prevăzut și a inițiat proiectul „Vreau să-mi citești”, pentru a spori atractivitatea lecturii prin dezvoltarea capacității de interrelaționare între părinți, bunici și copii. Este un proiect inedit, preluat de BM în baza parteneriatului cu Biblioteca Județeană „O. Goga” din Cluj și implementat în filialele ei.

O primă etapă în realizarea proiectului a constat în instruirea bibliotecarilor în cadrul „Atelierului de lectură și învățare intergenerațională”. Astfel, bibliotecarii implicați au dobândit competențe în gestionarea unor grupuri formate din trei generații (copii, părinți, bunici), în aplicarea diferitor tehnici speciale de lectură, metode de lucru individual și în grup, în pregătirea activităților, a feedback-ului constructiv, în motivarea celor trei generații pentru a învăța și lucra împreună asupra lecturilor. Următoarea etapă a presupus scanarea comunității: utilizatori, părinți, profesori, alte persoane interesate pentru selectarea participanților și întocmirea grupurilor.

Proiectul a demarat în cinci filiale ale BM: „Transilvania”, „Alba Iulia”, „Ovidius”, „N. Titulescu” și Codru. Utilizatorii (copii, părinți, bunici, membri a trei generații dintr-o familie, cu vârsta între 5 și 65 de ani) au participat la câte o serie de cinci ateliere de lectură intergenerațională. Fiecare dintre filialele participante a primit din partea direcției BM câte un obiect semnificativ realizat din pănuși de porumb, care a devenit mascota proiectului.

Proiectul a cuprins cinci ateliere educaționale, cu o durată de două ore, care s-au derulat săptămânal. Fiecare atelier a abordat câte un text specific, fie poezie, fie poveste, text științific, piesă literară

sau interviu. Important era ca să participe cinci familii constituite din bunici, părinți, copii. Astfel, proiectul își propunea să unească prin lectură trei generații și împreună să învețe tehnici de a lucra cu textul, pentru a înțelege mai bine conținutul lucrării. Era de dorit ca grupurile să fie alcătuite din copii de aceeași vârstă, să aibă aceleași interese.

La primele ateliere au fost stabilite regulile de grup de care s-a ținut cont pe tot parcursul proiectului: respectarea opiniei colegilor, toleranță, disciplină, punctualitate, ingeniozitate, creativitate, implicare activă, lucru în echipă. La întocmirea planurilor atelierelor s-a conlucrat cu părinții și bunicii, pentru a aborda subiecte interesante pentru toți – în așa fel ca fiecare actor să-și joace rolul său.

Copiii au rezolvat rebusuri, au desenat, au citit, au înscenat fragmente din povești, au adresat întrebări, au învățat cuvinte noi adunate în *Banca de cuvinte*, au împodobit *Copacul lecturii*, au completat *Calendarul sentimentelor*, au încărcat cu cărți *Coșul cu povești*. Părinții și buneii i-au ajutat, le-au dat sfaturi prețioase, au evocat frumoase amintiri din copilăria lor. Iar bibliotecarul a fost cel care a utilizat cele mai eficiente forme și metode de lucru cu textul, ceea ce a contribuit la înțelegerea textului și la formarea unui cititor bun.

La orele de lectură desfășurate în cadrul atelierelor au fost aplicate diverse modalități de lucru: metodă de dezvoltare a interesului pentru lectură, metoda cadrelor, microfonul magic, metoda celor trei C (CCC), metoda experiențelor respectând metodologia desfășurării lor, tehnica 3-2-1 (tronul sau scaunul autorului) etc. Utilizarea acestor metode de învățare și înțelegere a textului citit contribuie la activizarea și sporirea interesului, stimulând curiozitatea, creativitatea, gândirea critică, spiritul inovator și asigurarea unei activități educative în echipa de familie.

Temele abordate în cadrul atelierelor au fost diverse: *Anotimpurile*, *De ce sunt unic?*, *Sunt un pieton deștept*, *Bunele maniere*, *Prințul Miorlau* („Transilvania”); *Pisicile – animale deosebite*, *Corpul uman*, *Florile*, *Modul sănătos de viață*, *În sânul naturii* („N. Titulescu”); *Hai cu noi în Europa*, *Animal de companie*, *Citim*

împreună cu familia, Cum să afli de ce nu-i nimeni ca tine (Codru); Pâinea cu rouă, Călătorie în lumea simțurilor, Cum să fii o prințesă adevărată și cum să devii cavaler, Sistemul solar, Regele și degetul pierdut („Ovidius”).

Ca să dezvăluie mai bine tema *Sunt un pieton deștept*, Filiala „Transilvania” a apelat la specialiști, invitând la activitate ofițeri de la Inspectoratul de Poliție și ai Inspectoratului Național de Patrulare.

Participanții și-au expus opinia asupra acestor întâlniri, considerându-le foarte reușite, rămânând impresionați de noul model de lectură intergenerațional, subliniind importanța, utilitatea și impactul lui asupra celor mici, precum și importanța exemplului pozitiv din partea părinților și bunicilor. Proiectul *Vreau să-mi citești* este apreciat de cei mici și, în special, de adulți. Copiii s-au bucurat să fie împreună cu familia la bibliotecă și să lucreze asupra unui text. Iar cei maturi au deprins multe tehnici de lucru cu copiii asupra textului, pentru a-i ajuta pe cei mici să se dezvolte, să cugețe asupra celor citite și să pătrundă în conținut. Bibliotecarii s-au implicat activ și cu multă responsabilitate în realizarea proiectului, încercând să facă lectura mai atractivă, activitățile cât mai interesante și cu multă interactivitate, reușind să învețe și să adune trei generații la un loc.

Astfel, bibliotecarii celor cinci filiale, instruiți, pregătiți cu tehnici speciale de lectură și educație, au desfășurat 31 de ateliere de lectură, cu participarea a 49 de familii și au inclus 141 de persoane: copii, părinți, bunici.

Impresiile participanților:

„Proiectul intergenerațional *Vreau să-mi citești*, a fost ca o rază de soare ce a străpuns un cer înnegurat spre lumea lecturii. Datorită acestor ateliere noi, părinții, am conștientizat cât de importantă este lectura pentru formarea tinerei generații. Am conștientizat că, pe lângă cunoștințele pe care le obțin copiii din cărți, citindu-le, se formează o legătură specială între bunici, părinți și copii. De asemenea, copiii învață să-și valorifice calitățile, astfel reușind să ia decizii singuri și să-și găsească locul printre idei, gânduri, valori..., să-și

găsească locul în această lume. Împreună am găsit firul Ariadnei spre labirintul magic – Lumea cărților.”

*Familia CIOBANU,
cititori ai Filialei „Ovidius”*

„Proiectul intergenerațional *Vreau să-mi citești* a dus la formarea unei relații armonioase cu familia, consolidarea relațiilor între adulți și copii, stimularea dorinței copiilor de a se exprima sincer și corect, debarasându-se de timiditate, – e și cazul nepoțicăi mele, Andreea. În cele cinci ateliere organizate am reușit să cunoaștem mai multe tehnici de a lucra asupra unui text, de a ne juca cu textul pentru a fi mai bine înțeles, de a avea activități comune cu copiii.”

*Tamara MUNTEAN,
cititori ai Filialei „Transilvania”*

În concluzie, toate așteptările și doleanțele participanților de la acest proiect – cunoștințele noi, temele interesante, jocurile interactive, creativitatea, formarea unei relații armonioase cu familia, gândirea critică, exprimarea corectă și elocventă, consolidarea relațiilor între adulți și copii – au fost realizate. Participanții au conștientizat importanța lecturii ca sursă de cunoaștere și informare, precum și lectura ca mod de a petrece calitativ timpul alături de copii și nepoți, ceea ce asigură o educație de calitate.

Lectura este diferită în funcție de vârstă. Ceea ce poate să impresioneze un copil de 10 ani nu-l emoționează pe cel de 20 de ani, cu atât mai mult pe persoanele cu vârsta de 50 de ani în sus etc. Deși unii ar considera că trebuie să citească doar un anumit fel de literatură (și aici nu ne referim la romane istorice, science-fiction, polițiste, de dragoste etc.), ci la cărțile agreate din perspectiva categoriei de vârstă. La diferite etape ale vieții, oamenii care sunt pasionați de lectură, deseori citesc sau recitesc cărți pentru a înțelege, a cunoaște mai bine tema, ideea, subiectul în genere. Probabil din acest motiv susținem că un cititor crește pe puterea exemplului. Lectura intergenerațională dezvoltă creșterea atractivității lecturii prin dezvoltarea capacității de interrelaționare între părinți, bunici și copii. Astfel, cercul de viitori cititori poate fi extins.

Studiile recente indică faptul că părinții sau bunicii, adică familia, sunt cei care trebuie să insuflă copiilor, încă de timpuriu, pasiunea pentru carte și lectură, iar activitățile desfășurate în comun dezvoltă relații armonioase intergeneraționale între părinți, bunici și copii, acesta fiind și scopul urmărit de bibliotecari în organizarea programului respectiv.

Secvențe din cadrul Proiectului „Vreau să-mi citești”

2.7. Inițiativa comunitară „Citim Eminescu”

*Stinge-mi-s-or ochii mie
Tot deasupra cărții Sale.*

Grigore VIERU

Am lăsat spațiu obligatoriu și pentru Inițiativa comunitară *Citim Eminescu*, care ar trebui să fie o preocupare zilnică pentru toți consăngenii noștri, ce își alimentează spiritul din creația divină a Marelui Poet. În termenii lui Lucian Blaga, Eminescu scoate „cuvintele din starea lor naturală și le transpune în starea lor de grație”, imprimându-le lumină, pentru a-i servi drept călăuză în drumul spre ne-limitat, spre absolutul omului de geniu. Niciodată nu ne vom opri din a-l citi.

La 15 ianuarie, de ziua nașterii marelui Poet Național Mihai Eminescu, în contextul Zilei Naționale a Culturii, Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu” desfășoară tradițional inițiativa comunitară „Citim Eminescu”, consacrată aniversării Luceafărului poeziei românești. Prin această inițiativă s-a produs îndreptarea atenției comunității asupra operei eminesciene și invitarea chișinăuienilor să participe, să asculte din marea operă eminesciană, să citească versuri sau pasaje din proză, să recite, să cânte versurile, să asculte în interpretarea altora creații eminesciene. Prin organizarea acestei inițiative BM contribuie la valorificarea creației literare a Marelui Poet al Neamului în vederea sensibilizării culturale și exprimării artistice a tinerilor; apropierea tinerei generații de tezaurul creației poetice naționale; promovarea și stimularea tinerelor talente; cultivarea competențelor estetice prin expresie artistică și prin participarea la viața culturală.

În acest mod a fost pusă baza unui maraton, în cadrul căruia, ore la rând, se citește și se recită din opera marelui Eminescu. Utilizatorii sunt încântați să citească și să asculte din marea poezie eminesciană, provocând totodată personalități publice, oameni de cultură să încurajeze lectura și valorile naționale, să-și aducă aportul în păstrarea vie a memoriei celui care a fost, este și va fi

Mihai Eminescu pentru generațiile viitoare și, în acest context, an de an, în această zi, să revenim la versurile poetului care parcă-s rupte din cotidianul basarabean. Pe parcursul a zece ore răsună non-stop creații eminesciene atât la sugestia bibliotecarilor, cât și la preferințele utilizatorilor și a celor prezenți.

Sala, special amenajată, ajută participanții să se pătrundă de atmosfera poeziei eminesciene și să simtă importanța a ceea ce se întâmplă. Versul eminescian răsună în limbile română, engleză, franceză, cehă, ucraineană, rusă, bulgară, chineză, spaniolă etc. În această zi de 15 ianuarie se întâlnesc cei uniți de poezia și marele talent eminescian. Această acțiune comunitară de lectură a demonstrat puterea de atracție, actualitatea, importanța și popularitatea operei eminesciene, care emoționează profund pe toți acei ce simt românește.

Participanții se află într-o atmosferă festivă marcată de expoziții de carte, de vernisaje de fotografii și pictură, de fundal muzical. Una din expozițiile impresionante prezente la eveniment a avut genericul *Pașii Poetului pe Terra sau 100 de imagini pe urmele lui Mihai Eminescu*, fotografii realizate de dr. Vasile Șoimaru, dar și alte expoziții de pictură cu tematică eminesciană: *Mihai Eminescu pe meridianele lumii*; *Mihai Eminescu – valoare națională și universală* cu participarea diferitor autori: Iurie Brașoveanu, Leonardo Guțu, Parascheva Matciac, Ion Jabinschi.

Această acțiune comunitară demonstrează încă o dată puterea magică a cărții și culturii, în general, și a operei lui Eminescu, în special. La cele cinci ediții desfășurate s-au întâlnit sute chiar și mii de oameni pasionați de creația marelui poet român.

Presa națională nu încetează să comenteze în termeni elogioși evenimentul, care este onorat de o amplă participare a oamenilor de cultură, personalități publice: ambasadori, academicieni, actori, artiști plastici, jurnaliști, pedagogi, politicieni, editori, publiciști, critici, ostași carabinieri, bibliotecari, studenți, elevi, copii, utilizatori ai Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu”.

Evenimentul este susținut de diverse instituții ale corpului diplomatic acreditate în Republica Moldova, instituții de cultură și

învățământ: Ambasada SUA în Republica Moldova, Ambasada Republicii Polonia în Republica Moldova, Ambasada Republicii Cehe în Republica Moldova, Uniunea Scriitorilor din Moldova, Uniunea Artiștilor Plastici, Ministerul Justiției, Direcția Generală Educație, Tineret și Sport, Universitatea de Stat din Moldova, Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă”, Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice, Școala de Muzică „E. Doga”, Școala de Arte „A. Stârcea”, Colegiul Național de Medicină și Farmacie, liceele teoretice: „Spiru Haret”, „Prometeu-Prim”, „Pro Succes”, „Ion Creangă”, „Dante Alighieri”, „Mircea cel Bătrân”, „Mihai Marinciuc”, „Ion și Doina Aldea-Teodorovici”, „Ginta Latină”, Gimnaziul „Nicolae H. Costin” ș.a. Mulți sunt cei care sensibilizează sufletele cu recitaluri din poezia lirică și poezia naturii, din cea filozofică și istorică, declamate cu mult artistism, expresivitate și emoție. Se vede implicarea întregii comunități prinse în acest maraton literar-artistic, care, de la mic la mare, vine să recite poezia îndrăgită din creația poetului, să-i aducă un omagiu.

De la cea de a treia ediție inițiativa de succes *Citim Eminescu*, se desfășoară în incinta Centrului Academic Internațional Eminescu, unde participă întreaga comunitate cu mult dor de creația lui Eminescu. CAIE prin definiție este instituția care adună și oferă cele mai de valoare evenimente dedicate clasicului literaturii naționale și universale Mihai Eminescu, pe întreg parcursul anului cu participarea personalităților notorii, oamenilor de știință, eminescologilor, scriitorilor. Totodată, valorifică patrimoniul eminescian prin diverse acțiuni de cercetare, activități științifice și de promovare. Prin multitudinea de evenimente organizate de bibliotecă, opera eminesciană se face tot mai cunoscută în comunitate.

Impresiile participanților

„15 ianuarie – Citim Eminescu! Sărbătorim în fiecare an Ziua de naștere a Marelui Eminescu sub semnul eternei expresii din poemul *Odă* (în metru antic): „Pururi tânăr, înfășurat în manta-mi”, fiindcă Eminescu a rămas pururi tânăr, înfășurat în manta-i de lumină, dar și de mit, de spirit, dar și de iubire de neam, de strămoși și mai ales de

limba română. Am asistat la această sărbătoare de suflet, bucurându-mă că au venit la Centrul Academic elevi, studenți, familiarizați deja cu poeziile poetului național. Mulțumesc tuturor colaboratorilor”.

Vlad ZBÂRCIOG,
scriitor

„Sincere mulțumiri angajaților Centrului Academic Internațional Eminescu, oameni cu suflet mare și păstrători fideli ai operei eminesciene, care cu multă inspirație, devotament și dragostea nedisimulată față de tot ce reprezintă Omul și Geniul Mihai Eminescu, au reușit astăzi să ne ofere o lecție de suflet și să ne atingă corzile inimii, teleportându-ne în codrii copilăriei marelui Poet, transmițându-ne zbuciumul dragostei, elanul poetului – cetățean, ziarist, publicist... Studenții străini (cetățeni ai Israelului), care își fac studiile la Centrul de Instruire Preuniversitară al USMF „Nicolae Testemițanu”, au savurat farmecul versurilor eminesciene și s-au lăsat provocați de invitația la lectură atât în limba română, cât și în limba arabă a poeziilor. Rămânem cu speranța să mai revenim aici cât de curând posibil. La mai mult și la mai mare!”

Didina CEBAN, Viorica COSTIN, Doina COROBCEAN, Nina COJOCARU,
Svetlana CĂZĂNESCU, profesoarele și studenții de la Centrul de Instruire
Preuniversitară al USMF „Nicolae Testemițanu”

„Sunt încântată de colectivul Centrului Eminescu care păstrează în suflet dragostea pentru genialul poet. Azi am savurat muzica versului eminescian redată de elevii liceelor din capitală. Mulțumesc pentru organizare. Mulțumesc că sunteți în viața noastră cum sunteți”.

Mariana BAHNARU,
actriță, crainic, Artistă Emerită

„Dacă n-ar fi Eminescu, viața nu ne-ar fi nimic – un vers din poezia Eminescu, care exprimă tot! Sunt pentru prima dată la Centrul Academic Internațional Eminescu, 15 ianuarie 2018... am găsit o atmosferă de sărbătoare cu adevărat academică. Doamna Elena Dabija, directorul acestui minunat Centru a depus un efort de invidiat pentru a ne bucura la maxim de Eminescu, de opera patronului și poetului fără pereche... Plecăciuni și mulțumiri pentru ambianța și munca de excepție”.

Alexandru MORARU,
istoric, arhivist, publicist, șef serviciu Biblioteca Centrală

Secvențe din recitalul poetic eminescian

3. CERCETAREA LECTURII

Unele cărți trebuie să fie gustate, altele devorate, dar numai câteva trebuie să fie mestecate și digerate întru totul.

Francis BACON

Studierea intereselor, motivației, opțiunilor de lectură ale utilizatorilor este mereu un obiectiv strategic al echipei BM „B.P. Hasdeu”. Din perspectivă managerială, impactul și evaluarea periodică a produselor, serviciilor oferite utilizatorilor constituie o obligativitate în perfecționarea și reorganizarea activității de bibliotecă. Calea unor posibile îmbunătățiri este cercetarea de marketing, care implică mai multe modalități și instrumente de colectare a informației: sondaje, observații, focus grupuri etc.

Cercetările de marketing asigură informațiile necesare funcționării bibliotecii, sunt indispensabile procesului fundamentării științifice a deciziilor, oferă informații absolut necesare conceperii și realizării planurilor și strategiilor, implică tot ce ține de relațiile cu utilizatorii și ajustarea ofertei la cerințele acestora. Studiarea intereselor, motivației opțiunilor de lectură ale utilizatorilor este mereu un obiectiv strategic al echipei BM „B.P. Hasdeu”. Cercetările efectuate de BM au fost axate direct pe utilizatorii bibliotecii: satisfacerea cerințelor și identificarea preferințelor de lectură a diferitor categorii de utilizatori (studenți, elevi, pensionari), atitudinea față de bibliotecă, precum și opiniile, preferințele utilizatorilor vizavi de programele și activitățile cu publicul.

În mod cert, cea mai mare cotă din numărul utilizatorilor activi revine studenților și elevilor. Satisfacerea cerințelor pentru această categorie de utilizatori se află permanent în vizorul cercetărilor de bibliotecă, în scopul îmbunătățirii serviciilor de lectură

adresate tinerilor. În acest context, au fost realizate următoarele sondaje: *Satisfacerea cerințelor de lectură ale tinerilor* (Filiala „O Ghibu”), *Nivelul de lectură al copiilor din clasele primare* (Filiala „Ștefan cel Mare”), *Preferințele de lectură ale utilizatorilor* (CAIE) și *Preferințele de lectură ale studenților și pensionarilor* (Filiala „Alba Iulia”). Întrebările din sondaje vizau mai multe aspecte: motivele de apelare la serviciile bibliotecii, preferințele de lectură, nivelul de satisfacere a cerințelor informaționale, cât și suportul resurselor infodocumentare: tradițional sau electronic. Prin aceste sondaje s-a urmărit și plăcerea lecturii pe suport electronic, dar și prioritatea pentru cartea tradițională, implicarea utilizatorilor în selectarea titlurilor care ar necesita încărcare pe e-readere. Astfel sa ajungă cartea spre cititor pe diferit format.

Cartea și literatura sunt lucruri care formează, transformă cititorul, declanșând întrebări, oferind răspunsuri, punând în mișcare gândurile, ideile, exteriorizând experiențe, stimulând imaginația și creativitatea etc. Biblioteca și bibliotecarul favorizează cititorul să-și formeze personalitatea, să performeze, să-și dezvolte gustul pentru lecturi, oferindu-i cunoștințe și resurse, programe și proiecte de lectură captivante și motivaționale, servicii eficiente. Conștientă de rolul și de posibilitățile sale în societate, Biblioteca Municipală identifică periodic necesitățile informaționale și preferințele utilizatorilor prin diverse metode și tehnici de cercetare.

Studiul *Barometrul lecturii*, la care ne vom referi mai jos, urmărește scopul de a identifica și a cunoaște opiniile cititorilor bibliotecii despre interesul și preferințele lor pentru lectură, importanța acesteia asupra dezvoltării personalității lor; oferta, calitatea și accesul la resursele informaționale, serviciile oferite; implicarea bibliotecii în promovarea valorilor cultural-literare naționale și universale, dar și adaptarea activității bibliotecii la nevoile de informare ale comunității.

O bibliotecă are menirea să atragă cititorul spre literatură în toată diversitatea ei: antică, clasică, modernă, de ultimă oră etc. Implicarea activă a acestuia în procesul de lecturare este rezultatul unei munci bine structurate și organizate în multiple aspecte.

E știut lucru – oricât de mare ar fi efortul, oricât de eficiente ni s-ar părea acțiunile întreprinse, mai este mult până la adevărata satisfacție ce ține de rezultatul obținut.

În determinarea unor soluții palpabile menite să îmbunătățească situația în domeniul lecturii ne este avantajos amplul studiu *Barometrul lecturii*. Principalele obiective ale acestuia sunt reprezentate de trei repere importante: 1) nevoile de lectură și importanța cititului asupra dezvoltării personalității utilizatorilor; 2) oferta bibliotecii, calitatea și accesul la resursele informaționale; 3) nivelul de adaptare a activității bibliotecii la nevoile de informare ale comunității.

În această ordine de idei, suntem interesați principal de primul obiectiv, care se referă nemijlocit la tema pe care o reflectăm. Cu atât mai mult că cercetarea respectivă a fost realizată, aplicându-se metoda anchetei sociologice în formă de chestionar, care conținea 31 de întrebări. Important era ca respondenții să fie cititori activi și să reprezinte toate categoriile de vârstă. Studiul a fost realizat în cele 27 de filiale ale BM, respondenții răspunzând conștiincios la întrebări, sondajul fiind aplicat pe un eșantion de 397 de respondenți, metoda de selecție fiind una arbitrară.

Cercetarea ne convinge sută la sută că cititorul nostru este unul avizat, inteligent și activ. Mai mult ca atât, unii au și comentat în adaos, fie cu referire la lecturi sau chiar la bibliotecari, ceea ce ne arată cert că ei cunosc cu adevărat activitatea filialei respective, pe care o tratează cu respect și amabilitate. Și e un fapt reciproc.

Examinând rezultatele evaluării vedem în mod clar că vârsta nu este un impediment de a frecventa biblioteca, în pofda faptului că frecvent răsună ideea despre „o îmbătrânire” a populației municipiului Chișinău. Și totuși, cel mai mult tentați de lecturi (unii poate obligați) sunt tinerii între 16-25 de ani – 36,6%, după care urmează copiii – 31,06%. Cu o mare diferență (cifrele se inversează) pe cei mici îi urmează probabil părinții lor și bunicii – vârsta 41-62 de ani – 13,64%. Cei cu vârsta cuprinsă între 26-40 de ani – constituie 12,63% și persoanele peste 65 ani – 6,31%. Care este explicația acestui tablou numeric favorabil tinerei generații?

Răspunsul este evident: ei utilizează biblioteca pentru studiu și instruire și o vizitează mai des.

Cine sunt însă cei mai activi cititori din punctul de vedere al raportului bărbați – femei? Atestăm o diferență majoră între respondenții de sex feminin (71%) și cei de sex masculin (29%). Conform „Barometrului...”, femeile alocă mai mult timp dezvoltării personale și spirituale, iar bărbații se informează sau citesc mai mult în mediul virtual, prioritare fiind știrile și situația social-politică din țară și din lume. Și tot în acest sondaj este relevant momentul în care ni se arată că chișinăuienii obișnuiesc să vină la bibliotecă în mare parte pentru împrumutul cărților la domiciliu – 55%, pentru studii – 31%, pentru a participa la activități – 17%, pentru cercetare – 13%, comunicare cu prietenii – 9%, servicii – 9%, instruire – 6%, altele – 11%. Acest lucru vorbește despre faptul că chișinăuienii vin la bibliotecă, în cea mai mare măsură, pentru carte și lectură, dat fiind că 68% din utilizatorii activi sunt elevii, studenții și intelectualii mai tineri și care sunt pasionați de citit pentru cultură generală, ca modalitate utilă de a-și petrece timpul liber, relaxare, plăcerea de a cerceta, de a se identifica cu unii eroi, de a medita.

Este îmbucurător, dar și surprinzător faptul că la capitolul preferințe pentru lecturi peste 85% au bifat varianta „cărți”, ceea ce demonstrează că ei au rămas fideli surselor tradiționale de informare – cărților, ale căror mesaje scrise mai rămân o modalitate de dezvoltare a personalității, care îi determină atât pe cei mari, cât și pe cei mici să mediteze, să pună întrebări, să găsească răspunsuri.

Respectiva cercetare ne informează că întâietatea printre genurile sau speciile literare cel mai des solicitate o dețin romanele cu 55%, urmate de povestiri și povești (22% și 21%), memorii (18%) și poezie (16%). Piese de teatru sunt mai puțin solicitate, ceea ce nu înseamnă neapărat că sunt total ignorate.

Cercetarea denumită sugestiv „Barometrul lecturii” vine să confirme o situație neschimbată în ceea ce privește topul așa-zis al scriitorilor preferați. Cu toate că mai mulți susțin că le plac romanele și nu poezia, rămân a fi atașați de Eminescu și Creangă. Cu

acești autori clasici cititorii noștri au crescut, cu ei au făcut primii pași în ale lecturii: ne referim aici la basmele nemuritoare ale lui Creangă și poeziile despre natură ale lui Eminescu. *Amintirile din copilărie* sau *versurile de dragoste* le-au colorat adolescența, iar spre maturitate au fost copleșiți de povestirile satirice crengiene cu subiecte din cotidian și de gândirea filosofică cuprinsă în publicistica eminesciană, dar și de poezia sa socială și patriotică.

Din literatura universală au fost nominalizați doi scriitori din epoci diferite, Paulo Coelho, cu o scriitură bazată pe evenimente din lumea contemporană și Alexandre Dumas, creator de eroi legendari, ambii cu priză la mai multe categorii de vârstă, dar cu gusturi asemănătoare.

Lumea cărții este imensă și atrage cititorul de la cea mai fragdă vârstă. Cercetarea conține un răspuns clar privind cărțile care le-au marcat copilăria, nominalizându-le după cum urmează: *Amintiri din copilărie* de Ion Creangă; *Tema pentru acasă* de Nicolae Dabija; *Singur pe lume* de Hector Malot; *Însemnările unei puștoaice* de Rachel Renee Russell; *Harry Potter* de J.K. Rowling; *Frunze de dor* de Ion Druță; *Cei trei mușchetari* de Alexandre Dumas; *Aventurile lui Tom Sawyer* de Mark Twain; *Robinson Crusoe* de Daniel Defoe; *Guguță* de Spiridon Vangheli etc. Acestea, dar și altele, i-au făcut să viseze, să se îmbogățească sufletește, să descopere stări și sentimente. La analiza cărților care i-au impresionat și le recomandă și altora spre lectură nu există mari diferențe, unele titluri se regăsesc și în răspunsurile anterioare: *Tema pentru acasă* (Nicolae Dabija); *Fluturi* (Irina Binder); *Jane Eyre* (Charlotte Bronte); *Însemnările unei puștoaice* (Rachel Renee Russell); *Singur pe lume* (Hector Malot); *Alchimistul* (Paulo Coelho); *Ora 25* (C. Virgil Gheorghiu); *101 dalmațieni* (Dodie Smith); *Invitație la vals* (Mihail Drumeș); *Mândrie și prejudecată* (Jane Austen); *Copii în cătușele Siberiei* (Spiridon Vangheli) ș.a.

E de apreciat și că, potrivit cercetării, respondenții cunosc recentele dar și mai vechile apariții editoriale. Deci ei citesc totuși din plăcere, cărțile pentru ei reprezentând cel mai simplu și accesibil mod de îmbunătățire a cunoștințelor.

Fiecare dintre cele 27 de filiale ale BM „B.P. Hasdeu” diferă nu numai prin colecția de carte sau prin amenajarea spațiului, dar și prin serviciile prestate, echipamentul tehnic, programele și proiectele oferite, modalitățile de promovare. Dar ce le unește pe fiecare este capacitatea de a atrage utilizatorul prin toate căile posibile spre marea împărăție a cărților, prin aceasta și purtând cu demnitate titulatura de Bibliotecă.

Dacă ne referim la *gradul de informare și de participare a respondenților la programele de lectură* desfășurate în filiale, fiind vorba de *Chișinăul citește, Bătălia cărților, Rucsacul de vacanță*, se constată un număr foarte mic de persoane implicate: în medie doar câte 13% cunosc și participă cu regularitate la ele. Pentru *Bătălia cărților* explicația ar fi destinația acestui program – sunt eligibili doar copiii și adolescenții, iar pentru celelalte două programe – insuficiența promovării (circa 40% au răspuns *nu am știut că există și nu am participat*). Vom accentua că programele de promovare a lecturii au încurajat copiii să comunice, să socializeze și chiar să participe la interpretarea unei povești alături de bibliotecari și actori. Sunt programe de succes, doar că necesită revizuire și completare cu noi forme interactive, inclusiv cu impact de totalizare la nivel municipal. Aceasta însă e deja o etapă nouă, ce prevede o mobilizare totală, o participare diversă ce pune în evidență abilități creative senzaționale, ce conjugă efortul intelectual al bibliotecarilor și al tinerilor cititori în egală măsură.

Probabil, este nevoie de un studiu mai profund pentru a fi identificate cauzele și, implicit, soluțiile acestei probleme. Insistăm în ideea că programele de lectură sus-numite sunt utile. Pe lângă faptul că acestea te „impun” la unele lecturi prestabilite, mai dezvoltă și alte abilități: de comunicare, de creativitate, de ingeniozitate și, nu în ultimul rând, de competitivitate. Este firesc că cititorul dorește să participe cât mai des la întâlnirile cu autorii cărților preferate, la lansarea noilor apariții editoriale, la prezentarea unor creații artistice la care să participe scriitori, critici literari, mult public. Astfel, „Barometrul...” fixează „foarte des” și „des” *întâlnirile cu autorul și orele de lectură* cărora le revine câte 33%.

Cititorii manifestă interes și pentru dezbateri (22%), concursuri literare (20%), seri literare (14%), simpozioane (8%), dar pentru a realiza o participare sporită este nevoie de căutarea și a altor forme de organizare a activităților, încât numărul celor implicați să crească, nemaivorbind de rolul evident al celor de promovare. *De unde vă informați despre serviciile și activitățile care se desfășoară la BM?* Chiar dacă respondenții au fost în mare parte copii și tineri, care mânuiesc fără probleme tehnologiile moderne, aceștia se informează mai mult din bibliotecă, de la panourile de informare, din pliantele despre servicii, și, de ce nu, de la bibliotecar, opțiune situată detașat în clasament – 74%.

Deducem că echipa BM trebuie să ia act de toate observațiile ce decurg în rezultatul cercetării respective, ca în final să-și conjunge eforturile în căutarea și diseminarea unor noi forme și metode de lucru pentru a-și îndeplini și mai onorabil misiunea sa de bază, care constă în cea de a fi la dispoziția comunității prin serviciile și programele oferite, răspunzând nevoilor de informare, lectură, educare, instruire, cercetare, învățare pe tot parcursul vieții și recreere ale utilizatorilor. Și așa cum biblioteca își formează și își crește cititorul, BM pune accent pe dezvoltarea unor noi proiecte inovatoare care să atragă tinerii cititori spre lecturi esențiale.

Mai desprindem din cercetarea la care facem repetat referință, că pentru o bibliotecă modernă, cu statut comunitar, serviciile și activitățile au rolul de a perpetua instituția ca centru cultural și educațional substanțial, *importanța acestora pentru dezvoltarea interesului de lectură a fost cotată* cu 56% pentru „foarte important” și cu 33% – „important”. Mai este demn de remarcat și răspunsul celor 73%, care *s-ar implica activ în campanii de promovare a lecturii*, ceea ce ne face optimiști în crezul nostru este că viitorul sună bine.

Cercetarea efectuată ne aduce spre cunoștință faptul că de-a lungul anilor BM și-a confirmat prin raționament și prin fapte concrete atitudinea față de utilizatori, care sunt, în general, satisfăcuți și percep biblioteca ca pe un instrument primordial în dezvoltarea umană. Că ei văd biblioteca viitorului tot cu multe

cărți tradiționale, fapt ce ne face să fim optimiști – lectura ca fenomen, cartea tipărită ca modalitate de asimilare a cunoștințelor – nu este, deocamdată, în mare pericol. Noi, bibliotecarii, avem o sarcină de mare responsabilitate în vederea promovării cărții și lecturii astfel încât să le menținem dragostea față de cuvântul scris. Unul din argumentele forte, ce ne conduc spre asumarea acestei responsabilități este credința respondenților, precum că „lectura te ajută să devii om, personalitate”, „este un factor important în procesul de instruire”, iar doleanțele cititorilor „de a organiza mai multe cafenele literare” confirmă pasiunea lor pentru literatură, artă, frumos.

Echipa de realizatori consideră răspunsurile la acest chestionar un barometru credibil, care demonstrează că lectura ocupă un loc substanțial mai ales în viața tinerilor. Este clar că, în primul rând, ei au nevoi informaționale, impuse de cerințele de studiu, totuși mai persistă și necesitatea dezvoltării spirituale, iar fiecare carte, revistă sau ziar își găsește utilizatorul său fidel la Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”, la bibliotecă în genere.

Mai cu seamă, să ne amintim de cuvintele scriitorului român Mircea Cărtărescu:

„O carte care nu este citită de nimeni, nu există. La fel dacă un scriitor este genial, ne face și pe noi geniali. Fiecare dintre noi care îl citim și-l înțelegem devenim geniali. Asta este un lucru extraordinar pe care ni-l dă literatura”.

Cercetarea *Barometrul lecturii* ne ajută să stabilim în acest sens care sunt prioritățile cititorilor în ansamblu și pe categorii de vârstă în special; să deducem interesul acestora pentru cartea scrisă; nevoia de a împrumuta cartea de la bibliotecă sau a o citi în sala de lectură; propunerile și sugestiile cititorilor în vederea îmbunătățirii activității bibliotecilor pe segmentul de promovare a cărților recomandate spre lectură.

Considerăm că rezultatele acestui sondaj sunt un material prețios pentru fiecare din cele 27 de filiale ale BM „B.P. Hasdeu” întru trasarea unor obiective concrete în activitatea ulterioară de implementare a acestora în procesul de mai departe al lecturii. Or,

„...poți uita toți anii și toți domnii istoriei, toate bătăliile și toate cuceririle ei dacă ai citit odată o istorie universală, îți rămâne o viziune precisă a mersului omenirii, a tragediei și a demnității omului, și această viziune greu de exprimat și greu de formulat este o experiență personală a cărei valoare și adâncime nu o mai poate nimic suprima”. (Mircea Eliade, *Arta și tehnica lecturii*). Bibliotecile ar trebui să intensifice cercetarea lecturii viabile, avându-se în vedere schimbările majore survenite în structura intereselor și nevoilor de lectură. De interes ar fi și studiile care să configureze „harti” ale lecturii și ale lectorului, tipologii ale intereselor de lectură, modul în care sunt percepute noile servicii puse la dispoziție de către bibliotecă.

4. LECTURA ȘI LUMINA CĂRȚII (POSTFAȚĂ)

Lectura contribuie activ și real la progresul societății pe termen lung prin descoperirea noilor adevăruri, prin receptarea, interpretarea, analiza mesajului decodat, prin dezvoltarea gândirii critice și a posibilităților de exprimare într-o limbă vorbită corect, expresiv și elevat.

Este firesc și indiscutabil faptul că BM, ca instituție ce-și respectă misiunea și care este model de performanță în acest sens, pășește ferm pe traseul în care Măria Sa Cartea și lecturile sunt repere importante în nobila activitate de edificare și formare intelectuală a personalității viitorului.

În prezenta lucrare am trecut în revistă doar câteva din cele mai importante acțiuni, menite să promoveze lectura și să cultive interesul pentru carte, desfășurate de Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu” pe parcursul a cinci ani de muncă creativă și inspirată. Prin tot ce au realizat și continuă să o facă metodic, insistent și programat, este evident că bibliotecarii conștientizează faptul că în procesul formării personalității umane, la care participă necondiționat, lectura rămâne a fi și în era tehnologiilor avansate un exercițiu de cultură și de sănătate spirituală. Iată de ce studierea intereselor, motivației, opțiunilor de lectură ale utilizatorilor reprezintă în continuare obiectivul strategic al echipei Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu”. Din cercetarea amintită însă putem face o constatare esențială – e necesară o atenție deosebită la promovarea mai intensă, mai atractivă, mai originală a programelor, atât în formatul tradițional, în mass-media, cât și în mediul virtual, până la realizarea etapei a doua a barometrului lecturii. Cu atât mai mult, că acum avem mai multe posibilități de a ne promova în mediul online pe diferite platforme și rețele sociale. Este inevitabil

să constatăm un adevăr axiomatic. Și anume că prezența în mediul virtual este o necesitate cotidiană, pentru a demonstra comunității și celor care ne urmăresc, miilor de utilizatori care sunt prezenți online că avem oferte interesante, cu aspecte inovative, dar și carte de calitate pentru orice categorie de utilizator, de la mic la mare. Important este cum atragem cititorul la bibliotecă, cum îl convințim de utilitatea pentru sine, pentru familia sa, pentru comunitate a cărții și a lecturilor. Ne referim la toate căile posibile pentru a ne realiza acest deziderat. Un accent principal îl punem pe un instrument important, care este pagina de Facebook, unde postăm noutăți despre apariții editoriale și evenimente de la lansarea unor cărți ce merită să fie citite, astfel încurajând lectura în mediul virtual. Din experiența BM pe această pagină au fost create campanii și rubrici speciale de promovare a lecturii, în afara celor expuse mai sus. Fiecare dintre ele conține un mesaj clar, pe înțelesul tuturor, precum ar fi: „Cu o carte preferată, ai o poză minunată”, „Biblioteca te provoacă la lectură!”, „Cartea săptămânii”, „Cititorul recomandă”, „Cărți de succes care au fost ecranizate”, „Cărțile pe față”, „Impresii de lectură video”, „Povestea de seară la „Târgoviște”, „Recomandări de lectură prin povești digitale”, „5 zile – 5 cărți – 5 provocări”, „Cărțile îndrăgite toamna”; spoturi cu îndemnuri la lectură a mai multor personalități. Aceste experiențe de calitate pot fi recomandate și pentru ulterioarele programele de lectură.

Recunoaștem și conștientizăm faptul că apariția mediului virtual a produs schimbări uriașe în toate aspectele legate de viața și activitatea noastră, însă aceasta nu înseamnă că cititorul s-a îndepărtat de carte, deși se formează impresia că lectura trece pe plan secundar. Nu este eronat să gândească unii așa, dar noi, bibliotecarii, afirmăm cu încredere că lectura și cartea tradițională rămân și în continuare sursa principală de dezvoltare a personalității. Lumea întregă este dornică și interesată să citească, biblioteca fiind în căutare de noi forme și metode de atragere la lectură. Și aici ne permitem să facem următoare remarcă, referindu-ne la perioada sovietică, când cele mai utilizate forme de promovare a lecturii erau doar expozițiile de carte, revistele bibliografice, conferințele

cu cititorii și cam atât, timpurile de azi au venit cu noi provocări și oportunități de dezvoltare personală, culturală, educațională. Spațiul bibliotecii s-a transformat într-un important locaș de cultură și relaxare intelectuală, unde cartea și cititorul cultivat sunt într-o relație strânsă, alimentată și fortificată prin diversitatea activităților derulate, prin strategii bine puse la punct.

Biblioteca s-a transformat într-un important și deschis spațiu social și cultural, unde cartea și cititorul sunt într-o relație strânsă și armonioasă. Aici se reunesc să se alimenteze din spiritul cărții cititori de cele mai diverse vârste, începând cu cei de la grădiniță și terminând cu cei trecuți de 80 și chiar 90 de ani. Fiecare își găsește cartea necesară și se poate opri la o discuție cu bibliotecarul despre fondul de literatură al bibliotecii, noile achiziții, așteptând și recomandările acestuia în materie de citit. Astfel se dezvoltă cultul cărții, cultul cititului. Și este important ca lucrul acesta să se întâmple chiar de la cea mai fragedă vârstă. Or, „o bibliotecă performantă le oferă copiilor posibilitatea de a învăța pe tot parcursul vieții, de a dobândi diverse competențe intelectuale, făcându-i astfel capabili să contribuie la bunăstarea comunității lor” (Ghid pentru servicii de bibliotecă destinate copiilor – IFLA).

Finalitatea primordială a procesului lecturii este cea de a forma cititori în devenire, oameni cu deprinderi de a citi zilnic, capabili de a aborda o poziție personală față de cele citite și față de procesul lecturii în sine. Un om cult se formează prin lecturi. Aceasta trebuie să fie tendința societății noastre, căci nu ne putem imagina să fim în rând cu țările civilizate, dacă am ignora cartea și alimentarea zilnică din acest nesecat izvor de înțelepciune.

Autoare a mai multor cărți și articole de specialitate, studii și analize din domeniul biblioteconomic, Liliana Moldovan, susține argumentat că LECTURA este un INSTRUMENT PERFORMANT de INSTRUIRE, COMUNICARE și INFORMARE. Cităm:

„Lectura este forma cea mai elevată a comunicării umane. Informațiile transmise prin cărți sunt uneori exprimate prin cuvinte cu semnificații ascunse. Capodoperele literare ne vorbesc pe ocolite și fac apel la capacitatea intuitivă a cititorilor. Lectura ne introduce

într-o stare de așteptare permanentă, fiindcă nu putem ști ce se ascunde în spatele paginii următoare pe care o răsfoim. Filosofia lecturii ne îndeamnă să vedem în citit mai mult de cât o simplă parcurgere a paginilor unei cărți. Cititul permite accesul la cultură și este formator de cultură. Prin intermediul lecturii oamenii își construiesc grile personale de decantare a valorilor și de evaluare a producțiilor literare, istorice, științifice sau filosofice. Chiar dacă în ultimii ani se aud voci care consideră că lectura este un lux, un lucru este cert, cărțile se scriu pentru a fi citite”.

Dacă am desfășura un sondaj printre cei mai de succes oameni de afaceri, întrebându-i ce i-a motivat și ajutat să se dezvolte și care este cheia succesului lor, toate răspunsurile ar fi diferite. Toți vor răspunde din propria experiență. Cineva va pune accent pe muncă, altcineva – pe talent, iar o a treia persoană – pe idei inovatoare. Însă la sigur, toți vor cădea de acord asupra unui singur fapt: cărțile citite joacă un rol important în crearea personalității, în lărgirea hărții mentale, dar și a viziunilor și valorilor unei persoane. Iată de ce echipa BM „B.P. Hasdeu” depune eforturi considerabile pentru a reuni în jurul Măriei Sale CARTEA cât mai mulți cititori, astfel contribuind plenar la înnobilarea comunității chișinăuiene, promovând constant LUMINA CĂRȚII.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE

1. ARDELEAN, Teodor. *Pietre unghiulare pentru o... bibliotecă de idei*. Cluj-Napoca: Editura Școala Ardeleană, 2015. 190 p. ISBN 978-606-8699-03-5.
2. *Barometrul lecturii*: Manuscris. Studiu realizat la BM „B.P. Hasdeu”.
3. *Cât de îndrăgită este lectura de către moldoveni* [online] [citat 28.04.2020]. Disponibil: <https://tinyurl.com/y28txauh>
4. *Citate, aforisme, cugetări și maxime despre lectură* [online] [citat 09.08.2019]. Disponibil: <https://lecturacentral.files.wordpress.com/2017/08/citate.pdf>
5. *Citate Celebre și Proverbe despre Carte și Lectură* [online] [citat 09.08.2019]. Disponibil: <https://tinyurl.com/5ntam86w>
6. *Cine, unde și cât citește în Republica Moldova?* [online] [citat 03.07.2019]. Disponibil: <http://www.budgetstories.md/biblioteci-moldova/>
7. CORNEA, Paul. *Introducere în teoria lecturii*. Ed. a 2-a. Iași: Polirom, 1998. 306 p. ISBN 973-683-035-7.
8. *Efectele cititului asupra copiilor mici* [online] [citat 05.04.2020]. Disponibil: <https://tinyurl.com/5jw53xmh>
9. *Ghid pentru servicii de bibliotecă destinate copiilor*. IFLA. Comisia Bibliotecii pentru Copii și Tineret [online] [citat 05.04.2020]. Disponibil: <https://tinyurl.com/9eer25b3>
10. *Importanța lecturii în instruirea și educarea elevilor* [online] [citat 05.12.2019]. Disponibil: <https://freepedia.ro/importanta-lecturii-in-instruirea-si-educarea-elevilor>
11. ISER, Wolfgang. *Actul lecturii: o teorie a efectului estetic*. Trad. și pref. de Romanița CONSTANTINESCU. Pitești:

- Paralela 45, 2006. 470 p. ISBN (10) 973-697-810-9; (13) 978-973-697-810-4.
12. KULIKOVSKI, Lidia. *Contribuții biblioteconomice (teorie și praxiologie): Culegere de articole (2008-2012)*. Chișinău: S.n., 2012. 310 p. ISBN 978-9975-4432-2-7.
  13. KULIKOVSKI, Lidia. *Biblioteconomie: Studii, cercetări, recenzii, prefețe, eseuri, interviuri*. Chișinău: Magna-Princeps SRL, 2008. 256 p. ISBN 978-9975-78-679-9.
  14. *Lectura în dezvoltarea culturală a individului* [online] [citat 03.02.2020]. Disponibil: <https://tinyurl.com/476emw8t>
  15. *LecturaCentral. În ajutorul activității de promovare a cărții și a lecturii, ca bază pentru cunoaștere, știință și cultură: Platforma on/offline pentru bibliotecari*. Bibl. Naț. a Rep. Moldova. Alcăt.: Vera OSOIANU-FILIP. Chișinău: BNRM, 2017. 132 p. ISBN 978-9975-3096-6-0.
  16. MANOLESCU, Nicolae. *Lectura pe înțelesul tuturor*. Brașov: Editura Aula, 2003. 256 p. ISBN 973-8206-80-4.
  17. MOLDOVAN, Liliana. *Indiscreții în bibliotecă*. Târgu-Mureș: Editura Nico, 2009. 390 p. ISBN 978-606-546-036-2.
  18. MOLDOVAN, Liliana. *Teoria și practica lecturii în lumina decantărilor bibliosofice moderne și contemporane* [online] [citat 06.04.2021]. Disponibil: <https://tinyurl.com/u883598a>
  19. POHILĂ, Vlad. *Arta de a pasiona cititorii*. Chișinău: Notograf Prim, 2012. 160 p. ISBN 978-9975-4395-7-2.
  20. POHILĂ, Vlad. *Elogiu lecturii*. Chișinău: Foxtrot, 2017. 276 p. ISBN 978-9975-89-063-2.
  21. POPTĂMAȘ, Dimitrie. *Reflecții despre carte, bibliotecă și lectură*. Târgu-Mureș: Editura Nico, 2009. 186 p. ISBN 978-606-546-035-5.
  22. *Rapoarte de activitate a Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu”*. Anii 2015-2019 [online] [citat 18.09.2019]. Disponibil: <http://www.hasdeu.md/despre-bibliotecaitemi-rapoarte-2/>
  23. SCOBIOALĂ, Geneveva. Diversitatea modalităților de promovare a lecturii la Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”. In: *BiblioPolis*. 2009, vol. 29, nr. 1, pp. 16-21. ISSN 1811-900X;

- [online] [citat 26.04.2020]. Disponibil: <http://ojs.hasdeu.md/index.php/bibliopolis/article/view/114/117>
24. STOICA, Ion. *Informație și Cultură: Sinteze. Reflecții. Atitudini*. București: Tehnica, 1997. 228 p. ISBN 973-31-1097-3.
  25. ȘCHIOPU, Constantin. Didactica lecturii versus didactica literaturii. In: *Limba Română*. 2018, nr. 5-6, pp. 80-86. ISSN 0235-9111.
  26. VERDEȘ, Tatiana. *Strategii de motivare a lecturii* [online] [citat 10.09.2019]. Disponibil: [https://www.academia.edu/29298288/Strategii de motivare a lecturii pdf](https://www.academia.edu/29298288/Strategii_de_motivare_a_lecturii_pdf)

Volumul de față este o încercare de a prezenta o sinteză a *universului lecturii* la Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”. Acest subiect trebuia cercetat și autoarea a abordat corect sinteza ca o *introducere* la acest imens Univers lectural Hasdeu. Imensitatea lui e susținută de efortul instituțional și uman al celor 27 de biblioteci-filiale.

De la fondare în 1877, Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu” a fost spațiul instituționalizat al lecturii chișinăuienilor. Elena Butucel nu se referă la istoria și devenirea acestui spațiu instituționalizat, pentru că de la înființare până în anii '90 nu se atestă vreo evoluție sau involuție a actului de lectură colectivă.

Pornind de la premisa că lectura este elementul distinct al formării personalității, autoarea trece în revistă programele, serviciile, concursurile de lectură lansate, testate și implementate la BM. Dar nu le înșiruie pur și simplu. Le descrie și evaluează, utilizând date active (statistici), dar mai ales date pasive (date de calitate – feedback, satisfacție, așteptări, implicări), cele din urmă conferind suflet și viață animației literare care la BM abundă în tipuri, forme și metode utilizate.

Volumul-sinteză ne deschide drum spre alte cercetări: secvențiale, tipologice, de impact al lecturii, al lecturii individuale, de grup și colective.

Altfel, volumul nu e o lucrare fadă, dar aproape lirică, cu multe citate celebre, motto-uri care conferă cărții caracterul de pledoarie pentru lectură, iar autorului – rolul de ambasador iremediabil al lecturii.

Conf. univ. dr. Lidia KULIKOVSKI